

SZÉCHENYI 2020

PÉNZÜGYMINISZTERIUM

Salgótarjáni Helyi Akciócsoport

Salgótarjániak a Salgótarjániakért avagy innovatív, fenntartható közösségfejlesztés salgótarjáni színtereken

(HELYI KÖZÖSSÉGI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA)

2017-2022

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális
és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	3
1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata	6
1.1. Első lépések	7
1.2. Stratégiaalkotás: közösségi tervezés, partnerségi munka.....	8
2. A Helyi Községi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása	14
2.1 Földrajzi, társadalmi, gazdasági koherencia/homogenitás, közös jellemzők	14
2.2 Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek.....	14
2.3 Az erőforrások rendelkezésre állása a stratégia céljainak megvalósításához	15
2.4 Személyes interakciókat lehetővé tevő helyi karakter	15
3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése.....	16
3.1 Helyzetfeltárás.....	16
3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások	26
3.3 SWOT.....	31
3.4 A fejlesztési szükségletek azonosítása	34
4. A stratégia jövőképe.....	35
5. A stratégia célhierarchiája	36
6. Cselekvési terv	39
6.1. A beavatkozási területek/műveletek leírása	39
6.2 Együttműködések	58
6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei.....	58
6.4 Kommunikációs terv	61
6.5. Monitoring és értékelési terv	64
6.6 Horizontális célok	67
6.7 A HKFS innovatív elemeinek bemutatása	68
6.8 Kockázatok	69
7. Indikatív pénzügyi terv	71

Vezetői összefoglaló

Salgótarján Megyei Jogú Város (továbbiakban: SMJV) Önkormányzata kezdeményezte a Terület-és Településfejlesztési Operatív Program (továbbiakban: TOP) keretein belül a partnerségen alapuló helyi akciócsoport megalakítását, majd a helyi közösségi fejlesztési stratégia megalkotását. A fejlesztési stratégiában a helyi szükségleteket és lehetőségeket a 3 szektor (nonprofit, forprofit, közszféra) igényeinek és érdekeinek figyelembevételével fogalmaztuk meg, melyet megelőzött egy tudatos közösségfejlesztő tevékenység, majd a közösségi tervezés lépéseit beépítő egyeztető munka az azonosított helyi kulcsszereplőkkel. Az esélyegyenlőségi szempontok, mint a széleskörű fizikai és informatikai akadálymentesítés igénye és megvalósításának szükségessége is felmerült a tervezésnél. Ezen szempontok figyelembevételével készült mind a stratégia, mind a pályázati projekt.

A regisztrációs felhívás nyilvános megjelenését követően az önkormányzat elektronikus levél formájában hívta fel a több mint 1000 Salgótarjánban székhellyel, telephellyel rendelkező vállalkozás, civil szervezet és önkormányzati tulajdonú és fenntartású intézmény figyelmét a közösségvezérelt helyi fejlesztések megvalósításának lehetőségére. A tájékoztatást az első egyeztető műhelymunka követte 2016. május 12-én, ahol 24 érdeklődő szereplővel tisztázásra került a TOP – 7. Prioritása „Kulturális és közösségi terek infrastrukturális fejlesztése és helyi közösség-szervezés a városi helyi fejlesztési stratégiához kapcsolódva” című felhíváshoz kapcsolódó regisztráció menete. A találkozás alkalmával az érdeklődők röviden bemutatták szervezetüket és kitértek arra is, hogy milyen irányban képzelik el a változásokat a kulturális terek és szolgáltatások, illetve a közösségfejlesztő programok tekintetében. A témanapon felvázolásra került a Salgótarjáni Helyi Akciócsoport (továbbiakban: HACS) alapításával kapcsolatos szereplőket érintő jogok és kötelezettségek rendszere. Pontosításra kerültek a közösségen belül az akciócsoport szervezésének irány- és alapelvei, a regisztrációval kapcsolatos formai és tartalmi tudnivalók. Miután a jelenlevők egyértelműen kinyilvánították abbéli szándékukat, hogy a HACS-ot létrehozzák, részletezésre került az akciócsoport megalakításának és működési formájának jogi feltételrendszere. Az egyeztetés eredményeképpen a jelenlevők döntöttek arról, hogy konzorciumi formában működjön a salgótarjáni akciócsoport. A HACS alapító, döntéshozatali struktúrájában részt vevő tagok arányának megállapításában az a döntés született, hogy a 3 azonosított csoport (nonprofit, forprofit, közszféra) egyenlő arányban képviseltesse magát az akciócsoportban. Végezetül megállapodtak a jelenlevők abban, hogy Salgótarján egész területe képezze a HACS akcióterületét.

Az alakuló ülésre **2016. május 27-én** került sor, melynek eredményeképpen 1/2016. (V.27.) határozattal megalakult a 15 tagú HACS:

- **5 nonprofit** (Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete, Palóc Hálózati Szövetség, Nyitott Könyv Olvasókör Egyesület, Salgótarjáni Tájak, Korok, Múzeumok Klub Egyesület, KRÉTAKÖR Alapítvány)
- **5 forprofit** (L& L CreativeMarketing-Média Kft., B&B Salgó Kft., PCT OFFICE Kft., PROMO-LINE Szolgáltató és Kereskedelmi Bt., FA-HÉJ Kft.) és
- **5 közszféra** (SMJV Önkormányzata, SMJV Polgármesteri Hivatala, Salgótarjáni Közművelődési Nonprofit Kft. (továbbiakban: SKN Kft.), SMJV Roma Nemzetiségi Önkormányzata, SMJV Szlovák Nemzetiségi Önkormányzata) taggal.

A HACS-ban 2019. szeptember 1-jétől a Salgótarjáni Közművelődési Nonprofit Kft. átalakítása végett a Salgótarjáni Rendezvény-és Médiaközpont Nonprofit Kft. vette át a konzorcium tagi feladatokat.

Aznap megszületett a 2/2016. (V. 27.) számú határozat a HACS működési formájának meghatározásáról, mely szerint a HACS konzorciumi formában kíván részt venni a CLLD eszköz megvalósításában. A 3/2016. (V.27.) számú határozat kimondta, hogy a HACS képviselő szervezetének a SKN Kft-t határozták meg a jelenlevők, mely szervezet kapcsolattartójának Simon Lajost választották. A HACS 2016 júniusától a lakosság mozgósítása, véleményének megismerése érdekében városrészenként konzultációkat szervezett.

A SMJV Önkormányzatának honlapján (<http://www.salgotarjan.hu>) megjelenő kérdőív költséghatékonyan és környezetbarát módon igyekezett felmérni a lakosok véleményét a kultúra és a közösségépítés terén tervezett fejlesztésekben. Brainstormingunkat kiterjesztettük szélesebb körben, így beszélgetést kezdeményeztünk a témát érintően és arra kértük a megkérdezett civil szervezeteket, ifjúsági formális és informális csoportokat, intézményvezetőket, közösségi aktivistákat, önkénteseket, hogy fejtsék ki fejlesztési elképzeléseiket.

A közösségi tervezés folyamatában hangsúlyos szerepet kapott a Helyi Községi Fejlesztési Stratégia (továbbiakban: HKFS) helyzetfeltáró fejezete. A stratégiaalkotás folyamatának ezen szakaszában konkretizáltuk az akcióterületünkkel kapcsolatos erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket, melynek alapjául szolgáltak egyrészt a városi szinten született dokumentációk illetve az intézményvezetők szakértői tudásának tapasztalatai, másrészt a közösségi tervezés során nyert információk (pl.: kérdőív-elemzések, fórumok, word-café összefoglalók stb.).

A begyűjtött információk feldolgozása műhelymunkák keretében zajlott, melynek eredményeképpen elkészült a helyi SWOT mátrix. Ezt követően kialakítottuk azokat a tematikus munkacsoportokat, amik a SWOT analízis mentén a problémafából felállították a célját. A tematikus munkacsoportok a HACS tagokból, illetve az ahhoz csatlakozó szakértői teamből tevődött össze. Sikertől közös gondolkodással azonosítani azokat a fejlesztési szükségleteket, melyek hozzájárulnak ahhoz a célhoz, hogy integrált és programalapú fejlesztések valósuljanak meg városi szinten a helyi társadalom megújítása és a helyi és közösségi gazdaság fejlesztése érdekében. E cél megvalósulását abban látjuk, hogy széles összefogással a közösségfejlesztő munkát olyan tevékenységek szolgálatába állítjuk, melyek egyidejűleg teremtenek üzleti és kulturális értéket. Ez hosszú távon hozzájárulhat a megyeszékhely lakosságmegetartó-képességéhez, a fiatalok elvándorlásának megakadályozásához, a helyi közösség lokálpatriotizmusának erősödéséhez és olyan iparágak fejlődéséhez, mely a foglalkoztatás növekedésével jár. A közösségi élet színtereinek bővítésével lehetővé tesszük egyrészt a városlakók közösségi kapcsolatainak bővítését, az önálló, tudatos, aktív részvételt a közösségi tevékenységekben és a szabadidő hasznos eltöltését.

A stratégiában felvázolt **jövőkép** a következőképpen került megfogalmazásra:

Salgótarjában az üzleti és civil szféra támogatásával a természeti és épített környezetben meglévő és újonnan kialakított elsősorban szabadtéri, másodsorban beltéri közösségi terekben - a nevelésben-oktatásban, egészséges életmód kialakításában, művelődésben, sportolásban, szórakozási igények kielégítésében, a munkavállalás elősegítésében, valamint a jövőt megalapozó demokratikus társadalom továbbépítésében - az egyes városrészi közösségek erősítsék az összetartozás érzését, a salgótarjáni identitás megélését, a város népességmegetartó erejét.

A jövőkép megfogalmazásának háttérében az áll, hogy a városban élő fiatalok többsége egyértelműen Salgótarjánt elhagyva szeretné megvalósítani önmagát. A középtávú gyermek és ifjúsági koncepcióban foglaltak alapján megállapítható, hogy a megkérdezettek nagy része ugyan kötődik a városhoz, ahol felnőtt, de mégsem tervezi a városban maradást az iskola elvégzése után. Ennek egyik azonosított oka a válaszadásokból kitűnik: „nincs itt semmi, unalmas a város”. A fiatalok elvándorlásának megállítása, függ a város kulturális életének megújításától, amely elképzelhetetlen a fiatalok igényeinek figyelembe vétele nélkül.

Szükség van a generációk közötti párbeszédre, a fiatalok ifjúsági közéleti aktivitásának növelésére. Salgótarjában közismert a közösségi közlekedésből fakadó probléma, mely nehezíti a településrészek közötti átjárhatóságot, illetve a városközpontba való bejutást, ahol a kulturális és a közösségi élet koncentrálódik. A helyzet javítását célozta meg az, hogy az egyes városrészek programmal való ellátottságának akadályait felismertük és elismertük, majd erre való reagálásként megoldási cselekvési tervet készítettünk.

Így a helyben megvalósuló városrészi rendezvényekkel csökkentjük a programok városközpontba való koncentrálódását, a helyi újonnan épült és meglévő - fedett vagy szabadtéri - közösségi terek kihasználtságát növeljük, miközben a városrészi közösségeket megerősítjük.

Közösségfejlesztésben jártas civil szakemberek útmutatása alapján tudatosítjuk és erősítjük a közösségekben rejlő erő kiaknázásának szükségességét az élhetőbb lakókörnyezet megvalósítása érdekében.

A HACS stratégiában megfogalmazott átfogó célja a különböző generációk aktívabb városi együttműködése és a városrészek közötti kapcsolatok megerősítése a kulturális, kreatív, tudásintenzív iparágak eszközeivel a közösségi programok kínálatának bővítése mentén – ezáltal Salgótarján népességmegtartó erejének javítása.

Mindezt **öt specifikus, ugyanakkor egymásra épülő cél elérésével kívánja a stratégia megvalósítani**, ezek prioritási sorrendben a következők:

- I. 21. század elvárásainak megfelelő közösségi terek kialakítása a városközpontban és a városrészekben egyaránt;
- II. Városi és városrészi szinten is működő, az aktív közösségi élet iránt elkötelezett közösségek generálása;
- III. A város meglévő kulturális értékeinek megőrzése mellett hagyományteremtő céllal újak kialakítása a civil, a közszféra, a vállalkozás szereplőinek együttműködő munkája által;
- IV. A megyeszékhelyen élők vállalkozási kedvének növelése közösségi programok mentén, Salgótarján természeti értékeinek népszerűsítése és a helyben levő szaktudás kiaknázása érdekében;
- V. A fiatalok, fiatal felnőttek aktivizálása, közéleti szerepvállalásának erősítése.

A fentiekben megnevezett öt specifikus cél megvalósulását a következő **hat beavatkozási terület támogatja**:

- 1. Alternatív szabadtéri közösségi terek** – Szabadtéri közösségi terek minőségének javítása, funkcióval való ellátottságának meghatározása a lakóközösség valós igényeinek figyelembevételével.
- 2. Innovatív közösségi műhelyek** – Általános és speciális igényeket kielégítő fedett közösségi terek létrehozása és fejlesztése, amelyek városrészi bázispontként a településrész fejlődését segítik mind társadalmi, mind gazdasági elvárások mentén, adott területen élők összefogásával a közösségi tervezés módszertanának népszerűsítésével.
- 3. Kreatív akcióprogramok és hagyományt teremtő eseménysorozatok** – Változatos, közösségépítő és közösségi programok kínálatának növelése, látványos mobil eszközpark kialakításával és a területen működő civil szervezetek városrész-specifikus ötleteinek kiaknázásával.
- 4. Fenntartható kezdeményezések** – Helyi közösségi alapú gazdaságfejlesztés támogatása, a helyi termékek piacra kerülésének népszerűsítésével, a vállalkozási ismeretek közösségi szinten történő bővítésével, újszerű vállalkozói ötletek generálásával.
- 5. Segítők segítése** – A közösségfejlesztés helyi, formális és informális szereplőinek településrészenként történő azonosítása, a fejlesztő munkába való bekapcsolása, tudatosabb közösségi munkában való jártasság megszerzésére irányuló tudás-élményalapú foglalkozások generálása.
- 6. Alakuló, fejlődő kisközösségek** – A városban elindult ifjúsági, önszervező közösségi folyamatok rendszerszintű felkarolása, a közösségi tervek kivitelezésének segítése, városrészekre való kiterjesztése.

A HACS vezetésével kialakított munkacsoportok a közösségi tervezés során azonosított és megfogalmazott konkrét beavatkozási területekhez, támogatható tevékenységeket társítottak.

A HACS stratégiájának megvalósítása érdekében 800 millió forintra pályázik. Amennyiben a pályázati felhívásra beadott szakmai terve támogatásban részesül, komplex közösségi és kulturális programjának megvalósításával növelni fogja az akcióterületen a kültéri és beltéri közösségi terek számát, minőségét, látogatottságát, technikai felszereltségét, szolgáltatások választékát és városrészi közösségi és kulturális kezdeményezések számát. A projekt megvalósításának ideje alatt közösségfejlesztési folyamatok indulnak el, a városban lakó generációk és a 3 szféra közötti együttműködési kapcsolatok megerősödnek, amelyek a fiatalokat és időseket ismét a lakóhelyi közösséghez kapcsolhatnak, aktív közösségi tagokká válhatnak és megláttathatják a kisközösségek tagjaival a társadalmi hovatartozás jelentőségét, az aktív élet hasznosságát és a „Lifelong Learning” filozófia nélkülözhetetlenségét. 2017.12.22-én megérkezett támogatói döntés értelmében az Irányító Hatóság vezetőjének határozata alapján a HKFS-t a pályázott támogatás 50 %-os mértékben csökkentett összegéből szükséges megvalósítani.

A HACS **nyílt pályázati felhívások** közzétételével kívánja biztosítani a diszkriminációmentes szempontok érvényesülését a releváns pályázói kör tekintetében. A benyújtott pályázatok elbírálásának alapvető elvárása a horizontális elvek érvényesülése, hiszen projektünkben cél az esélyegyenlőség és a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése. Éppen ezért olyan pályázókat szeretnénk lehetőséghez juttatni, akik leginkább alkalmasak minőségi, hosszú távú fejlesztéseket létrehozni.

A stratégiában megfogalmazott célok teljesülését az egymást erősítő, kiegészítő ERFA és ESZA kulcsprojektek kiemelt eljárásrendben való megvalósulása segíti elő. A HACS közösségi tervezése által kialakított stratégiája közösségi, kulturális és gazdasági irányokat fogalmazott meg, melynek megvalósulásával a város egész lakossága haszonélvezője lesz a fejlesztéseknek. Ez a példaértékű városi összefogás, ösztönzően fog hatni az itt élőkre, az újonnan kialakított közösségi használatú területek valóban javítani fogják az érintettek életminőségét. A városért dolgozó önkormányzati, civil és vállalkozói szféra közötti együttműködés szorosabbra fonódik, amely hozzájárul ahhoz, hogy újra, a jelenleginél pezsgőbb kulturális és gazdasági élet jellemezze a nógrádi megyeszékhelyet.

A stratégia közösségeket bevonó alapon történő megalkotása, megteremtette az esélyét annak, hogy Salgótarján hosszú távú fejlesztése valóban az itt élők véleményének figyelembevételével, javaslatainak beépítésével innovatív, tudatos tervezés eredményeképpen valósuljon meg. A közösségi tervezéssel megalkotott stratégiában – összhangban SMJV Integrált Területi Programjával, Településfejlesztési Konceptiójával, Településfejlesztési Stratégiájával, Helyi Esélyegyenlőségi Programjával, Középtávú gyermek és ifjúsági koncepció végrehajtását célzó cselekvési tervével – alapvetően hagyományokra és modernkori kulturális alapokra építő, a városrészi közösségi terek látogatóit aktívan bevonni képes közösségi fejlesztéseket határoztunk meg az élhetőbb város jövőképeinek megvalósítása érdekében.

1. A stratégia elkészítésének módja, az érintettek bevonásának folyamata

A Nemzetgazdasági Minisztérium Regionális Fejlesztési Programok Irányító Hatósága **2016 márciusában** regisztrációt hirdetett a TOP 7. prioritási tengelye keretében elérhető CLLD megvalósítása érdekében létrejövő helyi akciócsoportok megalakítására. Salgótarján közösségi életében döntő szerepet játszó szervezetek felfigyeltek a felhívás adta lehetőségre, miszerint partnerségen alapuló helyi akciócsoport alakítható, melynek feladata a helyi szereplők azonosítása és bevonása a kultúra és a közösségépítés terén tervezhető fejlesztések megfogalmazásába, amelyek közvetlenül közösségi alapú gazdaságfejlesztési módszertanok kialakítását és elterjesztését szolgálják. A felhívás részleteinek megismerését követően a Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesületének kezdeményezésére megalakult az előkészítői csoport, melynek feladata volt a HACS regisztrációjának benyújtását segítő folyamatok megvalósítása.

A 2016 májusában 15 taggal megalakult HACS az ezt követő időszakban a stratégiakészítési feladatok elvégzése kapcsán szervezte egyeztető megbeszéléseit, melynek eredményeképpen a

stratégia előkészítését koordináló csoport a SMJV Önkormányzata, a SMJV Polgármesteri Hivatalának és a SKN K.ft. részvételével megkezdte munkáját.

1.1. Első lépések (CLLD-ről szóló széleskörű tájékoztatás a mozgósítás érdekében, HACS megalakulása, fejlesztési fókuszok meghatározása)

A „Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések megvalósítására irányuló helyi akciócsoportok megalakítására és azok regisztrációjára” való felhívást követően több önkormányzati és lokális civil szervezet figyelt fel a kiírásban rejlő település-és térségfejlesztő lehetőségekre. A HACS regisztrációs felhívását követően a város sorsát nyomon követő szervezetek egy informálisabb közösségfejlesztő tevékenységgel hívták fel a figyelmet a CLLD-re környezetükben. Ezeken a találkozásokon az volt a cél, hogy városi szinten olyan beszélgetések induljanak el kisebb-nagyobb formális és informális csoportokban, amelyek a változások iránti vágy és a motiváció felkeltését tartották fontosnak a lehetséges térségi szereplők felkutatása mellett. A tervezői csoportban önkormányzati, vállalkozói és civil szereplők is helyet kaptak. A tervezői csoport 2016. április 6-án és 7-én küldte ki a meghívóit, melyben április 18-án 15 órától a SMJV Polgármesteri Hivatalába várták a pályázati konstrukció nyújtotta lehetőség iránt érdeklődőket. A szervezett megkeresések mellett a tervezői csoport közösségi oldalain és honlapjain is felhívást tettek közzé, hogy még szélesebb körben tájékoztassák a csatlakozás lehetőségéről az érintetteket, a városlakókat.

2016. április 18-án került sor az első hivatalos tájékoztató fórumra, amelyen megfogalmazódott az integrált, közösségközpontú, alulról építkező, helyi partnerségen alapuló városfejlesztési koncepció kialakításának közös igénye. A fórumon ismertettük a regisztráció feltételeinek elvárásai oldalát, bemutatásra került a közösségi tervezés folyamatainak lépéseit az adott erőforrás és kívánatos célok – a kulturális és közösségi terek, szolgáltatások fejlesztése, kínálatuk bővítése, ami járuljon hozzá a helyi gazdaság fejlesztéséhez is – függvényében. A tájékoztató fórumon a közszféra, a civil szervezetek és a gazdasági élet szereplői mellett szép számmal megjelentek olyan szakmai csoportok vezetői, akik a korábban szerzett tapasztalatukkal szerettek volna hozzájárulni a közösségi munkához. A fórumon tisztáztuk a HACS megalakulásának formai és tartalmi követelményeit, regisztráció menetét, a HKFS elkészítésének munkafázisait, de elsősorban azonosítottuk a fejlesztési prioritásokat a városi kultúra és közösségépítés témakörében. Azonnali egyetértés született abban, hogy a salgótarjáni városközpontba koncentrálódó rendezvények mellett, nagyobb figyelmet kell fordítani a településrészek kulturális sokszínűségének fejlesztésére, összhangot kell teremteni az egyes városrészi események számát és minőségét tekintve. A rendezvények a helyben lakók igényeire kell, hogy épüljenek; a közösségépítést magába foglaló aktivitást igénylő szabadidő eltöltési lehetőségeket kell kínálnia és a közművelődés helyben elérhető lehetőségeit kell megteremtenie. A fórum lezárásaként a jelenlevők megegyeztek abban, hogy a témában összegyűjtik környezetük meglátásait (helyi szinten jelentkező problémák) és javaslataikat (problémát kezelő megoldások), amit elektronikusan megküldenek a tervezői csapat számára.

A tervezői csapat képviselői **2016. május 10-én Kecskeméten** részt vettek a kelet-magyarországi kedvezményezett kör részére rendezett TOP CLLD tájékoztató konferencián.

2016. május 12-én valósult meg a második egyeztető fórum a SMJV Polgármesteri Hivatalában, ahol kiválasztásra kerültek a HACS tagjai. A végleges tagság kialakításában nagy jelentőséggel bírt az elhatározás, hogy az azonos területről (közszféra, civil, vállalkozói) érkezők, azonos számban képviseltesék magukat az akciócsoportban. Fontos szempont volt továbbá a bevonást tekintve, hogy olyan szervezetek kerüljenek be a csoportba, akiknek kapcsolati tőkéjük jelentős, társadalmi elfogadottságuk nagy, akik a városlakókért való tenni akarásukkal, több éves tapasztalatukkal kitűntek, akik képesek a salgótarjániak jelentős részének megmozgatására, és a kulturális és kreatív iparhoz köthető vállalkozások, civilek, kulturális és közművelődési intézmények képviseletére érdekérvényesítő képességük miatt a legalkalmasabbak.

2016. május 27-én megtartotta a HACS alakuló ülését, melynek eredményeképpen 15 tag konzorciumban vállalta a közös gondolkodást, munkát és a hosszú távú együttműködést a város HKFS elkészítésében és annak későbbi megvalósításában. A HKFS legfontosabb fejlesztési fókuszai a HACS megállapodása alapján a következők: a városi és városrészi kulturális és közösségi tereinek infrastrukturális fejlesztése; a kulturális és közösségi terek szolgáltatásainak fejlesztése, kínálatuk bővítése; a közösség-szervezési és fejlesztési, identitást erősítő, társadalmi összetartozását elősegítő tevékenységek megvalósítása; valamint a helyi gazdaság kreatív iparágainak fellendítése. A megalakulást követően a HACS egyhangúan megválasztotta az akciócsoporthoz képviselő szervezetét, a SKN Kft. – 100%-os önkormányzati tulajdonú nonprofit vállalkozás –, és a képviselő szervezet kapcsolattartóját, Simon Lajost.

2016. június 20-án a HACS regisztrációját elfogadták.

1.2. Stratégiaalkotás: közösségi tervezés, partnerségi munka

2016. június 22-én újabb egyeztető megbeszélésre került sor a HACS regisztrációjának elfogadását követően. A HACS tagjain belül három különböző célcsoport elérését célul kitűző közösségi tervezői csoportot (3 x 5 fő) alakítottunk ki és a csoportokon belül egy-egy csoportvezetőt (összesen: 3 fő) választottunk meg. A közösségi tervezői csoportok feladata volt a konzultációk, fórumok szervezése, lebonyolítása, településrészi érdeklődő városlakókból, szakértőkből álló közösségi szervezeti háló kialakítása, egy-egy településrész erősségeit, fejlesztendő elemeit bemutató tematikus anyag elkészítése a korábban meghatározott főbb prioritások mentén. Sikert a helyi közösségek és szervezetek mozgósítása és bevonása az értelmes, fenntartható és befogadó módon formált társadalom-és gazdaságfejlesztésbe. A csoportvezetők feladata volt, hogy az egyes területekről beérkező kivonatokat a 3 szektorra, ágazatra vetítve összefoglalja, és biztosítsa az összevont, teljes akcióterületet lefedő munkaanyag véleményezésének megszervezését az érintett személyek, szervezetek, csoportok tekintetében. A stratégia megalkotásának előkészítő munkafázisát képezte a stratégia elkészítéséhez szükséges igényfeltáró, javaslatokat gyűjtő összefoglaló elkészítése, melyből kialakításra került az a kérdőív, mely a lakosság még szélesebb körben való megszólítását, a vélemények, a konkrét helyi válaszok begyűjtését szolgálta a közösségi művelődés beavatkozási pontjaival kapcsolatban.

Az előkészítő fázist követő partnerségi munka legfontosabb elemei:

I. A stratégiaalkotás mérföldkövei

- 1) Az akcióterület problémáinak azonosítása, igényfelmérés eredményeinek összesítése, a megállapítások integrálása, az összefoglaló elkészítése;
- 2) Az összefoglaló véleményeztetése, bővítése az ágazati kulcsszereplőkkel, szakértő aktivistákkal mélyinterjúk és fókuszcsoportos megbeszélések során, az akcióterület városlakóinak kérdőíves lekérdezése;
- 3) Helyzetelemzés, a terület szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése,
 - a. SWOT kidolgozása kibővített munkacsoportban;
 - b. Jövőkép és célok megfogalmazása, hitelesítése tematikus workshop-okban;
 - c. Operatív tervezés: beavatkozási területek meghatározása, kulcsprojektek kialakítása, a témában kidolgozásra került fejlesztési dokumentumokkal, tervekkel való összevetés, összhangba hozás.

II. Nyilvánosság biztosítása: bekapcsolódást segítő, folyamatos, átlátható, nyomon követhető interaktív kommunikáció megvalósítása a stratégiaalkotás során.

1.2.1. A partnerségi munkafolyamata

1.2.1.1. Problémák azonosítása, igényfelmérés, összefoglaló készítése

A HACS regisztrációjának elfogadását követően a stratégia előkészítő munkafázisa során **2016. június 4-től szeptember 24-ig** megvalósítottunk számos településrészi konzultációt, melynek keretében a városrészben lakókat, a területen működő civil szervezeteket és vállalkozásokat szólítottuk meg. A szükségletek megismerése mellett fontos volt, hogy a megszólított lakosság és városrészi közösségekből kitűnjenek azok az egyének, aki részesei szeretnének lenni a fejlesztési irányok megalkotásának. A stratégiát megalapozó konzultációs lehetőséggel a 9 helyszínen közel 180 ember élt. A konzultációkon érintett témákról, ötletekről, javaslatokról feljegyzés készült, mely a szakértői vélemények beépítésével kibővült, és az így elkészült összefoglaló képezte a közösségi tervezői csoportvezetők által szerkesztett, strukturált kérdőív kérdéscsoportjait.

1.2.1.2. Szakértői véleményeztetés, kérdőíves lekérdezés

A HACS tagjai **2016. augusztus 22. és szeptember 30.** között személyes beszélgetéseket kezdeményeztek több mint 40 szervezetet, informális csoportot képviselő (1. Salgótarjáni Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda, 2. „Sakkozuk ki!” Akciócsoport, 3. Palóc Nők a Holnapért Egyesület, 4. Kistarján Egyesület, 5. Dornyay Béla Múzeum, 6. Balassi Bálint Megyei Könyvtár, 7. SpeakSmart, 8. Salgótarjáni Városi Diákönkormányzat, 9. Salgótarjáni Összevont Óvoda, 10. Bátki József Közösségi Ház, 11. SÁI Kodály Zoltán Tagiskola, 12. SÁI Arany János Tagiskola, 13. Salgótarján Megyei Jogú Város Egészségügyi Szociális Központ, 14. Salgótarjáni Városi Televízió, 15. Gerelyes Endre Művelődési Ház, 16. Kohász Művelődési Központ Egyesület, 17. Nógrád Megyei Család, Esélyteremtési és Önkéntes Ház, 18. Somlyóért-Forgáchért Egyesület, 19. Nyitott Könyv Olvasókör Egyesület, 20. Zenthe Ferenc Színház, 21. Hit Gyülekezet, 22. Salgótarjáni Civil Kerekasztal, 23. SMJVÖ Városfejlesztési Iroda, 24. SMJVÖ Népjóléti Iroda, 25. Baglyasalja Barátainak Köre, 26. Novohrad-Nógrád Geopark Nonprofit Kft., 27. Új Nemzedék Közösségi Tér, 28. Sréter Ferenc Népfőiskolai Egyesület, 29. Nógrád Megyei Fotóklub Egyesület, 30. Harmadik Szektorért Egyesület, 31. A Háztartások Foglalkoztatásáért Alapítvány, 32. Salgótarjáni Civilekért Közhasznú Alapítvány, 32. Civil Gazdasági Tanácsadó Egyesület, 33. Geocsodák Háza Látogatóközpont, 34. Nógrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület, 35. Egészséges Életért Klub, 36. Tarjáni Városlakó Egyesület, 37. „Követ Köre” Alapítvány, 38. József Attila Művelődési Központ, 39. Vakok- és Gyengénlátók Nógrád Megyei Egyesülete, 40. Csend Hangjai Alapítvány) vezetővel, aktivistával, egyházi személyiséggel és önkéntes munkással egy élhetőbb megyeszékhely vonatkozásában a helyi kultúra-és közösségfejlesztésre vonatkozó elképzelései kapcsán. A stratégia készítés ezen szakaszában már nemcsak a meglévő ötletek kiegészítése, véleményeztetése volt a cél, hanem a megvalósíthatóság és a fenntarthatóság témaköreinek is a körbejárása. A szakterületükön elismert interjúalanyok számára megküldésre került a CLLD kiírása, a HACS alapító tagok bemutatkozása és a 9 konzultáció összefoglalója, melyre vártuk beépíthető visszajelzéseiket, javaslataikat.

2016. augusztus 26. és szeptember 30. között lezajlott a város ügyei iránt érdeklődők kérdőíves formában történő megkérdezése. A kérdőív online formában a SMJV honlapján és papír alapon a SMJV Polgármesteri Hivatalában, a SKN Kft. székhelyén és a Nógrád Megyei Civil Információs Centrumban volt elérhető. A kérdőívek feldolgozását a Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesületének megváltozott munkaképességű dolgozói, kiértékelését a SMJV Polgármesteri Hivatal Népjóléti Iroda és SMJV Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Iroda végezte el.

A stratégiaalkotás előzményeként azonosított összegző, meghatározó gondolatok:

1. A **városi identitás erősítésének szükségessége** művészeti (népi kismesterségek tárgyalgató művészetétől a 21. század digitális vizuális kultúráján át) és művelődést szolgáló közösségi programok számának növelésével és rendszeressé tételével a véleményalkotók válaszaiból

egyértelműen kitűnik. Salgótarján lakossága évről évre csökken, az itt élő fiatalok, középkorúak városhoz fűződő viszonya kettős értelmezési keretben határozható meg. Egyrésztől büszkék a város múltjára, természeti adottságaira, kötődnek a születési helyükhöz, másrésztől a pezsgő kulturális élet hiánya, a munkanélküliség miatt sokan hagyják el a várost a középiskola befejezését követően, növekvő tendencia, hogy családjukkal együtt. Mivel ez a város egészére – településrészekről független - érvényes megfogalmazás, így vált indokolttá a teljes város területét a stratégia szempontjából akcióterületként azonosítani.

2. A **társadalmi összetartozás és együttműködés erősítése**, a társadalmi aktivitás fokozása a salgótarjáni térségben a válaszadók többsége szerint szintén kívánatos cél, hiszen elengedhetetlen annak érdekében, hogy enyhüljön a fejlődést akadályozó helyben érzékelhető társadalmi depresszió, a mélyszegénységben élők kilátástalansága, javuljon a lakosság általános közérzete, a településrészek közötti kapcsolat, átjárhatóság. Komplex, a helyi identitást és kohéziót támogató programelemek településrészenként történő megvalósítása hozzájárulna ahhoz, hogy megálljon a leszakadás folyamata Magyarország más térségeihez viszonyítva, illetve előtérbe kerüljenek olyan új fejlődési lehetőségek, amelyek hosszú távon a várost vonzó térséggé teszik mind a lakosság, mind a vállalkozások számára.
3. A városban működő **közösségi terek felújítása, a meglévők kihasználtságának növelése** a konzultációkon, a mélyinterjúkban, a visszaküldött kérdőívekben alátámasztást nyert. Cél a lakó- és pihenő környezet több célú és több irányú fejlesztése, szakemberekkel való ellátottságának növelése, aminek minden esetben hozzá kell járulnia az egészséges, biztonságos, fenntartható, családbarát lakókörnyezet kialakításához. Olyan innovatív alkotóműhelyek helyszínül szolgáljanak, ahol a fiataloknak és hátrányos helyzetű csoportoknak egyaránt van lehetőségük valódi értékteremtő tevékenységek megvalósítására, illetve legyenek olyan szellemi tudásbázis központok, amelyek generálják helyi szinten az ötletelést, és segítik az ötletek kivitelezését is. Salgótarján legyen olyan élettér, amelyet az itt élőknek nem érdemes elhagyni.
4. A város **turisztikai látványelemeinek** a kültéri közösségi tereken való számbeli **növelésének** szándéka a megkérdezettek egybehangzó véleménye alapján elengedhetetlenül szükséges, hogy javuljon a város általános környezeti állapota, közösségi és kulturális funkcióval gazdagodjon a település, mely a turizmusfejlesztésen túl, közvetetten a terület gazdaságfejlesztésére is hatással bírhat. Az attrakciófejlesztés vonzóvá teszi a közösségi tereket, a várost nemcsak az itt élők számára, hanem az ide látogató vendégek, befektetők számára is.
5. A **településrészek kulturális és közművelődési programokkal**, eseményekkel, rendezvényekkel való ellátottságának igénye fogalmazódott meg az érintettek körében. Minden településrészen problémaként jelentkezik, hogy a városlakók szabadidős tevékenysége a passzív időtöltések felé tolódik el, melynek csökkentése sürgető feladat. Ez egyrészt a helybeliek véleménye szerint magyarázható a kínálat hiányával, másrésztől a lakóközösségek kiüresedésével, az egyének elmagányosodásával. Hiányoznak azok a közösségfejlesztő programok, amelyek hosszú távon segítenék a településrész lakosságának aktivizálását, a civil szervezetek tagságának bővülését. Fontos, hogy a jelenleg működő civil aktivitást tovább fokozzuk újonnan alakuló, fiatalokat magukba tömörítő informális, formális csoportok megjelenésével.

1.2.1.3. Tematikus munkacsoportok, műhelymunka: problémafa-célfa

A HACS 2016. május 27-én tartotta alakuló ülését a SMJV Polgármesteri Hivatalában, ahol döntés született arról, hogy az akcióterület SMJV teljes területe lesz.

A HACS 2016. június 22-én tartott egyeztető megbeszélésén a tagok által beküldött várost érintő kulturális és közösségi fejlesztési szükségleteket értékelte. Kialakításra került 3 közösségi tervezői munkacsoport, melyeknek feladata volt a saját szféráján belül, az ülésen megvitatott fejlesztési szükségletek továbbgondolása és kibővítése, illetve 40 szervezet, informális csoport képviselőjével

való személyes beszélgetések lebonyolításának koordinálása. A stratégia megalkotásának időbeli és kidolgozásbeli ütemezését a SKN Kft. ügyvezető igazgatója ismertette.

A HACS **2016. október 5-én** tartott soron következő ülése kibővített tagkörrel (összesen: 20 résztvevő) valósult meg. A meghívottak azokból a szervezeti képviselőkből kerültek kiválasztásra, akikről a konzultációk, mélyinterjúk során kiderült, hogy munkájuk felbecsülhetetlen érték lenne a stratégiaalkotás további szakaszaiban. A műhelymunkát lezáró szavazás eredményeképpen megszületett a HFKS középpontjában álló 2 kulcsprojekt tartalmára utaló elnevezés: „*A salgótarjáni identitást erősítő alkotó közösségek fejlesztése megújult közösségi szintereken*”, amely köré a helyi stratégia is szerveződött. Ezen kulcsprojektek értékelését, részelemekre való bontását, kifejtését a helyi szereplőkkel való egyeztetés koordinálását az ülésen kialakított **stratégiaalkotó munkacsoport** (6 fő) feladatának delegálták. Az ülésen meghatároztuk a HKFS elkészítéséhez a közösségi tervezés mérföldköveit, az érintettek bevonásával történő értékelői munka megszervezésének további lépéseit. 2018.05.02-án hatályossá vált támogatói szerződés értelmében 2018.05.31-én a támogatói döntés figyelembevételével a HACS 1 kulcsprojekt megvalósítása mellett döntött.

A HACS **2016. október 19-én** tartott ülésén a stratégiaalkotó munkacsoport mellett további 2 munkacsoportot alakított ki.

- 1) A **Gazdaságélénkítő-környezeti munkacsoport** feladata a stratégia keretei között megvalósítani kívánt ERFA típusú intézkedésekre való fókuszálás. A munkacsoport intézkedéseinek célja az volt, hogy felmérje, majd javaslatot tegyen az akcióterületen meglévő kültéri és beltéri közösségi és kulturális terek fizikai rehabilitációjára, illetve fejlesztésére a színteret használók szükségleteinek alapján, úgy hogy mindez hozzájáruljon a helyi gazdasági-szolgáltatói tevékenységek fellendüléséhez és a városi identitás, társadalmi összetartozás megerősödéséhez. A munkacsoport feladatai közé tartozott a 1. Stratégiai jövőkép felvázolása; 2. Hosszú távú és középtávú célok meghatározása; 3. Beavatkozási területek meghatározása; 4. Projektötletek gyűjtése és szakmai értékelése.
- 2) A **Társadalmi-közösségi munkacsoport** feladata a stratégia keretei között megvalósítani kívánt ESZA típusú intézkedések kidolgozása volt. A munkacsoport intézkedéseinek célja az volt, hogy felmérje és javaslatot tegyen a kulturális és közösségfejlesztő tevékenységekhez szükséges infrastruktúra-fejlesztésekre, amelyek a helyi közösségek aktivitásának növelését, önszerveződését; a városrészekben élők sikeres társadalmi integrációját, illetve az itt élők városi identitásának megerősödését fogja hosszú távon szolgálni. A munkacsoport feladatai közé tartozott a 1. Stratégiai jövőkép felvázolása; 2. Hosszú távú és középtávú célok meghatározása; 3. Beavatkozási területek meghatározása; 4. Projektötletek gyűjtése és szakmai értékelése. A két munkacsoport közös célja volt, hogy folyamatos egyeztetés mellett az ERFA és ESZA típusú intézkedéseket összhangba hozza.
- 3) A **Stratégiaalkotó munkacsoport** feladata a HKFS szakmai előkészítése mellett a helyi közösségi tervezés munkafolyamatának összehangolása és koordinálása volt. Továbbá a munkacsoport feladatai közé tartozott a 1. Stratégiai jövőkép felvázolása; 2. Hosszú távú és középtávú célok meghatározása; 3. Beavatkozási területek meghatározása; 4. Kulcsprojektek kidolgozása, 5. Pályázattási rendszer szabályainak lefektetése.

Szervezet	Munkacsoportok		
	1. G-K.	2. T-K.	2. Sa.
SMJV Önkormányzata	x	x	
SMJV Polgármesteri Hivatala	x	x	x
SKN Kft.	x	x	x
SMJV Roma Nemzetiségi Önkormányzata			x

SMJV Szlovák Nemzetiségi Önkormányzata			x
Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete	x		x
Palóc Hálózati Szövetség		x	
Nyitott Könyv Olvasókör Egyesület		x	
Salgótarjáni Tájak, Korok, Múzeumok Klub Egyesület		x	
KRÉTAKÖR Alapítvány		x	
L&L Creative Marketing-Média Kft.		x	
B&B Salgó Kft.	x		
PCT OFFICE Kft.	x		
PROMO-LINE Szolgáltató és Kereskedelmi Bt.	x		x
FA-HÉJ Kft.	x		

A stratégiaalkotást segítő munkát nem csak HACS tagok, hanem több érdeklődő, a város sorsát szíven viselő szakember, szervezet is segítette. Kiemelten hozzáadott értéket teremtettek a beavatkozási területek konkretizálásában és a SWOT precíz összeállításában. A HACS 2016. októbertől 19-től, a stratégia készítésének időszakában rendszeresítette találkozóit, heti egy alkalommal tartotta egyeztető megbeszéléseit, kibővített tematikus munkacsoport üléseit. **Támogató és közreműködő partnereink:** Salgótarjáni Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda, Lélekipendítők Társasága, „Sakkozzuk ki!” Akciócsoport, Salgótarjáni Civil Kerekasztal, József Attila Művelődési Központ, Salgótarjáni Civilekért Közhasznú Alapítvány, Nógrád Megyei Civil Információs Centrum.

1.2.1.4. Kommunikáció: településrészi – lakótelepi konzultációk

A TOP 7. prioritási tengelye keretében elérhető Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések megvalósítása céljából kiírt pályázati felhívás kapcsán megszületett döntést követően folyamatos volt a nyilvánosság biztosítása az egyes munkafolyamatok kapcsán, melynek eszközei voltak az elektronikus médiumok, közösségi oldalak, hírlevelek, egyéb szóróanyagok.

2016. június 4. és szeptember 24. között került sor Salgótarján különböző helyszínein megtartott **településrészi konzultációkra**, ahol megszólítottuk a városrészben lakókat, a területen működő civil szervezeteket és vállalkozásokat. Tudatos szervezői munka eredményeként 9 konzultációs lehetőséget teremtettünk, amelyeket városrészi rendezvényekbe, városi megmozdulásokba, rendszeres érdekcsoportok találkozóiba sikerült integrálni. A HKFS legfontosabb fejlesztési fókuszainak ismertetését követően feltérképezésre kerültek a résztvevők elképzelései a helyi kultúra- és közösségfejlesztés terén. A találkozók alkalmával tudatosításra került, hogy a szubjektivitáson van a hangsúly a véleménynyilvánításkor, hiszen térségi szereplők közreműködésével arra kerestük a választ, hogy az érintettek, hogyan látják a településrészen a helyzetüket, min szeretnének változtatni, hogy a helyi kulturális és közösségi élet látványos fejlődésen menjen keresztül. A 9 helyszínen elhangzottak beépítésre kerültek a kérdőív kérdéssoraiba.

Időpont	Helyszín
2016. június 4.	Eresztvény
2016. június 11.	Baglyasalja
2016. június 24.	Salgótarján
2016. július 1.	Beszterce-lakótelep
2016. július 29.	Salgótarján
2016. augusztus 13.	Forgách-telep
2016. augusztus 19.	Kemerovó-lakótelep

2016. szeptember 11.	Zagyvaróna
2016. szeptember 24.	Vásártér

A stratégiát megalapozó, a városi lakóközösség által tett legfőbb javaslatok, megállapítások:

- A konzultációs alkalmak, a kérdőívek, a beszélgetések feldolgozása során megerősítést nyert az a fejlesztési elképzelés, hogy minden egyes településrészen a helyi igényekhez alkalmazkodva, kültéri és/vagy beltéri közösségi terek küllemükben és funkciójukban (1. pihenés, 2. játék, 3. rendezvény, 4. közösségi kert, 5. ismeretközlés, 6. látványosság, 7. testedzés) az elvárásoknak megfelelően kerüljenek kialakításra. Szükséges lenne a meglévő művelődési házak rendbetétele, a játszóterek új elemekkel való bővítése, a zöldterületek kerti- és utcabútorokkal, kültéri játékokkal, szalonnasütésre alkalmas helyekkel való ellátottságának növelése, a környező turistautak a vidéket bemutató ismertető táblákkal, művészeti installációkkal, fájátékokkal való színesítése. Az ötleteles eredményeképpen megfogalmazódott városrészi közösségi parkok kialakítása.
- A különböző városrészek rendezvényekkel, programokkal való ellátottsága óriási eltéréseket mutat. Szükség lenne, olyan rendezvénysorozatokra, amelyek arra fektetnek hangsúlyt, hogy helyben kerüljön megvalósításra értékteremtő közösségi program, hiszen a városrészekből, lakótelepekről való beutazás a városközpontba sok ott élőknek anyagi gondot okoz, illetve a tömegközlekedés sok esetben való megoldatlansága nehezítő körülményként jelenik meg a városközponti programokon való részvételt tekintve.
- A városrészekben a hétfélig kikapcsolódást rendszeresen szolgáló családi programok nagymértékben hiányoznak. Kevés az iskolán kívüli szabadidős és művészeti foglalkozás, amelyekre a családok közösen látogathatnak el. Az óvodás, kisiskoláskorú gyermeket nevelők különösen szeretnék, ha ebben változás történe, hiszen a városközponttól elszigetelt településrészekben így a jövőben is a szabadidő eltöltés passzív formái hódítanak majd teret (tévénézés, számítógépezés).
- Nem állnak rendelkezésre a városrészi, lakótelepi – civilek által rendezett – események megszervezéséhez szükséges alapvető tárgyi eszközök (asztalok, padok, sátrak, hangosítás, fénytechnika, stb.) Ahhoz, hogy magas színvonalú program megszervezésére kerüljön sor, alapvető feltétel a technikai eszközpark megléte, térítésmentes igénybevétele.
- Szükség lenne célzott segítségnyújtásra a helyi termékek termelői piacra jutásához. Helyi termékeket csak a városközpontban található piacon vásárolhatnak, iskolakertek kialakítására még nem került sor. A közösségi terekhez kapcsolódó közösségi kertek kialakítása hozzájárulna a településrész közösségi célú fejlesztéséhez, szakember vezetése, tanácsadása mellett megvalósulna azok álma, akik panelekbe szorulnak, vagy épp nem rendelkeznek megfelelő szaktudással a házkerti termeléshez.
- A megyeszékhelynek bővíteni szükséges a fiatalok szabadidős tevékenységeinek lehetőségeit. A vélemények között szerepelt, hogy olyan workshop-ok kerüljenek megszervezésre, ahol az alkotni vágyók megismerkednek különböző képzőművészeti technikákkal. A javaslatok között megtalálhatók a street-art akcióprogramok is, amelyek lehetőséget biztosítanak a fiatal korosztályoknak a találkozásra, az ismerkedésre, az aktív szerepvállalásra, miközben látványos megoldások születnek a városszépítésre, a kültéri közösségi terek színesítésére. Konkrét igényként jelent meg a Beszterce-lakótelepen lévő skatepark bővítése, mely a helyi BMX-es közösség mozgásterét bővítené.
- Salgótarjánt érintő kulturális problémák megoldáskeresésében minden településrész érintett. Ötlekként merült fel egy olyan fórum létrehozása, ahol az azonos problémákon közösen gondolkoznának az érintett lakók. Így nemcsak a településrészek közötti kapcsolat javulna, hanem

a közös gondolkodás eredményeként, olyan a helyi aktivitást, társadalmi szolidaritást elősegítő módszerek, programelemek kerülnek kidolgozásra, amelyek elősegítik a városi szintű közösségfejlesztést. Megszületett az elképzelés arról, hogy kerüljön megvalósításra egy nagyszabású, városrészek közötti játéksorozat, melynek célja, hogy valódi városrészi közösség formálódjon a célterületen élőkben.

- A városfejlesztés egyik lehetséges eleme a turisztikai megújulás. A város egyik erőssége a szépséges természeti környezete, így felmerült annak a lehetősége, hogy a kreatív iparban, helyben dolgozók összefogásával olyan attrakciófejlesztés valósuljon meg, mely a meglévő turista útvonalakat a látványos, figyelemfelhívó jelleg beemelésével újragondolná és így a meglévő környezeti adottságok figyelembevételével mellett valódi felfedező látványút kerülne kialakításra.
- Felmerült egy helyi termelői kispiac kialakításának gondolata, mely olyan szakmák megismerésére is lehetőséget biztosítana, amely akár start-up kezdeményesként valódi kisvállalkozássá fejlődhetne. Olyan jövőbeli vállalkozás kiépítését segítő kezdeményezésekre is érkeztek javaslatok, amelyek az ötlet megszületésétől a vállalkozás tényleges beindításáig segítené az érintetteket.
- Mind a nonprofit, mind a forprofit szféra esetében szükséges a pályázási kedv növekedésének elősegítése. Ezért szükség van egy olyan pályázati szakértőkből álló csapatra, akik segítenek eligazodni a pályázati kiírások útvesztőiben, térítésmentes szolgáltatásként. Olyan segítői teamre, amely a kiírások figyelése mellett, segítik a pályázót a projekt beadásáig, bővítenék helyben a tudást képzések útján a hazai és nemzetközi pályázatok megírása tekintetében.

A HACS a közösségi tervezés alkalmain elhangzottakat, beérkezett javaslatokat összegezte, lejegyezte és azok figyelembevételével igyekezett a várost érintő fejlesztési stratégiát előkészíteni. A HACS munkacsoportjainak célja volt, hogy minél többeket bekapcsoljanak a munkába, gondolkodjanak együtt azon, hogy miként lehetne a kulturális, közösségi tereinket leginkább a helyi közösség valós igényeinek megfelelően fejleszteni, alakítani, és a helyben élők közösségi életének megújulását elősegíteni.

2. A Helyi Közösségi Fejlesztési Stratégia által lefedett terület és lakosság meghatározása

2.1 Földrajzi, társadalmi, gazdasági koherencia/homogenitás, közös jellemzők

A tervezési terület Salgótarján megyei jogú város, Nógrád megye és a Salgótarjáni járás székhelye, a megye legnagyobb városa, népességét tekintve a második legkisebb megyeszékhely Magyarországon. Teljes népesség 35 811 fő (2015. jan. 1.), népsűrűsége 359,17 fő/km². Területe 97,97 km². Völgyvárosi jellegből és történelméből adódóan jól körülhatárolható városrészi és lakótelepei vannak. Annak ellenére, hogy az egyes városrészek társadalmi, gazdasági és szociális szempontból eltérő jellegűek, az akcióterület koherenciája élő, melyet nem csak annak topográfiai és közigazgatási egységessége igazol, hanem a közös történelmi és kulturális örökség.

2.2 Korábbi együttműködések, megvalósult közös projektek

A HACS-nak formalizált előzménye 2016. május előtt nem volt a településen. Ugyanakkor a HACS tagok, valamint a városban működő egyéb közösségek, civil szervezetek az elmúlt év(tized)ekben számos projektben vettek részt közösen és sikeresen.

A teljesség igénye nélkül:

- TAMOP-3.2.3. 2009/2. „Építő közösségek” – Palócföldi ládafiók
- ÉMOP-3.1.1.-12/2013-0015 „Salgótarján városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja”, illetve „Salgótarján szociális célú rehabilitációja – Acélgyár - Városközpont”

- ÁROP 1.A.3-2014-2014-0091 „Területi együttműködést segítő programok kialakítása a Salgótarjáni járásban, a Helyi Esélyegyenlőségi Programok célkitűzéseinek megvalósítása érdekében”

A város intézményei, közösségei rendszeresen vesznek részt közös programok szervezésében (pl. Tarjáni Tavasz Fesztivál, Gyermeknap, Bányász hagyományok Ünnepe, Civil Hónap, Idősek fesztiválja, Adventi Sokadalom) és megvalósításában, közösen dolgoznak a város éves közösségi és kulturális programjának előkészítésén is.

A közösségi és kulturális tevékenységek egyik fontos bázisa, legnagyobb és legnépszerűbb szolgáltatója a városban az SKN Kft. Működési körébe került 2011-től a fél évszázados múlttal rendelkező József Attila Művelődési Központ, amely évente közel 180 ezer látogatót fogad, a zagyvarónai Bátki József Községi Ház, az ifjúsági iroda és szórakoztató központ (Apolló Centrum), a Zenthe Ferenc Színház és a sportlétesítmények. Az öntevékeny kulturális és művészeti közösségek segítése, valamint a településrészi rendezvények koordinálása, szakmai és technikai segítése szintén a feladatai között szerepel. A helyi közösség több tagjával is partnerségi szerződésben áll. Nyertes pályázat esetén a HACS munkaszervezeti feladatait is ellátja majd.

A 2018 szeptemberi megalakulását követően a HACS munkaszervezeti feladatai mellett, a városi közművelődési feladatokat elsősorban a Salgótarjáni Rendezvény-és Médiaközpont Nonprofit Kft. látja el.

Az önkormányzat kezdeményező készsége és koordinációs szerepe a helyi közösségi vagy gazdasági alapú fejlesztések, projektek vonatkozásában megkérdőjelezhetetlen. Az önkormányzat a közművelődési, kulturális és közösségi tevékenységekkel összhangban kiemelt figyelmet fektet az ifjúsági korosztály közösségi, művelődési igényeire. A város intézményei közel 100 formalizált és a nem formalizált közösségnek adnak otthont.

2.3 Az erőforrások rendelkezésre állása a stratégia céljainak megvalósításához

Az akcióterület közepes méretűnek tekinthető, biztosítva ezzel mind a részvétel, mind az átláthatóság optimális kereteit. Eddigi projekt tapasztalataik biztosítékot jelentettek arra, hogy rendelkeznek a HKFS megvalósításához szükséges elegendő kapacitással, tekintettel mind a koordinációs, mind a kommunikációs, mind az adminisztrációs feladatokra. A HKFS megvalósítására fordítható, működésre felhasználható 15%-nyi forrás elegendő a tervezett személyi, dologi és animációs kiadások fedezésére. A végrehajtási feladatok ellátására tervezett személyi állomány elegendő. A HKFS megvalósításáért felelős konzorcium tagsága és azok együttműködési, partneri kapcsolatai, illetve a HKFS elkészítését és megvalósítását segítő széles körű társadalmi részvétel biztosítja a források leghatékonyabb és szakmailag legmegfelelőbb felhasználását.

2.4 Személyes interakciókat lehetővé tevő helyi karakter

Az akcióterületen élők száma közel 36.000 fő, mely elegendő kritikus tömeget biztosít az emberi, pénzügyi és gazdasági erőforrások vonatkozásában egy szakmailag megalapozott fejlesztési stratégia megvalósításához. Ugyanakkor ez a népességszám elég alacsony ahhoz is, hogy lehetővé tegye a helyi interakciókat. A konzorcium tagjainak széleskörű társadalmi beágyazódottsága biztosítja a város lakónépességének a tervezésbe és a megvalósításba való bekapcsolására. A konzorciumi tagok jelenleg is rendelkeznek azon kommunikációs csatornákkal, melyek használatával lehetőség nyílik a HKFS megvalósítását érintő vélemények, javaslatok becsatornázására. A konzorciumi tagok, azok vezetőinek és munkatársainak aktív közéleti munkája kimeríthetetlen forrás a lakossággal való kapcsolattartásban. Szinte minden városrészben található közösségi tér, amely jelentősen növeli mind a lakosság, mind a formális és nem formalizált közösségekkel való kapcsolattartás lehetőségét. A konzorcium ügyfélszolgálati irodát kíván fenntartani Salgótarjánban. Sikeres pályázat esetén fórumokkal, konzultációs lehetőségek biztosításával, workshop-okkal folyamatos párbeszéd keretében valósul meg a stratégia.

A konzorcium tevékenysége teljesen nyitott, ezt szolgálja majd – sikeres pályázat esetén létrejövő – minden információigényt kielégítő oldal és a különböző helyi nyomtatott és elektronikus média igénybevétele. A konzorcium – amennyiben ez elvárás lesz – a későbbiekben egyesületté alakul, melybe a belépés minimális feltételekhez kötött lesz a városban működő szereplők számára.

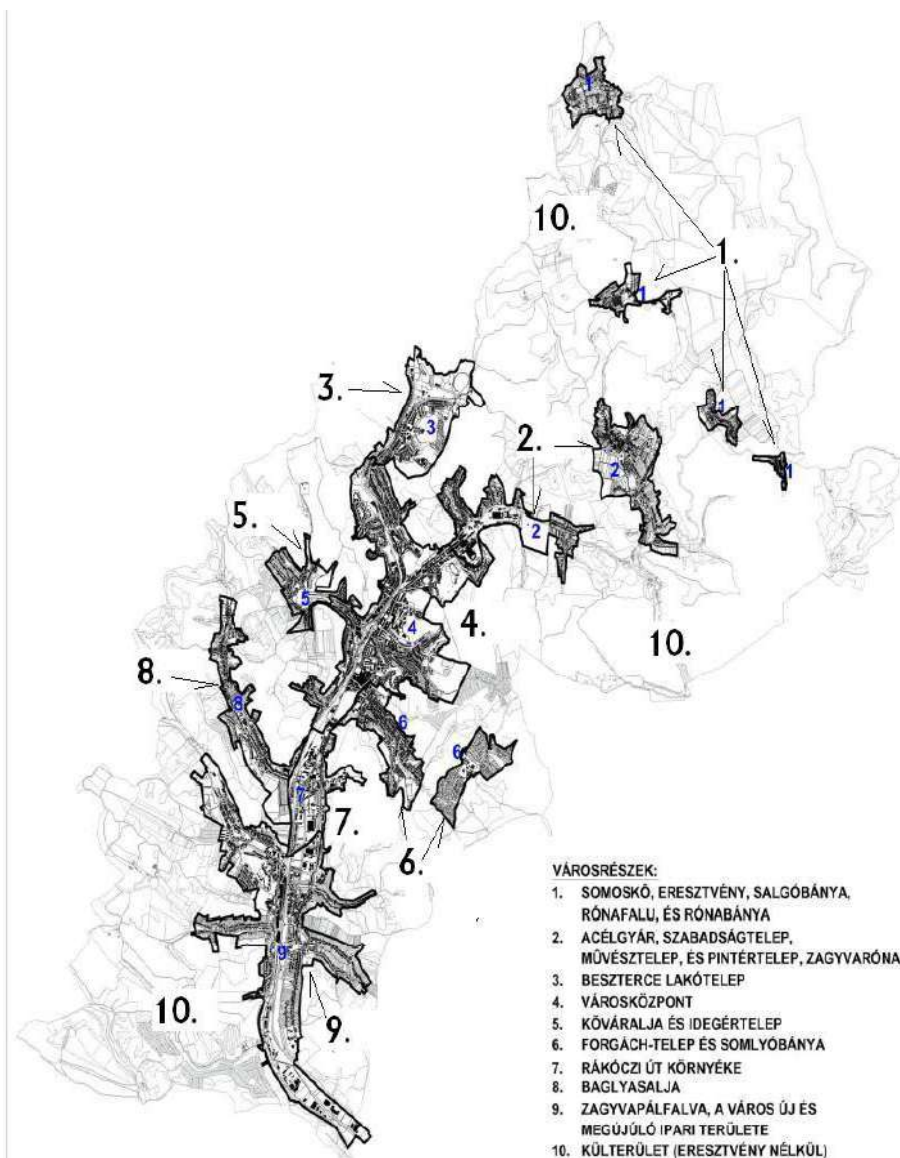
3. Az akcióterület fejlesztési szükségleteinek és lehetőségeinek elemzése

3.1 Helyzetfeltárás

3.1.1 Térszerkezet specifikumai – a település városszintű bemutatása

Nógrád megye hazánk északi határvidékén, az Északi-középhegység területén fekszik. Északi határa a magyar - szlovák országhatár, mely a Medves-tetőn és a Karancs-gerincen húzódik végig. Területe 2544 km² az ország területének 2,7 %-a, lakóinak száma 193.946 fő (KSH 2015.12.31.). A Karancs, a Medves és a Cserhát hegységek érintkezésénél, a Tarján-patak és a Zagyva folyó forrásvidéki vízgyűjtőjének szűk völgyeiben fekszik Nógrád megye székhelye és legnagyobb városa Salgótarján, mely 1994-től megyei jogú város.

A megyeszékhely 10 jól körülhatárolható városrészi területre tagozódik. A Belváros és környéke főként az igazgatás, a közlekedés, a vendéglátás, a kereskedelem, valamint a közszolgáltatások központja, míg a lakónegyedek az alapfokú ellátásban és az egyéb szolgáltatásokban, a városi peremterületek az iparban, a külső településrészek a turizmusban és a rekreációban kapnak fontosabb szerepet.

Akcióterület (városrészek) bemutatása:

1. városrész: Somoskő, Eresztvény, Salgóbánya, Rónafalu és Rónabánya

A városrész a városközponttól északkeletre található hasonló funkciójú és karakterű, valamint egymást megközelítő társadalmi-gazdasági adottságú és lehetőségű öt elkülönült egyéb belterületi településrész összevonásával került kialakításra. Somoskő településrészt 1977-ben csatolták Salgótarjánhoz (Somoskőújfaluvval együtt, amely azonban 2006-ban levált). Salgóbánya a legmagasabban fekvő városrész, mivel 500 méteres tengerszint feletti magasságban egy fennsíkon helyezkedik el 2 km hosszan. Az összevont városrész a legjobban előregedett része Salgótarjánnak, ahol a lakónépesség mintegy 1/3-a (!) időskorú. Közülük is Salgóbánya, Rónafalu és Rónabánya emelkedik ki. Ezzel szemben nagyon kevés a gyermek, illetve szűk a középkorúak csoportja, akik között ráadásul kiemelt arányban vannak jelen az alulképzettek, az állandó munkajövedelemmel nem rendelkezők, az inaktívok, a kedvezőtlen lakás- és lakóhelyi körülmények között élők. A háztartások és családok nagyobbik részében nincs foglalkoztatott, szociálisan is nehéz helyzetben vannak, illetve tartós szegénységben élnek.

2. városrész: Acélgyár, Ferenc-telep, Művész-telep, Pintér-telep, Zagyvaróna

Zagyvaróna az egységes városterülettől fizikálisan elkülönülő településrész, melyet 1973-ban csatoltak Salgótarjánhoz. A városrész döntően falusias jellegű, családi házas beépítésű, de keleti oldalán lakótelepi résszel is rendelkezik. A városrészben viszonylag sokan, mintegy 3000 ezren élnek. A lakosság korszerkezete összességében átlagos. Zagyvarónán az előregedés ugyan nem előrehaladott, de a gyerekek alacsony száma miatt a településrész iskoláját már bezárták, ugyanakkor a telepeken magas az idősek aránya. A végzettségi mutatók, a foglalkoztatás, valamint a jövedelmek adatai kedvezőtlenek, akárcsak az átlagos lakókörnyezet, amelyben a lakások egyharmada alacsony komfortfokozatú. A közterületek, zöldfelületek száma elégséges, állapotuk átlagos, a kolóniáknál ugyanakkor mindkettőnek az ellenkezője jellemző. Zagyvarónán tagóvoda, orvosi rendelő, közösségi ház, posta és sporttelep működik - a megfelelő alapellátás mellett. Ezzel szemben a telepeken az ellátás hiányos, akárcsak az infrastruktúra egyes elemei is.

3. városrész: Beszterce lakótelep

A városrész zömében lakótelepi jellegű. A városrész keleti része kertvárosias lakóövezet, amelyhez jelentős kiterjedésű rekreációs zóna csatlakozik (kemping, horgásztó, strand, szabadidő-központ, gyermektábor, motel, vendégházak, sportpályák nagyméretű labdarúgó pályával, extrém sport pálya, amatőr csillagvizsgáló). A városrész lakossága homogén, életkori megoszlását tekintve zömében fiatal felnőtt és középkorú rétegből áll, így az idősebb generáció nincs nagy tömegben jelen a településrészen, míg a gyermekkorúak aránya átlagos. A középosztályokhoz tartozó, átlag feletti végzettséggel rendelkező középkorúak kiemelkedően magas foglalkoztatottsága révén a munkanélküliségi ráta alacsony, a jövedelmi helyzet viszonylag kedvező, a szociális problémák – egyelőre – mérsékeltek. A városrész megközelíthetősége jó, tömegközlekedéssel a peremei feltártak, a sűrű beépítés ellenére jelentős a közterületek és zöldfelületek aránya, melyek állapota átlag körüli. A városrész szolgáltatásokkal történő ellátása megoldott (megfelelő üzlethálózat, posta, általános iskola), infrastrukturálisan fejlett, a lakások zömében összkomfortosak.

4. városrész: Városközpont (Belváros, Kemerovó lakótelep, Napsugár-lakótelep, Béke-telep, Acélgyári út és környéke, Eperjes-telep, Rokkant-telep)

A városrészbe a Belvároshoz közvetlenül csatlakozó, ugyanakkor funkcionálisan vegyes, valamint az adottságokat, a karaktert és a fejlesztési lehetőségeket tekintve részben eltérő elemeket hordozó, de egymást megfelelően kiegészítő 7 településrész került összevonásra. Itt találhatóak a városi és a megyei igazgatás középületei. A városrészben összességében mintegy 17.500-an élnek (a város lakosságának kb. 43%-a). A városrészre átlagosan jellemző az előrehaladott előregedés, az alacsony gyermekszám, a kiköltözésekkel is fogyó népesség. A végzettség, a foglalkoztatottság, a társadalmi státus ugyanakkor városi szintet meghaladó, akárcsak a lakókörnyezet jellemzői. Mindez azonban - főképp a lakónépesség összetétele, státusa és a lakókörnyezet a városrész településrészenkénti összetételéhez hasonlóan - nagyon heterogén, csaknem mindegyik vonatkozásban képviseltetik

magukat a szélsőségek. A Belváros lakossága a lakótelepekkel párhuzamosan előregedő, a gyermekek aránya átlag alatti. A lakosok társadalmi státusa közepes, végzettsége városi szinten magas, a munkanélküliség körükben viszonylag alacsony. Kemerovó mutatói szinte minden dimenzióban a legkedvezőbbek között vannak, a lakosság státusa városi szinten kiemelkedő. Ugyanakkor a gyermekkorúak és az időskorúak száma alacsony, mint más lakótelepeken is, bár ez utóbbi csoport aránya a lakótelep korai építése miatt valamivel magasabb.

A Béke-telep a mai napig őrzi magas státusát, bár a városrész szintén előregedett, ennek ellenére minden társadalmi és lakókörnyezeti mutató tekintetében a legjobb értékekkel rendelkezik. Az Acélgár környékén élő népesség előregedő, átlagosan legfeljebb közép fokú végzettséggel rendelkezik, nagy részben munkanélküli és alacsony jövedelmű. Eperjes-telep alacsony lakosság száma miatt nehezen megállapítható társadalmi-szociális státussal rendelkezik, mindenesetre a legtöbb mutató a közepes, illetve a jó kategóriába sorolja. Szembetűnően magas a gyermekek aránya és alacsony az időseké. Mára a Rokkant-telep tűnik a legalacsonyabb státuszú lakótelepi résznek a városban, egyre korszerűtlenebbé váló lakásoknak, valamint a lakóteleppel együtt öregedő lakónépességnek köszönhetően. A városközpont klasszikusan vegyes funkciójú terület, ahol a kiterjedt lakóövek mellett helyet kap az igazgatás, a köz- és egyéb szolgáltatások, a kereskedelem és vendéglátás, a kultúra és a rekreáció, ugyanakkor erőteljesen a közlekedés, logisztika és az ipar is.

5. városrész: Kőváralfa és Idegér

Az idegéri terület zöme szociális szempontból kedvezőtlen helyzetű terület, ahol jelentős társadalmi problémák mutatkoznak. Ettől karnyújtásnyira ugyanakkor magas státusú, folytonosan növekvő kertvárosias lakóövezet el családi házas beépítéssel. A városrész közepén a kőváralfai romok helyezkednek el. Az egész területet értékes természeti környezet övezi (természetvédelmi terület). A két terület a legfiatalosabb a városban, az időskorúak aránya 12% alatti, amely kedvező foglalkoztatási helyzettel párosul, ami jobb jövedelmi viszonyokat teremt. A folytonosan megújuló épületállományba beköltöző magasan kvalifikált népesség révén magas a terület rész átlagos társadalmi és ingatlanpiaci státusa, ugyanakkor ennek ellenkezője jellemzi a mintegy hetven lakásból álló idegéri kolónia közvetlen környezetét.

6. városrész: Forgách-telep és Somlyóháza

Az összevont városrész – az 1. és a 4. mellett – Salgótarján egyik legheterogénebb városrésze, mivel megtalálhatók benne hagyományos beépítésű belső városrészek, egy kisebb lakótelep, falusias jellegű övezetek kertes házakkal, üdülőövezetek, valamint számos kolónialakás. Növekvő számban, mintegy 2300-an élnek itt, összességében meglehetősen kedvezőtlen társadalmi jellemzőkkel, és lakóhelyi körülmények között. A korszerűségben a fiatalok és az idősek aránya egyaránt magas, ugyanakkor a szűk középkorú rétegek végzettségi, foglalkoztatási és szociális viszonyai kedvezőtlenek, mivel arányaiban többen legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkeznek, illetve kevesebben rendszeres jövedelemmel, mint a városközpontban. Magas a foglalkoztatott nélküli, illetve a csak inaktív keresőkkel, vagy munkanélkülivel rendelkező háztartások, illetve családok aránya, amely hozzájárul az alacsony átlagos társadalmi státus fenntartásához, a területnek a város egyik legalacsonyabb szintű presztízséhez.

7. városrész: Rákóczi út és környéke

Mindenféle értelemben a szélsőségek negyede, ahol a Belvároshoz közvetlenül csatlakozó értékes központi területek jelentős részét működő és barna mezős iparterületek és vasúti, illetve a teherpályaudvar környezetéhez tartozó kiterjedt üzemi zónák foglalják el. Arányaiban kiemelkednek az időskorúak és elenyésző a gyermekek száma, amely magas eltartottsággal, illetve szélsőséges társadalmi adottságokkal párosul. Az aktív korúak magas foglalkoztatottsága mellett magas a rendszeres jövedelemmel rendelkezők, illetve a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya is a sok nyugdíjas révén. Összességében kedvezőek a végzettségi viszonyok, és társadalmi szempontból a városrész közepes státusú, ahol zömében alsóközép- és középrétegek élnek. Főképp ipari és gazdasági szolgáltatási szerepeket tölt be a városi szintű funkciómegosztásban, amelyekhez lakóövezetek is csatlakoznak. A Rákóczi út és környékének elsődleges célja a funkcióbővítés, melyben az alulhasznosított, zömében barna mezős közlekedési és ipari területek használatának az intenzívebb

irányokba történő átalakítása kiemelt feladat, annál is inkább, mivel értékes központi elhelyezkedésű városi területekről van szó.

8. városrész: Baglyasalja

Baglyasalján jelenleg mintegy 1800-an élnek. Lakossága a legfiatalosabb egész Salgótarjánban, ahol a gyermekkorúak aránya meghaladja a 21%-ot, az idősek aránya átlag körüli. Mindez magas eltartottságot és ebből következően jelentősebb szociális nehézségeket is jelez. Az alacsony végzettségi szint és foglalkoztatottság mellett magas a munkanélküliség és a rendszeres jövedelemmel nem rendelkezők aránya. Ráadásul ez területileg is tagoltan jelentkezik, mivel a hátrányos helyzet a várostól földrajzilag távolodva fokozódik, és területileg koncentrálnak is.

9. városrész: Zagyvapálfalva

A városrész eltérő jellegű gazdasági és lakóterületi egységekből áll, ahol a lakótelepi (Gorkij), a kertvárosias és a falusias beépítés mellett kolonialakások is megtalálhatók, de szociális szempontból nem megfelelő lakóterületet jelentenek egyes panelházak is, ugyanakkor az ipar és a szolgáltatások is erőteljesen képviseltetik magukat (21-es főút és vasút közti területek, ipari park). A 2. legnagyobb népességű városrész, ahol mintegy 9900 fő él. A városrész funkcionális sokszínűsége mellett a lakosság összetétele is heterogén. A városrész fiatalos korszerkezetű, ugyanakkor átlagos végzettségi, foglalkoztatási, jövedelmi és szociális helyzettel jellemezhető. A lakótelep itt is közepes státusú, mint a város többi lakótelepe is, ahol alsóközép- és középrétegek élnek, míg a kertváros részen egyértelműen magasabb státusú felső-középosztályok. A falusias terület a város más hasonló funkciójú területeivel megegyező adottságokkal rendelkezik. A Zöldfa és Hársfa utca lakói döntően a pécskői cigánydombról ideköltöztetettek és azok leszármazottai. Ők rendkívül alacsony státusúak és a szociális és gazdasági problémák halmozottan jelen az életükben. További kisebb, társadalmi szempontból figyelmet érdemlő, leromló, szociálisan veszélyeztetett területek is beékelődnek a városrészbe.

10. városrész: Külterület

A mezőgazdasági jellegű külterületek egyes volt zártkerti, üdülő jellegű zónák mellett némi ipart és szolgáltatást is magukon hordoznak.

3.1.2 Környezeti adottságok

3.1.2.1 Természeti erőforrások

Salgótarján a hegyek, völgyek és a várak városa a Karancs hegység lábánál, a Karancs, a Medves és a Cserhát hegységek ölelésében, a Tarján-patak és a Salgó-patak partján helyezkedik el. A Karancs hegycsoportjának – melyet „Palóc Olimposznak” is neveznek – 729 m magas csúcsáról tiszta időben a Magas-Tátraig is el lehet látni. Salgótarján térségében 6 tó és 2 folyó található, természeti területe átmenetet képez a Bükk, a Mátra, a Cserhát és a Karancs hegység között. A városrészek a hegységek találkozásánál húzódó völgykatlanokban helyezkednek el, a város ennek is köszönheti egyedi hangulatát és látványos panorámáit.

Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet

Az országhatár mellett a Karancs és Közép-Európa legnagyobb bazaltfennsíkjának, a Medvesnek a területén létesült 1989-ben a 6709 hektáros tájvédelmi körzet, melyből 447 hektár szigorúan védett terület. A körzet több, a vidék élővilágát, geológiai jellemzőit bemutató kiállítóhely, tanösvény található (Petőfi sétány, a magyarbányai kőpark, az Eresztvényben található Madárpark, vagy a Rónabányáról induló szilváskői tanösvény). A terület értékeit felismerve született meg a Novohrad-Nógrád Geopark megalakításának gondolata. A Nógrád megye 63 és Dél-Szlovákia 28 települése alkotta geopark 2010 tavaszán vált az UNESCO védnöksége alatt működő Európai, valamint Globális Geopark Hálózatok tagjává.

3.1.2.2 Épített környezet

Salgótarján modern belvárosa 1960-1985 között nyerte el jelenlegi formáját. A korábbi középületek és lakóépületek lebontásra kerültek, helyükön egy egységes, modern építészeti stílust képviselő, több rangos építészeti díjjal elismert, esztétikus és jól működő városközpont került kialakításra. A középületek mellett a belvárosban és az egyes városrészekben 4 nagyobb és 1 kisebb lakótelep épült. Salgótarjánban a lakótelepek is sokkal szebbek, mint más városokban. Ennek egyik oka, hogy neves tervezők (Finta József és Magyar Géza) kaptak megbízást a lakóépületek tervezésére és sok igényes kialakítású, egyedi lakóépület épült. Változatos megjelenésűek, rendezett és átgondolt telepítéssel valósultak meg a lakótelepek toronyházai, szalagházai és pontházai. A környező hegyekről, vagy légi felvételtől nézve Salgótarján belvárosa és a hegyek közé ékelődő városrészek látványa különleges építészeti élményt nyújt.

A Karancs-Medves vidék hegyei otthont adnak több várnak is Salgótarján környékén, melyek közül egyik a Salgóháza városrész szomszédságában található várhegy. A Salgói várból gyönyörű kilátás nyílik a környező településekre, hegyekre. A Somoskői vár szintén egy bazaltkúpra épült, 526 méter tengerszint feletti magasságban. A részlegesen helyreállított vár ma Szlovákia területén áll, de a magyar oldalról, Somoskő településrészről is megközelíthető.

3.1.3 Kulturális erőforrások

Az önkormányzat kiemelt feladatai a közművelődés és a kultúra területén

Salgótarján dominanciája egyértelmű a térségben, hiszen nem csupán a járás, hanem a megye közigazgatási, gazdasági, kereskedelmi, szolgáltatási és kulturális, oktatási centruma is. Gazdasági gondjaink és társadalmi életünk problémáinak csökkentése érdekében a város önkormányzata egyre növekvő mértékben támogatja a helyi kulturális, illetve közművelődési életet. Kiemelt figyelmet fordít a közművelődési feladatok ellátására, a helyi kulturális, illetve közművelődési élet támogatására, amely nem a feladat kötelező jellegéből fakad, hanem a kultúra, a közművelődés, és általában a szellemi élet fejlesztése iránti elkötelezettségből és felelősségérzetből. Ezzel elsődleges célja, hogy erősödjön a település polgárainak városi identitástudata, valamint minden társadalmi réteg számára biztosított legyen a kulturális infrastruktúra igénybevétele, javuljon a városlakók komfortérzete. Az önkormányzat ennek érdekében együttműködik a nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, az autonóm és speciális tevékenységű civil szervezetekkel.

SMJV Önkormányzata az általa ellátandó kulturális, közművelődési feladatokat a 100%-os önkormányzati tulajdonú SKN Kft.-n keresztül végzi.

Az SKN Kft. jelenleg a székhelyén és 10 telephelyen 31-féle közhasznú, illetve vállalkozási feladatellátást végez a közművelődés, a kultúra, az ifjúság és a sport területén. A SKN Kft., a könyvtári és közgyűjteményi intézmények éves munkaterveiket, programterveiket a pénzügyi, gazdálkodási terveikkel, illetve anyagi lehetőségeikkel, bevételi forrásaikkal összhangban készítik el. Az intézmények működésében erősödik a finanszírozás többszektorúvá válása: az önkormányzati források mellett pályázatokkal, szponzori támogatásokkal és a saját bevételeik növelésével látják el alapfeladataikat.

A SMJV Önkormányzatának Közgyűlése a 70/2018. (IV.26.) határozatával a SMJV Önkormányzatának kizárólagos tulajdonát képező SKN Kft. legfőbb szerveként kinyilvánította, hogy egyetért azzal, hogy a SKN Kft.-ből kiválás útján egy új gazdasági társaság kerüljön megalapításra, mely az SKN Kft. színházi tevékenységén kívüli valamennyi feladatát ellátja a jövőben, míg a SKN Kft. tiszta színház profilú gazdasági társaságként működjön tovább. Tekintettel a SKN Kft. profiltisztítására, a cég a továbbiakban Zenthe Ferenc Színház Nonprofit Kft. néven fog tovább működni, míg a SKN Kft. egyéb tevékenységi köreit átvevő új, megalapítandó cég a Salgótarjáni Rendezvény-és Médiaközpont Nonprofit Kft. nevet fogja viselni. Ennek értelmében az SKN Kft. helyett a közművelődési feladatokat, illetve a HACS-ban betöltött konzorcium tagi szerepet **2018.**

szeptember 01. nappal a Salgótarjáni Rendezvény- és Médiaközpont Nonprofit Kft. mint jogutód vette át.

A különféle kulturális vállalkozások, illetve kulturális feladatokat részben ellátó gazdasági szervezetek gazdagítják a város kulturális arculatát, ezért az önkormányzat – a kölcsönös érdekek alapján – ezekkel is széles körben együttműködik. Erre ösztönzi az általa fenntartott közművelődési, könyvtári és közgyűjteményi intézményeket is.

3.1.3.1 Az önkormányzat a kötelező közművelődési feladatainak ellátása során, kiemelten a következő célok megvalósítását támogatja:

- a) a kulturális értékekre támaszkodó, a kreatív alkotást ösztönző közösségépítést;
- b) a várostörténeti múlt szellemi és tárgyasult örökségének gondozását, tradícióinak, hagyományainak ápolását, bemutatását;
- c) a Salgótarjánt hazai és nemzetközi viszonylatban is beazonosítani képes kulturális arculat meghatározását, fejlesztését;
- d) a kulturális turizmus versenyképességének növelését;
- e) a korosztály- és réteg-specifikus kultúráközvetítést, kiemelten az ifjúsági közösségi terek létrehozását, a fiatalok, a családok és az idősek igényeihez igazodó szórakozási lehetőségek kialakítását, valamint
- f) az intézmények, kulturális vállalkozások, civil szervezetek, és lakosság (önkéntesek) között együttműködést.

3.1.3.2 Az önkormányzat további céljai a helyi közművelődési tevékenység támogatása érdekében:

- a) az iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok, életminőséget és életesélyt javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek szervezése, működésük segítése;
- b) a település környezeti, szellemi, művészeti értékeinek, hagyományainak feltárása, megismertetése, a helyi művelődési szokások gondozása, gazdagítása;
- c) a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, érdekérvényesítésének segítése;
- d) a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítása;
- e) a speciális helyzetű népességcsoportok gondjaihoz igazodó ismeretek, képességek, önszolgáltató, öntevékeny lehetőségek felkutatása, művelődési közösségek létrejöttének, működésének támogatása.

3.1.3.3. A közművelődési feladatok intézményi és szervezeti keretei

- a) **Az önkormányzat kizárólagos önkormányzati tulajdonú - közművelődési feladatokat is ellátó - nonprofit gazdasági társasága - SKN Kft. (2018.09.01-től Salgótarjáni Rendezvény- és Médiaközpont Nonprofit Kft.) szervezeti keretein belül működik:** József Attila Művelődési Központ, Zenthe Ferenc Színház (2018.09.01-től önálló gazdasági társaságként működik); Bárti József Közösségi Ház; Apolló Centrum ifjúsági szórakoztató központon belül a Salgótarjáni Ifjúsági Információs és Tanácsadó Iroda.
- b) **Az önkormányzat által fenntartott könyvtári és közgyűjteményi intézmények:** Balassi Bálint Megyei Könyvtár; Dornyay Béla Múzeum.
- c) **Az önkormányzat által fenntartott költségvetési szervnél biztosított közösségi színtér:** Gerelyes Endre Művelődési Ház – a SÁI Arany János Tagiskola telephelye.
- d) **Az önkormányzat által létrehozott nem költségvetési szerv által működtetett közösségi színterek:** Rónafalui Közösségi Ház; Somoskői Közösségi Ház.

- e) **Az önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződés alapján működő egyesület:** Salgótarjáni Szimfonikus Zenekar Egyesület.
- f) **Az önkormányzattal kötött együttműködési megállapodás alapján működő közalapítvány:** Salgótarjáni Néptáncművészetért Közalapítvány.
- g) **Nem az önkormányzat által fenntartott közösségi színtér:** Kohász Művelődési Központ.

3.1.4. Közszolgáltatások

Közszolgáltatások tekintetében a különböző városrészek szélsőségesen eltérő mennyiségi és minőségi ellátási helyzetét az oktatási, valamint az egyes szociális intézményekkel való ellátottság jelzi. Mindkét előbbi szempontból a Belváros és tágabb környékén, illetve a Zagyvapálfalván kívüli városrészek ellátási helyzete megoldatlan, amely a város széttagoltsága, pénzügyi és fenntartási nehézségei miatt jelentős konfliktusok forrása.

3.1.5 A társadalom állapota

3.1.5.1 Népesedési adatok

Salgótarján népessége a 1980-as évektől fokozatosan csökken, 2001-től a csökkenés mértéke évente 1-2% százaléka az előző évi népességnek. Ez alól csak a 2007. év és a 2011. év volt kivétel. Az első esetben a nagymértékű népességfogyáshoz képest is megugró csökkenés Somoskőújfalu Salgótarjánból történő kiválásával (2006. 10. 01.) magyarázható.

A 2010. és 2011. év között a lakónépesség számadatokban tapasztalható növekedése viszont inkább adminisztratív okoknak tudható be, hiszen ekkor korrigálta Központi Statisztikai Hivatal a korábbi 2001-es népszámlálás bázisán számított lakónépességi adatokat a 2011-es népszámlálás adataival. Salgótarján népessége 2015. 01. 01-én 35.811 fő volt.

forrás: www.ksh.hu

A csökkenés igen nagymértékű és jelentősen meghaladja, mind a megyei, mind a régiós, mind pedig az országos értékeket. Salgótarján népességének jelentős csökkenése egyaránt magyarázható természetes népmozgalmi folyamatokkal és a vándorlás magas mértékével.

A természetes fogyás mértéke (alacsony születési szám) Salgótarjánban az országos átlagot meghaladó nagyságú, és szerepe a város elnéptelenedésében egyre meghatározóbb.

A várost elhagyók elsősorban a munkaképes korúak köréből kerülnek ki. Ennek következtében a város korösszetétele is jelentősen megváltozott, 2009-től a 65 év feletti aránya a 0-14 éve közötti lakosság számához viszonyítva folyamatosan növekszik.

Állandó népesség alakulása korcsoportok és nemek szerint:

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
	19861	17636	37497	53%	47%
0-2 évesek	383	431	814	47%	53%
0-14 éves	2268	2414	4682	48%	52%
15-17 éves	520	559	1079	48%	52%
18-59 éves	10700	10640	21340	50%	50%
60-64 éves	1644	1224	2868	57%	43%
65 év feletti	4729	2799	7528	63%	37%

forrás: TeIR, KSH-TSTAR

3.1.5.2 Szegregátumok

A 2011-es népszámlálási adatok alapján elkészített települési kartogram jelzi, hogy mely területek tesznek eleget a szegregátum kritériumainak. Akkor a KSH 7db szegregátumot határolt le a városban. A szegregációs mutatók határértékeiben történt változások miatt 2016-ban a KSH ismét elvégezte a településen található lehatárolásokat. Ezek alapján 11 db szegregátumot és 4 db szegregációval veszélyeztetett területet (*Zagyvapálfalva, Jónásch telep, Zagyvaróna, Salgóhánya*) határolt le. A KSH által is lehatárolt szegregátumok átlagos statisztikai adatait vizsgálva azt látjuk, hogy a szegregátumokban több a fiatal és kevesebb az idős lakó. A munkanélküliségi ráta majdnem triplája a városi átlagnak, a lakások komfortfokozata pedig kirívóan rossz. Emellett az iskolázottsági adatok is nagymértékben a városi átlag alatt maradnak. (*SMJV Településfejlesztési Konceptió –2014.09.11.*)

A szociális problémák halmozottan jelennek meg. A telepeken élő családok többnyire középkorú, többgyermekes családok. Életmódjuk, megélhetési nehézségeik, táplálkozási szokásaik miatt egészségi állapotuk normál átlagtól eltérő, alacsony iskolázottsággal. Jövedelmük többnyire a gyermekek után járó ellátások, ill. a szociális támogatások jelentik. Munkával, munkabérral az itt élő családok nem, vagy átmeneti jelleggel rendelkeznek, amíg a közfoglalkoztatások időtartama tart. Az itt élő gyermekek lakókörnyezetük miatt hátrányos helyzetűek, s ha még a nevelésbeli hiányosságokat is figyelembe vesszük, kimerítik a halmozottan hátrányos helyzetűek fogalmát. (*SMJV HEP 2014.*) Fontos feladat a szegregátumokban élő lakosság szociális-társadalmi státuszának emelése, a területek szegregációjának oldása.

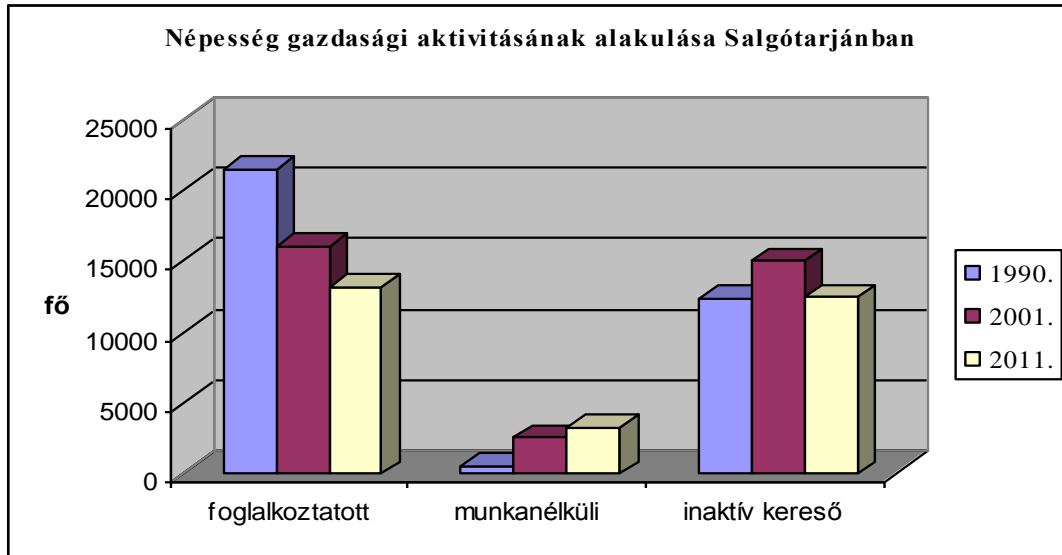
3.1.6 A gazdaság helyzete

3.1.6.1 Gazdasági aktivitás

A piacgazdaság kiépülésével kapcsolatos gazdasági szerkezetváltás elmaradása, megkésettisége a korábbi prosperáló ipari üzemek termelésének visszaesése, később némelyikének megszűnése, a városi élet minőségére negatívan hatott, kedvezőtlenül érintette a városban élőket. Ez a tendencia növelte a munkanélküliséget és a hátrányos helyzetbe kerülő családok számát.

Az elmúlt évtizedek változásai Salgótarján népességének gazdasági aktivitását igen kedvezőtlenül érintették. Míg a rendszerváltást megelőző 1980-as népszámlálás adatai szerint a városban a foglalkoztatottak aránya nem csak a megyei és a régiós, de az országos értékeket is meghaladta, 1990-ben bár már érezhető volt a hanyatlás, a foglalkoztatási mutatók még mindig igen kedvezőnek voltak mondhatók országos viszonylatban nézve.

2001-ben bár a foglalkoztatottság még mindig az országos átlag felett volt pár tizeddel és a munkanélküliségi mutató is kedvezőbb volt az országos átlagnál, az elmúlt évtized adataihoz képest igen nagy volt a visszaesés. Ekkor a város lakosságának már csak alig több mint 1/3-a (35,7 %) volt foglalkoztatott. Jelentősen megnőtt viszont az inaktív keresők (a felvétel időpontjában kereső tevékenységet nem folytattak, de keresettel, jövedelemmel rendelkeztek, pl. gyesen lévők, nyugdíjasok, stb.) aránya, az 1990-es 25,9 % értékről 33,3 %-ra.

forrás: TEIR-KSH népszámlálási adatok

A legutóbbi népszámlálás óta eltelt időszak népességén belüli gazdasági aktivitásáról csak megyei szinten állnak rendelkezésre adatok a KSH a magánháztartásokra kiterjedő reprezentatív munkaerő felmérés felvétel adataiból, amely a 15-74 éves személyek gazdasági aktivitásáról nyújt információt. Ezen adatok alapján megállapíthatjuk, hogy a korábbi évtizedek kedvezőtlen folyamatai megfordulni látszanak és mind országos, régiós és megyei szinten nőni kezdett a foglalkoztatottság. Nógrád megyében a folyamat 2013. I. negyedévtől látszik kissé felgyorsulni, így 2015. II. negyedévére a 15-74 éves korosztály gazdasági aktivitása már eléri és kis mértékben meg is haladja a régiós átlagot és jelentősen megközelíti az országos értékeket is.

3.1.6.2 Foglalkoztatás

Salgótarján és környékére összpontosul a Nógrád megyei foglalkoztatók jelentős része. Salgótarjában 2015-ben az 1000 főre jutó vállalkozások száma (108 db) a legmagasabb a megyében, noha ezek közül mindössze 1 munkáltató foglalkoztat 1000 főnél több dolgozót. A munkaerőhelyzetet a demográfiai viszonyok is befolyásolják (természetes szaporodás évszületések és halálozások számának különbözete; illetve a vándorlási különbözet). Tekintettel arra, hogy az elvándorlók zöme a gazdaságilag aktív, szakképzett lakosságból kerül ki statisztikailag a foglalkoztatás és a munkanélküliség mutatói, valamint a jövedelmi helyzet szempontjából mind kedvezőtlenebb kép rajzolódik ki. Új tendenciák jelentek meg a munkaerő piacon. Az elsősorban a szakképzett munkaerő elvándorlása következtében napjainkban egyidejűleg van jelen a munkanélküliség és a munkaerőhiány. A tipikusan strukturális munkanélküliségnek nevezett jelenség azzal jellemezhető, hogy a munkaerő mennyiségi megléte mellett egyre súlyosabb problémát jelent a munkaerő iránti keresletnél a minőségi, szerkezeti, képzettségi struktúra meg nem felelése.

A városban működő cégek jelzései alapján mintegy 5-600 főre tehető a város és környékének munkaerő igénye, miközben mintegy 3000 fő álláskeresőt tartanak nyilván Salgótarjában. Ugyancsak a cégvezetők tapasztalata, hogy egy-egy (csupán egyszerű betanított) munkára történő alkalmazáshoz, akár 10-20 meghallgatást és próbát kell megtenni, mire az alkalmas személyt sikerül kiválasztani. Ez a jelenség egyenes úton elvezet a mentális problémák területére is.

Ezek kezelése nehezebb kihívást jelent, mint a munkahelyteremtés maga. Ma az álláskeresés jellemző átlagos időtartama több mint 1 év. Ez idő alatt az álláskereső gyakran „elszokik” a rendszeres munkától. A szociális támogatás és a „fekete” alkalmi foglalkoztatás gyakorta a minimálbértől jobb megélhetést biztosít, és a bejelentett bérét terhelő esetleges letiltást sem tudják foganatosítani. Ezen munkanélküliek körében a szervezett keretek közötti munkára való készség és alkalmasság (képeség) sokszor hiányzik, a motivációról nem is szólva.

A városban a közfoglalkoztatásban részt vevők száma növekszik, ezzel megközelíthető mértékben csökken a regisztrált álláskeresők száma. Mondhatni, hogy a közmunka az alacsonyabb iskolai végzettségű és képzettségű, hátrányosabb szociális helyzetű álláskeresők munkához, jövedelemhez, megélhetéshez való hozzájutást segít.

Foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

év	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2008	13467	12426	25893	1602	11,9%	1772	14,3%	3374	13,0%
2009	13156	12194	25350	1894	14,4%	2272	18,6%	4166	16,4%
2010	12903	12077	24980	1965	15,2%	2224	18,4%	4189	16,8%
2011	13092	12204	25296	1859	14,2%	1956	16,0%	3815	15,1%
2012	12864	12048	24912	1949	15,2%	2258	18,7%	4207	16,9%
2013	12547	11694	24241	1243	9,9%	1450	12,4%	2693	11,2%
2014	12195	11422	23617	1453	11,9%	1555	13,6%	3008	12,7%

forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Regisztrált álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Regisztrált álláskeresők száma 2015.03.20.	ált. iskolai végz. nélkül	általános iskola	szakiskola	szakmunkásképző	gimnázium	szakközépiskola	technikum	főiskola	egyetem	össz.
SALGÓ-TARJÁN	185	1476	85	686	330	594	82	88	35	3561
	46,6%		21,7%		28,3%		3,5%			

forrás: Nógrád Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztály (saját készítésű ábra)

A közfoglalkoztatásnak Salgótarjánban kiemelt szerepe van, mivel a munka világából tartósan kiszorultak egy részének az elsődleges munkaerőpiac jelenleg nem tud megfelelő munkát biztosítani, ezért szükséges az átmeneti lehetőségek kiaknázása. A közmunkaprogramban foglalkoztatottak elsősorban önkormányzati feladatokat látnak el.

A 2015-ben megjelent TOP-6.8.2-15 azonosító számú „Helyi foglalkoztatási együttműködések a megyei jogú város területén és várostérségében” című pályázati konstrukció keretében a támogatási pályázat előkészítése érdekében 2016-ban megalakult a paktumiroda, melynek működését a már foglalkoztatási, munkaerő-piaci ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkező Salgótarján Foglalkoztatási Nonprofit Kft. látja el.

A regisztrált vállalkozások száma jelentős, bár a gazdasági válság a szolgáltatási szektort visszavetette. A befizetett iparűzési adó mértéke a korábbi évek csökkenő tendenciája után 2012. évtől kismértékű növekedést mutat, ezzel jelzi a gazdaság enyhe élénkülését.

3.1.6.3 Munkaerőpiac

Salgótarján és környéke területén összpontosul a megyei munkáltatók többsége, az ezer lakosra jutó működő vállalkozások száma a KSH adatai szerint 47 db, ami megyei viszonylatban a legmagasabb értéknek számít. Ezer főnél több dolgozót csupán egy munkáltató foglalkoztat, míg 100 fő feletti létszámmal több vállalkozás végzi tevékenységét.

A Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara vállalkozások önbevallására épülő nyilvántartása (2015. 09. 30.) szerint 1391 vállalkozás működik salgótarjáni székhellyel.

salgótarjáni székhelyű vállalkozások							
fogl.statistikai létszám (fő, tól-ig)	mikró (db)		kis (db)		közép (db)	nagyvállalat (db)	egyéb (db)
	egyéni	társas	egyéni	társas	társas	társas	egyéni
1	647	215	9	3	2	0	98
2-10	66	297	3	16	1	2	1
11-50	0	3	2	16	2	2	0
51-250	0	0	0	1	3	0	0
250-	0	0	0	0	0	2	0
összesen	713	512	14	36	8	6	99

forrás: Nógrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

A gazdasági élet szereplői lassan éledeznek, kisebb nagyobb fejlesztésekkel növelik a foglalkoztatottságot. A megye négy ipari parkja közül a salgótarjáni rendelkezik a legtöbb betelepült vállalkozással. A város déli kapujában lévő foglalkoztatási központban működő cégek tevékenységi köre szerteágazó: ülóbútorgyártás, nyomdagépgyártás, járműelektronika gyártás, elektromotorgyártás, hangszóró-gyártás, precíziós műanyag fröccsöntés, kipufogódob gyártás, síküveg-feldolgozás, élelmiszer- és építőanyag nagykereskedelem stb., de autósalon és szerviz is megtalálható közöttük. Helyzetük stabil, az utóbbi időszakban közülük többen nagyobb fejlesztésbe, létszámbővítésbe kezdtek. A megyeszékhely munkaerőpiaci helyzete folyamatosan kedvezőtlenebb a megyei, illetve az országos átlagnál.

3.2 A HKFS-t érintő tervi előzmények, programok, szolgáltatások

3.2.1 Külső koherencia - főbb országos fejlesztési dokumentumok

Egy program sikeres megvalósulásának előfeltétele, hogy a mindenkori fejlesztési-stratégiai környezet mennyire támogatja azt. Szükséges tehát megvizsgálni, hogy a HKFS tervezési környezetét meghatározó fejlesztési dokumentumok milyen releváns ágazati irányokat, célokat és beavatkozásokat jelölnek ki.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

Az OFTK említi a helyi, térségi együttműködésben megvalósuló fejlesztési programok végrehajtásának legfontosabb eszközét. Az OFTK területi céljain (leginkább a területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése) kívül a HKFS elsősorban a dokumentum 4. számú specifikus céljához járul hozzá, mely egy kreatív tudásalapú társadalom létrehozását szorgalmazza, teremti meg. Ez a folyamat egy kedvező szellemi és innovációs környezetben képessé tesz az egész életen át tartó tanulásra, a tehetség és kreativitás kibontakoztatásával hozzájárul egy modern gazdaság kialakításához. A stratégia az OFTK 5. számú specifikus céljához is hozzájárul: egy szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő és valló társadalom kialakítása, amelyik képes mind a helyi közösségi, mind a nemzeti szintű megújulásra.

Partnerségi Megállapodás

A Partnerségi Megállapodás kijelöli a 2014–2020-as időszak fő nemzeti fejlesztési prioritását. Az ötödik nemzeti fejlesztési prioritás, a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása. E prioritás teljesülésének legfontosabb biztosítékát a területi operatív programok jelentik. A TOP külön intézkedés keretében nyújt lehetőséget a közösségvezérelt helyi fejlesztések megvalósítására. A hazai CLLD eszköz a megállapodásban rögzíti, hogy a térségileg decentralizált fejlesztések egyik fő küldetése a helyi és közösségi alapú gazdaság fejlesztése és a helyi közösségek megerősítése. Az Európai Unió 9. számú tematikus célkitűzésének teljesítéséhez, vagyis a társadalmi együttműködés erősítéséhez a hátrányos megkülönböztetés és a szegénység elleni küzdelemhez járul hozzá. A megállapodás az eszköz hazai alkalmazásának kereteinek kijelölése mellett, a kihívásokat és célcsoportokat is kitűzi.

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program

Jelen stratégia elkészülésének feltételeit az operatív program 7. prioritási tengelye jelöli ki. Előírja a jogosult városokban a civil szervezetek, a helyi lakosság, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésében kísérleti jelleggel megvalósuló, közösségfejlesztést és helyi identitástudatot elősegítő, integrált, elsődlegesen közösségi és kulturális tartalmú, a helyi gazdaságfejlesztést támogató stratégiák elkészítését.

Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program

Jelen stratégia előkészületi munkálatainak háttérében az operatív program (EFOP) Együttműködő társadalom 1. prioritási tengelyén belül, a 9. EU tematikus célkitűzés (A társadalmi együttműködés előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem) elérése áll.

3.2.2 A HKFS tartalmát befolyásoló megyei, járási, települési vagy egyéb területi szinten megfogalmazott fejlesztési prioritások/beavatkozási területek/projektek

Stratégiánk készítésekor az Európai Unió és nemzeti iránymutatások mellett fontos szempont volt a helyi, városi, területi szinten megfogalmazott fejlesztési prioritásokhoz való illeszkedés vizsgálata. A fejlesztési prioritások minden esetben az adott időszak helyzetfeltárásán és helyzetértékelésén alapultak.

Nógrád Megye Területfejlesztési Programja és Területfejlesztési Koncepció

„Versenyképes, vonzó Nógrád” jövőkép elérése érdekében megfogalmazott célok összhangban vannak az EU stratégiai céljaival, illeszkednek a Partnerségi Megállapodásban rögzített fő fejlesztési prioritásokhoz. Nógrád megye fejlesztésének átfogó célja a gazdaság élénkítése, a meglévő természeti potenciálok kihasználása és az, hogy a helyi társadalom aktivizálása által 2030-ra megálljon a leszakadás folyamata Magyarország más térségeihez viszonyítva, illetve előtérbe kerüljenek olyan új fejlődési lehetőségek, amelyek hosszú távon a megyét vonzó térséggé teszik mind a lakosság, mind a vállalkozások számára.

Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS)

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiában megfogalmazott 8 cél közül, jelenlegi stratégiánk elsősorban a „Helyi együttműködések kialakítása, társadalmi aktivitás, összetartozás növelése. A társadalmi összetartozás és együttműködés erősítése. Komplex, a helyi identitást és kohéziót támogató elemek megvalósítása.” tematikus célhoz kapcsolódik. Az ITS tartalmazza az egyes akcióterületeken megvalósítani tervezett beavatkozásokat is, amelyek összhangban vannak a HKFS által tervezett fejlesztésekkel.

Salgótarján Megyei Jogú Város Integrált Területi Programját (ITP)

Az ITP-ben megfogalmazott célok között szerepel a vállalkozói tevékenységek ösztönzése a népesség megtartása érdekében, gazdaságfejlesztési fókuszú városfejlesztés, jobb életfeltételek kialakítása a leromlott városi területeken élők számára, helyi együttműködések kialakítása, társadalmi aktivitás, összetartozás növelése és társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turisztikai termék és attrakciófejlesztés. A HKFS-ben meghatározott beavatkozási területek az ITP-ben meghatározott fejlesztések kiegészítéseként, azok erősítéseként kerülnek meghatározásra.

Salgótarján Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiója

Salgótarján Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptió 2014-2020 hosszú távra rendszerbe foglalja az önkormányzat településfejlesztési szándékait, a település jövőképét, valamint meghatározza a jövőkép (*Salgótarján megújuló, vonzó középváros, gazdasági és kulturális központ a Budapest körüli, közép-magyarországi metropolisz térség északkeleti kapujában*) eléréshez vezető stratégiai és tematikus célokat (A. Diverzifikált, dinamikus gazdasági fejlődés, virágzó gazdaság, B. Társadalmi megújulás, C. Megújuló városi szövet, vonzó települési környezet).

Szociálpolitikai koncepció

A koncepcióban megfogalmazott jövőkép: Salgótarján lakói számára a minőségi élet feltételeinek biztosítása, a város élhetőbbé tétele. A koncepcióban meghatározott fejlesztési irányok között többek között az alábbiak szerepelnek:

- társadalmi kohézió erősítése a városrészek és a különböző társadalmi csoportok között,
- szociális szolgáltatások, szociális gondoskodás területén a társadalmi szolidaritás erősítése,
- civil szférával, egyházi szervezetekkel való együttműködés erősítése, önkéntesek bevonása,
- az idősebb korosztály bevonása az aktív közösségi életbe.

A HKFS a koncepcióban azonosított problémák mindegyikére reagál, a fenti intézkedésekkel összhangban van, azok megvalósításához hozzá járul.

Salgótarján Gazdasági programja 2015-2019

A dokumentum a Településfejlesztési Konceptió és Stratégia megalkotását szolgáló helyzetelemzésre épít, ennek kezelésére fogalmaz meg célokat: Salgótarján – szolgáltató város, Salgótarján – fejlődő város, Salgótarján – ahol fiatalnak lenni jó, Salgótarján – esélyteremtő város. A fenti célok mindegyike alapját képezi a HKFS-nek, hiszen a kultúra, a közösségszervezés minden célra kihatással van, melyek a közösség összetartó, városért tevő összefogása nélkül nem valósulhatnak meg.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

A HEP felülvizsgálatára 2016-ban került sor. Széleskörű egyeztetések alapján került sor a végleges forma kialakítására, elfogadás előtt a tervezetet az esélyegyenlőségi célcsoportokat képviselő civil szervezetek, intézmények képviselőiből álló Esélyegyenlőségi Fórum vitatta meg. A HEP-ben SMJV Önkormányzata számba vette az esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, illetve helyzetét a településen. Vizsgálta a célcsoportban tartozók szolgáltatásokhoz történő hozzáféréseinek alakulását. A jelenlegi stratégia horizontális jelleggel érvényesíteni kívánja a HEP-ben megfogalmazott egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét, a diszkriminációmentességet, a szegregációmentességet.

Középtávú Gyermekek és Ifjúsági koncepció

SMJV Önkormányzatának Középtávú Gyermekek és Ifjúsági koncepciója 2012-2018 megfogalmazza, hogy a város stratégiai dokumentumaiban meghatározott célok a város népességmegtartó erejének növelése nélkül nem lehetséges. Fontos, hogy a fiatalok a döntéshozatal minden szintjén képesek

legyenek, illetve akarjanak is beleszólni az élethelyzetüket befolyásoló folyamatokba és erre a lehetőségeik is biztosítottak legyenek. Ezért is szükséges az ifjúsági részvétel megerősítése, új formáinak és mechanizmusainak megteremtése és fenntartása, melyek lehetővé teszik a demokratikus értékek gyakorlatban történő megismerését, az önálló, tudatos, aktív állampolgári attitűd kialakulását, a kortárs közösségi kapcsolatok bővítését. A HKFS –ben ezen irányba ható fejlesztések megvalósítása kiemelt szerepet kap.

3.2.3 A HKFS tartalmát befolyásoló, a település gazdasági és környezeti fejlődését és a befogadást támogató programok, szolgáltatások

Helyi TDM

A Salgótarján Helyi Turisztikai Desztináció Menedzsment Közhasznú Egyesület 2009. szeptember 21-én alakult meg. Tagjai önkormányzatok, kulturális bemutatóhelyek, sport és szórakoztató szolgáltatók, szállás-és vendéglátóhelyek, civil egyesületek, egyéb szolgáltatók. A HKFS illeszkedik az egyesület céljához, a magán és közszféra partnerségén, közös érdekeltségén alapuló helyi turizmusfejlesztéshez. Az egyesület által végzendő közhasznú tevékenység: kulturális tevékenység, kulturális örökség megóvása, természetvédelem, állatvédelem, környezetvédelem, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének megteremtése.

Novohrad-Nógrád Geopark

A Novohrad-Nógrád Geopark a világ első határon átnyúló geoparkja (Magyarország, Szlovákia), mely tagja az Európai és Globális Geoparkok Hálózatának is. A HKFS illeszkedik a geopark szervezet feladataihoz: a terület földtudományi, táji, természeti, ökológiai, archeológiai, történelmi és kulturális értékeinek megőrzéséhez, bemutatásához, geoturisztikai terméké formálásához, ezáltal a helyi gazdaság fejlesztéséhez. Az eresztvényi oktató és látogató, valamint salgóbányai látogatóközpontok elsődleges célja egy olyan geoturisztikai program kialakítása, amely minden korosztály számára érdekes és aktív kikapcsolódást jelent. A salgóbányai látogatóközpont (Geocsodák Háza) több mint 30 bejárható túraútvonalat kínál a természet kedvelőinek. A tájékoztató táblákkal ellátott ösvények egyénileg és túravezetővel egyaránt felfedezhetőek. A pihenőpark területén működő büfé a helyi termelői termékekkel várja a felfrissülni vágyókat.

Foglalkoztatási Együtműködés/ Foglalkoztatási Paktum

SMJV Önkormányzata a TOP forrásait kihasználva támogatási kérelmet nyújtott be a Nógrád Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztályával és a 100 %-os önkormányzati tulajdonú Salgótarján Foglalkoztatási Kft-vel konzorciumban „Foglalkoztatási együttműködés kialakítása Salgótarjánban” címmel. A Foglalkoztatási paktumok helyi szinten létrejövő többszereplős együttműködések, melyek elsődleges célja az adott térség gazdaságának fellendítése, foglalkoztatási szintjének növelése és a lakosság életszínvonalának növelése. E programhoz a HKFS is szervesen illeszkedik, hiszen a lakosság, a fiatalok megtartásában a munkahelyteremtés mellett a kultúra, a szórakozási lehetőségek, a vonzó élettér kialakítása is elengedhetetlen.

Salgótarján Megyei Jogú Város Közgyűlésének 26/2000.(XI.27.) Ör. számú rendelete az önkormányzat helyi közművelődési feladatairól

A rendelet határozza meg Salgótarján kötelező önkormányzati közművelődési feladatait és a feladatok ellátásának feltételrendszerét. Ennek érdekében összesen nyolc célt határoz meg, amelyeket a rendelet betartásával el kívánnak érni. A célok között szerepel a művelődési szokások gondozása, gazdagítása, amatőr, művelődő közösségek tevékenységének támogatása, a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének segítése, a különböző kultúrák közötti kapcsolatok kiépítésének és fenntartásának segítése, valamint a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez a feltételek biztosítása. A HKFS szintén ezekre a célokra alapoz, megvalósulásukhoz nagymértékben hozzájárul.

Salgótarján Megyei Jogú Város Kulturális Konceptiója (2009-2018)

SMJV Kulturális Konceptiója 2009-2020 közötti időszakra határozza meg a feladatokat. A koncepcióban a kultúra természetes és jelentőségteljes része a gazdasági fejlődésnek. A kulturális lehetőségeket a lehető legmagasabb színvonalon kell biztosítani és ennek érdekében, együtt kell működni a nem önkormányzati fenntartású közművelődési intézményekkel, az autonóm és speciális tevékenységű (elsősorban kulturális jellegű) civil szervezetekkel, megyei fenntartású intézményekkel és kulturális szervezetekkel, a határon túli magyarság reprezentánsaival, (északi szomszédainkkal) a testvér- és partnervárosok közművelődési és közgyűjteményi intézményeivel és szervezeteivel. Biztosítani kell a kultúra szereplőinek (állampolgárok, intézmények, egyházak, kisebbségi, etnikai és civil szerveződések, nemzetiségek, kulturális vállalkozások) egyenlőségét. A koncepció a városi közművelődéssel, tágabban a kulturális élettel összefüggő, a közművelődésre vonatkozó fő célokat, és feladatokat, a célok elérését biztosító feltételeket, eszközöket, a meglévő és lehetséges szervezeti és működési kereteket határozza meg. A koncepció a kulturális életben, szűkebben a közművelődésben, a jelenlegi és a potenciális szereplők számára átlátható, kiszámítható az önkormányzattal való együttműködésben és feladatmegosztásban követhető helyzetet és viszonyokat teremt ahhoz, hogy sajátos funkciójuknak megfelelő érdekeiket érvényesíthessék, szakmai céljaikat elérhessék és működési feltételrendszerüket kedvezően alakíthassák. Jelen stratégia a koncepció céljainak figyelembevételével készült, a városrészi különbségek mérséklését, városrészi együttműködés kialakítását, innovatív közösségfejlesztő beavatkozások alkalmazását, a kultúra és szabadidő színvonalas infrastrukturális feltételeinek a megteremtését tűzi ki célul.

3.3 SWOT

A SWOT elkészítése 2016. szeptember végén készült el, amikor a HACS tagjai feldolgozták a fórumok és az interjúk tanulságait, a helyzetfeltárás ténymegállapításait, majd a CLLD program szempontjából elemezték város erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és a veszélyeit.

ERŐSSEGEK	GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none">• Nógrád megye közigazgatási, gazdasági, kereskedelmi, szolgáltatási, kulturális és oktatási centruma.• Egységes, modern építészeti stílust képviselő, több rangos építészeti díjjal elismert városközponttal rendelkezik.• Jelentős az épített környezeti értékek számának növekedése: pl.: A „Tér a városban – Város a térben” Salgótarján városközpont-rekonstrukció” című projekt keretében megújult a város Fő tere, amely egyben a legnagyobb szabadtéri közösségi tere Salgótarjánnak és funkcióbővítéssel részlegesen megújult a József Attila Művelődési Központ.• Szinte minden városrészben található közösségi ház vagy művelődési ház vagy művelődési központ és működik köznevelési intézmény.• Működőképes kulturális és közművelődési hálózattal rendelkezik.• Kulturális rendezvény kínálata rendkívül gazdag.• A szociális, kulturális intézmények, szolgáltatások innovációra való törekvése megalapozott.• A város intézményei, közösségi terei rendszeresen vesznek részt közös programok szervezésében és közösen dolgoznak a város éves kulturális programjának előkészítésén is.• A civil szervezetek aktívak és számuk magas.• Az EU-csatlakozásunk után bővültek a szlovák-magyar kapcsolatok, több más ország településével testvérvárosi kötődés alakult ki.	<ul style="list-style-type: none">• A város külső megítélése a térségen kívül élők körében tartósan negatív, olyan olykor téves, de már általánossá vált sztereotípiák léteznek a várossal kapcsolatban, amelyek gátolják a befektetéseket és turisztikai fejlesztéseket.• A korábbi iparvállalati telephelyek és az épületek rontják a városképet.• Sok a funkció nélküli, elhanyagolt szabadtéri közösségi tér és zöldfelület.• Hiányzik a befelé és kifelé egyaránt hatékonyan működő kommunikációs eszközrendszer, amely befolyásolja a fejlesztések magvalósítását, és a lakosság bevonását a változások elindításába.• A hátrányos helyzet miatt a külső segítségre való koncentráció van jelen a fejlesztéseknél.• A demográfiai helyzet kedvezőtlen, növekszik az idősek és csökken a fiatalok aránya.• A népesség gazdasági aktivitása alacsony, magas az eltartottak aránya.• A fiatalok, a magasabban képzett munkaerő és az értelmiség elvándorlása megfigyelhető az elmúlt években, amely rontja a térség versenyképességét.• Salgótarjánban nincs felsőoktatási intézménye.• A cigány származású lakosság népességen belüli aránya meghaladja az országos átlagot, iskolázottsági mutatójuk alacsony, így elhelyezkedési esélyük csekély.

- Emberközeli, vonzó táj, egészséges környezet.
- Turisztikai desztinációkban gazdag, a desztinációk igen sokfélék (pl.: Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet).
- A térség palóc hagyományai rendkívül sokszínűek.
- A vonzáskörzetben erős a közösségi szellem, a hagyományok őrzése kiemelkedő, amely alapja lehet idegenforgalmi fejlesztéseknek.
- A gazdaságban egyre nagyobb részt kapnak a kis-és közép vállalkozások, számuk fokozatosan növekszik.
- Salgótarján vonzáskörzetében rendelkezésre áll egy többszintű telephely kínálat a befektetések vonzására, jelen vannak barnamezős és zöldmezős területek is a fejlesztésekhez.
- A biogazdálkodás elterjedésének lehetősége adott.

- Az alacsony iskolázottságú, hátrányos helyzetű népesség beilleszkedési esélyei rosszak, hiányoznak az érdemi felzárkóztatási programok számukra.
- A mélyszegénységben élők integrációját támogató civil szervezetek száma alacsony, hiányoznak az integrált játszóterek, ahol a fogyatékosokkal élők is eltölthetnék idejüket, emellett a legtöbb intézmény akadálymentesítése sem megoldott.
- A városközpont és az alközpontok megjelenése, a szolgáltatások minősége elmarad a kor igényeitől.
- Etnikai alapú városrészek között feszültségek vannak.
- A lokális, városrészi programok száma alacsony, közben egyes városrészekből nem optimális a belváros tömegközlekedéssel való elérése.
- A kulturális és közművelődési feladatokat ellátó intézmények eszköz és technikai felszereltsége elavult, hiányos.
- Nagy a kiegészítő veszélye a kultúra, a művelődés területén dolgozók körében.
- Sok civil szervezet alacsony taglétszámmal és alacsony lakossági találkozással rendelkezik.
- Alacsony a civil és a lakossági részvétel a programkínálat kialakításában, a fiatalok körében nagyon gyenge a civil aktivitás.
- Non-profit szervezetek alacsony aktivitása a gazdaságélénkítés területén.
- Korszerű piacépítés, a kulturális ipart érintő szakmák hiányoznak a képzési szerkezetből.
- Nincs a kreatív iparnak helyet adó épület.
- A foglalkoztatási öngondoskodás képessége gyenge a lakosság körében.
- Helyi szervezetek többsége eléggé felkészületlen a pályázatírásra, forrásteremtésre.

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
<ul style="list-style-type: none"> • A Modern Városok Programban tervezett kulturális és gazdasági fejlesztések hatásai jelentősek lehetnek. • A külső látogatók vonzása újfajta megközelítéssel, programsomagok összeállításával, felhasználva a cigány etnikum idegenforgalmi szempontból is értéket jelentő kultúráját és Salgótarján jellegzetes iparvárosi stílusjegyeit. • A város több természeti értékkel bír, geoturisztikai programok fejlesztésével vonzó zöld közösségi terek kialakítására van lehetőség. • A szociális és a kulturális területén végzett munka nagyobb mértékű elismerése növelhetné a város szakember megtartó képességét, illetve fokozná az innovációt. • „Szakosodott” közösségi terekkel látens és markánsan megjelenő közösségi és kulturális igényeket elégítene ki a város. • A városi közösségi terek fektessenek kellő hangsúlyt a marketingre; kitelepülő programokkal, felkereső jellegű tevékenységgel, média-megjelenésekkel növelhető a különböző programokat látogatók száma. • A különböző nem formális és formalizált kluboknak komoly múltja van a településen, ezek felelevenítése lehetőséget teremt az önszerveződés fokozásának. • Az alulról szerveződő nem formalizált közösségek tevékenységeinek anyagi és infrastrukturális segítése növelheti hatékonyságukat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nem történnek határozott lépések a kedvezőtlen Salgótarján kép megváltoztatására, nem jön létre a városmarketing szervezeti egysége. • A regionális fejlesztéseknél és az intézmények „telepítésénél” hátrányba kerül a város a többi városhoz képest, a leépülés még jobban növekedhet. • A peremterületek még nagyobb leszakadása. • A hagyományos iparágak hanyatlása folytatódik, korszerű innovatív iparágak nem lépnek a helyükre. • Salgótarján demográfiai helyzete tovább romlik (növekvő elszegényedés, elöregedés). • A város megújulásának biztosítékát jelentő ifjúsági korosztály 40%-a végleg elköltözne a városból. • A tartósan alacsony bérszínvonal miatt a képzett szakemberek elköltöznek. • A tartósan munkanélküliek feladják álláskeresői szándékukat, már nem is akarnak munkát vállalni, tartósan berendezkednek a munkanélküli életformára. • A hátrányos helyzetű, alacsony státuszú társadalmi rétegek térbeli koncentrációja a városrészek többségében és a külterületeken. • A cigány etnikum problémáját nem kezelik, nem vesznek tudomást róla. Emiatt elindulhat újfajta „gettósodás”, s ez elriasztja a turistákat és a befektetőket.

3.4 A fejlesztési szükségletek azonosítása

A fejlesztési szükségletek azonosítása a helyzetfeltáráson és a SWOT elemzés eredményein alapul, melyek a stratégiai dokumentációkra (pl.: ITS), a közösségi tervezés során a lakosság (pl.: kérdőívek) és szervezeti vezetők részéről nyert információkra (pl.: interjúk), valamint a HACS üléseken végzett munkára épül.

- 1) Kevés az azonos érdeklődés köré szerveződő csoportok számára az igényeket kielégítő multifunkcionális beltéri közösségi terek száma. A jelenleg használatban levők esetében nincsenek információk és kommunikációs technológiai eszközök, multimédiás eszközök, hiányoznak az interakciót igénylő játéktárak, elavult a belső berendezés, elmaradtak a szükséges felújítások. Az egykor létezett klubfoglalkozások megszűntek, az elavult közösségi terekben az informális közösségi jelenlét alacsony. Nincs speciális feltételekkel bíró, speciális eszközöket igénylő, szakosodott, azonos érdeklődésűeket megszólító intézményrendszer (alkotóházak a népi kismesterségeket továbbörökítő stb.). Hiányoznak azok a platformok, amelyek átgondolt és újszerű koncepció mentén alkalmasak arra, hogy különböző funkciók párhuzamosan működjenek térben és időben egyszerre, olyan tér, amely a fiatalok számára valódi találkozási ponttá válhatna. Jelenleg nincs a városban kreatív iparnak helyet adó épület.

Fejlesztési szükséglet: A SKN Kft. (2018.09.01-től Salgótarjáni Rendezvény-és Médiaközpont Nonprofit Kft.) által működtetett intézményegységek és a városrészi közösségi épületek infrastrukturális fejlesztése szükséges. Alkotóházak speciális eszközparkjának kialakításával vonzóvá tehető a városrészi közösségi tér, mellyel valódi közösségi és kulturális igényeket elégítené ki a város. A közösségi terek kialakításában határozottan megfogalmazódik az a szándék, hogy alkalmasak legyenek a kreativitás kibontakoztatásán, a szabadidő hasznos eltöltésén, az egyéni teljesítmények felmutatásán keresztül erős közösséget is teremteni. Szükséges a népi kismesterségek tárgyalkotó és a kreatív ipar tevékenységével megismerkedni kívánók számára egy inkubátor ház kialakítása, melyben interaktív foglalkozások szervezésével gazdaságélénkítésre és közösségfejlesztésre egyaránt lehetőség nyílna.

- 2) Kevés a funkcióval ellátott szabadtéri közösségi terek száma. Jelenleg a nyitott közösségi terek nagy részén az égvilágon semmit nem lehet csinálni, üres és elhagyott. A városi köztereken nem zajlanak ünnepek, nem ér célba az utcai futóverseny, a gyerekek nem sportolhatnak, nem ámulunk a kultúrák összevegyülésén, így nem a közösségi élet színhelyei, nem erősítik a város lakóiban a közösségi érzést, ezért az emberek kevésbé élik át az együvé tartozás élményét. A szabadtéri közösségi terek nem nyújtanak nyitott fórumot művészeti vagy kulturális kezdeményezéseknek, sporteseményeknek. Nincs a városrészekben olyan - a szülők és gyermekek részére egyszerre alkalmas - közös tér (szabadtéri játszótér és fitneszpark), amely mind a szabadidő kellemes eltöltésére, mind a közösségi lét megélésére alkalmas lenne.

Fejlesztési szükséglet: Szükséges olyan szabadtéri közösségi terek kialakítása, fejlesztése, melyek a városban lakók számára láthatóak, könnyen megközelíthetőek, biztonságosan használhatóak, tiszták. Pontos tervezést igényel a funkciók kialakítása, hiszen a végezhető tevékenységek lehetősége vonzza az új látogatókat, a régieket pedig visszacsábítja. A tervezésnél feltétlenül számolunk azzal, hogy egy közösségi térnek minél markánsabb a társas jellege, a használói sokkal inkább közvetlenül kötődnek a térhez, közvetetten a városhoz.

- 3) A lokális, városrészi programok száma alacsony, ugyanakkor egyes városrészekből nem optimális a belváros tömegközlekedéssel való elérése. A jelenlegi kulturális események döntő többsége a lakosság aktív részvételét nélkülözi. Különösképpen az ifjúsági korosztály számára a rendezvények minőségi szempontjait tekintve nem kielégítőek. A belvárosban a programkínálat kötött, a civil és lakossági részvétel a programkínálat kialakításában csekély.

Fejlesztési szükséglet: Olyan programokra lenne szükség, ahol a lakosság nem csak passzív

nézője, hanem alakítója az eseményeknek.

A városrészi kulturális rendezvények és kreatív közösségi akcióprogramok bővítésével mérsékelhetővé válna a közlekedéssel kapcsolatos hátrány is. Újszerűen működő, kreatív programokat szükséges kínálni a fiataloknak, fiatal felnőtteknek, csábítóvá kell tenni használatban levő közösségi színhelyeket. Alkalmat kell teremteni a találkozásokra, melyben aktív szereplőként tudnak részt venni. Kitelepülő programokkal, felkereső jellegű tevékenységgel, média-megjelenésekkel szükséges népszerűsíteni a már működő és újonnan alakuló közösségeknél a városrészi rendezvényekbe való beleszólás lehetőségét.

- 4) A városrészi civil szervezetek „előregedőben”, az utánpótlás nem megoldott. A 25-40 évesek körében nagyon gyenge a civil aktivitás, az ifjúsági korosztály (különösen a hátrányos helyzetű fiatalok) esetében pedig szinte ismeretlen a non-profit szervezetek közösségépítő munkája. Hiányzik a fiatalokat érdeklő, érintő tematikákat követő informális csoportok száma, nincsenek felkészülve a közművelődési, művelődésszervezői feladatokat ellátó szakemberek a Y és Z generációval való együttgondolkodásra. Óriási a szakadék a szabadidő hasznos eltöltésének szokásrendszerében a kereslet és kínálat között.

Fejlesztési szükséglet: A civil szervezetek munkáját indirekt módon meg kell ismertetni a helyben lakókkal, a csatlakozás lehetőségére a városrészi rendezvények alkalmával fel kell hívni a figyelmet, meg kell szólítani az érintetteket. Formabontó műhelymunkák megvalósítása szükséges, melyben helyet kapnak a kreatív ipar és az önkifejezést előtérbe helyező foglalkozások, melyek a szaktudás mellett a munkaerőpiacon való elhelyezkedést segítő kompetenciák (interkulturális és interperszonális) fejlesztésére is fókuszálnak. Szükséges a segítő szakemberek új módszerekkel és eszközökkel való megismertetése, mely a hatékony közösségépítésben fontos szerepet játszik.

4. A stratégia jövőképe

A stratégia **jövőképe**nek kulcsmondata: *„Salgótarjában a természeti és épített környezetben meglévő és újonnan kialakított elsősorban szabadtéri, másodsorban beltéri közösségi terekben az újszerű alkotómunka, a közösségi önmegvalósítás segítségével és a kreatív ipar népszerű eszközeinek tudatos használatával, az együttgondolkodó generációk, városrészi lakóközösségek a kulturális programok kínálatának bővítésével erősítsék a városi lakóközösség összetartozásnak érzését, a salgótarjáni identitás megélését, a város népességmegtartó erejét.”*

Megfogalmazott jövőképünket **öt specifikus, ugyanakkor egymásra épülő konkrét cél kitűzésével kívánjuk megvalósítani**, mely már kijelöli azt a cselekvési útvonalat, melynek elemenként történő megvalósításával valódi fejlesztési válaszokat adunk Salgótarján kulturális és közösségi tereinek infrastrukturális megújulására, illetve az alakuló, fejlődő lakóközösségek újszerű, helyi közösség-szervezésére. Tesszük mindezt, annak érdekében, hogy megállítsuk Salgótarján leszakadását a fejlettebb megyeszékhelyek sorától, fellépjünk a fiatalok elvándorlásának nagyarányú mértéke ellen, csökkentjük a mélyülő szakadékot a generációk között. A jövőkép teremtette célok megvalósulásának egyetemes feltétele az a rendszerszintű összefogás, amelyre vállalkoztak a HACS tagjai. Zászlóvivői kívánnak lenni a településrészeket, a korosztályokat összefogó kulturális megújulás folyamatának.

A hosszú távú célok megvalósulása érdekében, először meg kell újulnia a szabadtéri és fedett közösségi tereknek Salgótarjában, meg kell teremtenie újra a hagyományait annak, hogy a városrészek rendezvény ellátottsága biztos technikai lábakon álljon és elinduljanak a 21. századi elvárásoknak megfelelő, kreatív és a város jelenlegi helyzetét tekintve mindenképpen innovatív alkotótevékenységi folyamatok a településrészi közösségekben.

A közösségvezérelt helyi fejlesztés salgótarjáni stratégiája a közösségi tervezés ideje alatt megszólítottakkal való egyetértésben kíván szakértői támogatást nyújtani a város kulturális felemelkedése érdekében.

5. A stratégia célhierarchiája

A helyi közösségnek a stratégiában megfogalmazott átfogó célja a különböző generációk aktívabb városi együttműködése és a városrészek közötti kapcsolatok megerősítése a kulturális, kreatív, tudásintenzív iparágak eszközeivel a közösségi programok kínálatának bővítése mentén – ezáltal Salgótarján népességmegtartó erejének javítása.

A HACS stratégiájának feladata, hogy a TOP kiemelt céljainak megvalósulását elősegítse, ezért az abban szereplő, kötelező kimeneti mutatókhoz a következő módon járul hozzá:

Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiával érintett települések lakosság száma (fő):

Salgótarján közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztési stratégiájával a város belterületének teljes lakossága érintett. Salgótarján lakóterülete a nagy- és kisvárosias jellegű, intenzív beépítésű lakótelepekre, a kertvárosias jellegű, korszerű lakóterületekre, a hagyományos, történelmi településrészek esetében pedig a falusias, illetve bányászkolónia jellegű lakóterületekre bontható. Az utolsó hivatalos KSH népszámlálási adatok szerint 2011-ben a város lakónépessége 37.300 fő volt, a KSH 2014-ben kiadott helységnévtára alapján 36.497 fő volt, ami a jelenleg ismert adatok alapján tovább csökkent, így az **akcióterület lakossága 35.811 főre** (2015.01.01.) tehető.

A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS (HKFS) keretében tervezett és végrehajtott programok száma (db): A stratégia keretében megvalósuló programok száma: 48 darab.

A városfejlesztéssel érintett szabadtéri és beltéri közösségi terek területi nagysága: 1500 m²

A stratégia **öt specifikus célt** kíván elérni:

- A. 21. század elvárásainak megfelelő közösségi terek kialakítása a városközpontban és a városrészekben egyaránt;
- B. Városi és településrészi szinten is működő, az aktív közösségi élet iránt elkötelezett közösségek generálása;
- C. A város meglévő kulturális értékeinek megőrzése mellett hagyományteremtő céllal újak kialakítása a civil, közszféra, vállalkozás szereplőinek együttműködő munkája által;
- D. A megyeszékhelyen élők vállalkozási kedvének növelése a Salgótarján természeti értékeire épülő kreatív ipart népszerűsítő közösségi programelemek beépítésével
- E. A fiatalok, fiatal felnőttek aktivizálása, közéleti szerepvállalásának erősítése.

Specifikus cél	Specifikus célhoz rendelt eredmény indikátor	Bázisérték	Bázisév	Célérték (2023)	Adatforrás	A beszámolás gyakorisága
21. század elvárásainak megfelelő közösségi terek kialakítása	Közösségi terek (intézmények működésben levő) száma, amelynek látogatottsága nő a program előtti időszakhoz képest (db)	0	2016	5	Intézményi statisztikai adatok	félévente

Aktív közösségek generálása	A programokban résztvevő városlakók létszáma (fő)	0	2016	4500	Jelenléti ívek, intézményi beszámolók, statisztikai adatok	félévente
Kulturális értékek megőrzése, újak megteremtése 3 szféra együttműködő munkájával	A programokban résztvevő városlakók létszáma (fő)	0	2016	4500	Jelenléti ívek, intézményi beszámolók, statisztikai adatok	félévente
Vállalkozási kedv növelése, természeti értékek népszerűsítésével közösségi programok mentén	A programokban résztvevő városlakók létszáma (fő)	0	2016	4500	Jelenléti ívek, intézményi beszámolók, statisztikai adatok	félévente
Fiatalok, fiatal felnőttek aktivizálása, közéleti szerepvállalásának népszerűsítése	HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő fiatal (35 év alatti) lakosság aránya (%)	0	2016	20 %	Intézményi statisztikai adatok	félévente

A fentiekben megnevezett öt specifikus cél megvalósulását a következő **hat beavatkozási terület támogatja:**

- 1. Alternatív szabadtéri közösségi terek** - A városrészekben található szabadtéri közösségi terek minőségének javítása, funkcióval való ellátottságának konkrétabb meghatározása alapvető cél, mivel állapotuk többnyire lepusztult, infrastruktúrájuk hiányos, elavult. A jobb szolgáltatások biztosítása érdekében eszközparkjuk felújításra szorul a használók számának növekedése érdekében (**A, B, C, D, E** specifikus célok támogatása).
- 2. Innovatív közösségi műhelyek** – Általános és speciális igényeket is kielégítő fedett közösségi terek létrehozására, fejlesztésére és korszerűsítésére van szükség. Égető probléma, hogy a beltéri közösségi terek többsége állapotuk színvonalánál fogva jelenleg nem alkalmasak alkotó kisközösségek, civil szervezetek bázispontjaiként működni, fejlesztésre, bővítésre, funkciójuk kialakítására van szükség (**A, B, C, D, E** specifikus célok támogatása).
- 3. Kreatív akcióprogramok és hagyományt teremtő eseménysorozatok** –A város a stratégia mentén kívánja az új és megújuló szabadtéri és beltéri közösségi tereket innovatív tartalommal megtölteni. A megújuló közösségi terek arra a problémára kívánnak reagálni, hogy különösen a belvárostól elkülöníthető városrészekben hiányoznak a különböző generációkat vonzó programok, különösképp megfigyelhető, hogy a fiatal korosztály nem találja a 21. század igényeinek megfelelő szórakozási és kapcsolódási formákat, mely az elvándorlást, a városban maradóknak passzivitását vonja maga után (**B, C, E** specifikus célok támogatása).
- 4. Fenntartható kezdeményezések** – A stratégia megalkotását segítő találkozásokon a város helyzetének javításában egyik kitörési pontként azonosítottuk a helyi termékek előállítását, piacra (akár nemzetközi) jutásának támogatását. Két konkrét beavatkozási irány rajzolódott ki,

mely szerint egyrészt a helyi gazdaság fejlődéséhez, a helyi termékek piacra juttatásához szükséges infrastruktúrát meg kell teremteni, másrészt a tárgyalkotó szakmáknak és kertművelés ismereteinek elsajátítására kell fókuszálni. Tudatos szemléletformáláson keresztül kell vonzóvá tenni az önfenntartó vállalkozói forma működtetését, képzéseken keresztül kell hangsúlyt fektetni a termék- vagy üzleti modell innováció megismerésére (B, C, D, E specifikus célok támogatása).

5. **Segítők segítése** – A fent említett célok megvalósításának feltétele közösségfejlesztő és kulturális programszervező szakemberek képzése, akik képesek a településrészi lakóközösséget összefogni, tudás-élményalapú foglalkozásokon keresztül motiválni a csapatban történő önkéntes munkát, közösségi kezdeményezéseket és gazdasági motivációt magukba foglaló workshopok-at generálni, irányítani. Kreatív kulturális programjainkhoz, eseménysorozatainkhoz új típusú módszerek és eszközök alkalmazása szükséges, melyek ismeretei csak szervezett képzéseken sajátíthatók el, készségszinten történő elmélyülése a közművelődés területén szerzett gyakorlati alkalmazással érhető el (B, C, D, E specifikus célok támogatása).
6. **Alakuló, fejlődő kisközösségek** – A stratégiánk célcsoportja a salgótarjáni lakóközösség – kiváltképp a fiatal korosztályok -, melynek speciális szükségleteinek biztosításával kell rendszerszinten segíteni, felkarolni a már működő és kialakuló kisközösségek tevékenységét. Igényük a településrészi lakóinak közösségfejlesztésére, értékteremtő szabadidő eltöltésének szervezésére, szabadterei programokkal való ellátására irányul. A helyben élő civil közösség megerősítésével, a településrészi önkéntes vezetők elhivatott közösségszervezői munkájával, helyspecifikus foglalkozás- és rendezvényötletek kivitelezésével és mobil eszközpark rendelkezésre állásával a megfogalmazott igényekre fenntartható módon reagálhatunk (A, B, C, D, E specifikus célok támogatása).

6. Cselekvési terv

6.1. A beavatkozási területek/műveletek leírása

A beavatkozási területek többnyire ERFA és ESZA típusú intézkedésekre oszlanak. A stratégiában megfogalmazott speciális célok többségének teljesüléséhez nem elég megoldani az infrastrukturális fejlesztéseket, ahhoz ESZA típusú programokat szükséges társítani.

Az **1. számú beavatkozási terület** a szabadtéri közösségi terek számának és területének növelését, funkcióval való ellátását, szolgáltatási körének bővítését takarja. A művelet infrastrukturális beruházásokat takar, például játszóterek korszerűsítését; pihenőkert, kutya-futtató, utcabútorok, szabadtéri, ingyenes fitness edzőpálya kialakítását, BMX - park bővítését; használaton kívüli közterek „közösségi tér” funkcióváltását, eszköz- és játéktár kialakítását, több generáció számára használhatóvá tételét (ERFA).

A **2. számú beavatkozási terület** a beltéri közösségi terek számának növelését és korszerűsítését, szolgáltatási körének bővítését takarja. A művelet infrastrukturális beruházásokat takar, például internet-box-ok kialakítását, bútorokkal való ellátottságának megvalósítását, mobil és nem mobil játéktár összeállítását.

A **3. számú beavatkozási terület**hez ERFA, a **4. számú beavatkozási terület** támogatásával szemléletformáláson (tárgyalkotó szakmák, ki-és konyhakert művelés megismerése) keresztül ESZA típusú műveletek kapcsolódnak.

Az **5. számú beavatkozási terület** és a **6. számú beavatkozási terület** műveleteit az ESZA alap támogatja. Az 1. és 4. beavatkozások kulcsprojektek (a pályázott támogatás 50 %-os mértékben való csökkentése miatt a HACCS a későbbiekben egy kulcsprojekt megvalósítása mellett döntött) melyek a helyi közösség fejlesztését a kulturális, a kreatív és a tudásintenzív iparágak eszközeivel kívánják megvalósítani.

1.	Megnevezés	Alternatív szabadtéri közösségi terek - kialakítása, javítása, felújítása, funkcióval való ellátottságának meghatározása.
KULCSPROJEKT	Indoklás, alátámasztás	„Közteret építünk, nem makettet!”A legtöbb városrészben nincsenek, olyan közösségi, többfunkciós szabadtéri terek, amelyek Salgótarján díszére válnának és ahol több generáció összegyűlhet a lakossági, kulturális és társadalmi eseményekre. Nincsenek gondozott és jól felszerelt aktív időtöltésre alkalmas külterek, melyek küllemükben és funkciójukban - A) Pihenés - kikapcsolódás, lazítás; B) Játék – szórakozás; C) Rendezvény – kültéri művészeti programok, D) Közösségi kert; E) Ismeretközlés; F) Látványosság – művészeti értékhordozó; G) Testedzés - is szervesen illeszkednek az adott településrész közösségi életének színhelyéhez. A beavatkozásokat megelőzően, a HACCS munkaszervezete finanszírozta forrásból közösségi felmérésekre kerül majd sor, amely alapján véglegesítésre kerül a fejlesztések megvalósulásának helyszíne, a megépíteni kívánt közösségi terek nagysága, bővítések mértéke, eszközparkjuk kialakítása. Minderre azért van szükség, hogy megalapozott és alátámasztott döntés születne, hiszen a rendelkezésre álló forrás valamennyi szabadtéri közösségi tér megújulására nem lenne elegendő, így viszont igazságos és a leg sürgetőbb problémákra megoldás születne.

Specifikus célhoz való illeszkedés	A., B., C., D., E.
Támogatható tevékenységek, helyi felhívások	Családi játszóparkok kialakítása a meglévő játszóterek több korosztályosra bővítésével, közterek „közösségi tér funkcióinak” bővítése. Pl.: BMX-park és kültéri sportpark/kondipark részlegek, kerékpár KRESZ-park kiépítése, kutyafuttató kialakítása. Rendezvény- és színház kitelepülések körülményeinek biztosítása, faház, sátor vagy más mobil tér felállítása időszakos kurzusokra, koncertekre, csatlakozó parkolóhelyek, fedett kerékpártárolók kiépítése, tér- és utcabútorok felállítása, EU-szabványok szerinti kültéri fa- játszóeszközök tervezése és beszerzésére, fogyatékosokkal élők játszótéri eszközeinek beszerzése, padok, kiülők, asztalok elhelyezése a közterületeken, tűzrakó helyek kiépítése, tanösvények kialakítása, művészeti installációk elhelyezése.
Kiegészítő jelleg és szinergia érvényesülése	A már meglévő szabadterei közösségi terek adják a kiindulási alapot az 1. számú beavatkozási területhez kapcsolódó fejlesztésekhez. Az újonnan kialakításra kerülő nyitott terek (funkcióval való ellátás), korábban használaton kívüli közterek beépítése megnövelik az adott településrész kulturális értékét, a helyben működő művelődési intézmények szolgáltatási tereit, körét. A 4. számú beavatkozási területhez kapcsolódóan itt kerülnek kialakításra a közösségi kertek.
Célcsoport	A fejlesztésekkel érintett salgótarjáni városrészek teljes lakossága, de különösen: családok, egészséges és fogyatékosokkal élő gyermekek, fiatal felnőttek, időskorúak.
A beavatkozási területre rendelt kimeneti indikátor és annak forrása	Városi területeken kialakított vagy helyreállított nyitott terek, melyek a helyi közösségek kulturális és közösségi programsorozatainak, eseményeinek, rendezvényeinek biztosítanak helyet (m ²). Forrás: kedvezményezett beszámoló, félévenkénti adatgyűjtéssel.
Jogosultak köre	önkormányzat és költségvetési szervek, salgótarjáni közművelődési és kulturális intézmények, non-profit és forprofit szervezetek, egyházak
Kiválasztási kritériumok, alapelvek	Kiemelt projekt eljárásrend
Támogató alap	ERFA
Egy szervezetre jutó maximális támogatási összeg/minimum-maximum projektméret	Maximum 120.000.000 forint
Forrás	120.000.000 forint
Forrás ütemezése	nem releváns
Megvalósítás tervezett időintervallum (év, hónap)	2018.06-2020.06.

2.	Megnevezés	Innovatív közösségi műhelyek - fedett közösségi terek létrehozása, fejlesztése, korszerűsítése.
	Indoklás, alátámasztás	<p>A fedett közösségi terek akkor lesznek élhetőek és működőek, ha azt nemcsak a tervezési- és építészeti elvek figyelembe vételével, hanem az ott élők, az adott területet használó emberek szükségleteinek és igényeinek megfelelően alakítjuk ki. A közösségi műhelyek bázispontként fognak működni egy-egy településrészen, hiszen az alapvető cél az, hogy a városrészben élők sikeres társadalmi integrációját elősegítsük képességeik kibontakoztatásával és közösségi aktivitásuk erősítésével, bevonva őket a közösségi programokba, képzőkörökbe. A beltéri terekben folyó szakmai munka támogatja az öngondoskodás szemléletének elterjesztését, az alulról építkező megoldásokat, amelyek hozzájárulhatnak az előítéletek városrész szintű és lakónépességen belüli kialakulásának csökkentéséhez is. Kevés a kulturális feladatot ellátó, többfunkciós, fedett közösségi terek száma, a meglévők közül csupán néhány rendelkezik azzal az infrastrukturális háttérrel, amellyel hosszú távú feladatellátásra tudna berendezkedni. Hiányoznak azok a közösségi épületek, amelyek helyet biztosítanak az azonos és különböző érdeklődésű csoportok találkozásainak, közösségi és egyéni fejlődésüknek. Hiányoznak azok a közösségi intézmények, melyek segítik a lakóközösség tagjait (kiváltképp az időskorúakat) az elektronikus ügyintézésben, a civil szervezeteket a pályázati felhívások értelmezésében.</p>
	Specifikus célhoz való illeszkedés	A., B., C., D., E.
	Támogatható tevékenységek, helyi felhívások	<p>Közösségi műhelyek, digitalizálási műhelyek kialakítása: a városrészek használatban vagy használaton kívüli közösségi tereinek fejlesztése, felújítása a lakók (közösségi tervezői csoport, lakossági ügyfélszolgálat stb.), az informális csoportok (festő szakkör stb.), a civil szervezetek (énekkari próba stb.) számára közösségi működést támogató eszközvásárlással (bútorok, számítógép, nyomtató, szkennelő, fénymásológép stb.) Játzóház kiépítése modern játéktárral (kirakók, X-BOX, csocsóasztal, pingpong asztal, darts stb.). „Internet-box-ok” kialakítása közösségi nyomtatási, számítógép használati lehetőségekkel felszerelve; kreativitást elősegítő speciális tudást közvetítő bemutatóterek - kiállító paravánokkal, kép- és hangtechnikával - kialakítása a hagyományörzéshez (zománcműhely stb.), közösségi oktató tér kialakítása egyéni segítő programokhoz, tematikus csoportfoglalkozásokhoz (pl.: művészetterápiás foglalkozás), képzésekhez, tréningekhez, meetingekhez, táborokhoz.</p>

Kiegészítő jelleg és szinergia érvényesülése	A városrészek közösségi tereinek fejlesztésére kíván a beavatkozás fókuszálni, ahol kivétel nélkül szűkösek a jelenleg rendelkezésre álló terek. Salgótarján városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja című projekt az Új Széchenyi Terv Észak-Magyarországi Operatív Programjának keretében kiépítésre került az Erzsébet téren az Apolló Centrum, többfunkciós ifjúsági szórakoztató központ (kulturális tér, zenei próbaterem, drámapedagógiai műhely, élőzenés terem és két mozi terem).
Célcsoport	A fejlesztéssel érintett városrészek teljes lakossága (minden korosztály; többféle érdeklődési körű generáció).
A beavatkozási területhez rendelt kimeneti indikátor és annak forrása	<p>Városi területeken kialakított vagy renovált köz- vagy kereskedelmi épületek, melyek a helyi lakóközösségek kulturális és közösségi eseményeinek, programjainak, rendezvényeinek biztosítanak helyet (m²)</p> <p>Fiatalok, fiatal felnőttek aktivizálása, közéleti szerepvállalásának népszerűsítése - HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő fiatal (35 év alatti) lakosság aránya (%)</p> <p>Forrás: kedvezményezettek beszámolója, félévenkénti adatgyűjtéssel.</p>
Jogosultak köre	önkormányzat és költségvetési szervek, salgótarjáni közművelődési és kulturális intézmények, non-profit és forprofit szervezetek, egyházak
Kiválasztási kritériumok, alapelvek	<p>Alapelvek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Igénylő szervezet székhelye, telephelye a fejlesztendő városrészben van; • Igénylő szervezet rendelkezik a megvalósításhoz szükséges jogi, szervezeti és személyi keretekkel; • Költségvetésnek tartalmaznia kell a forrás felhasználásához szükséges szolgáltatásokat is (tervezés, közbeszerzés, szakmai beszámolók és pénzügyi elszámolás feladatai); • Mellékelt tevékenységstruktúrát bemutató programtervben a fejlesztés során kialakított közösségi tér leendő használóinak bevonási terve is bemutatásra kerüljön. <p>Kritériumok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szervezeti együttműködések száma • Fejlesztési elképzelés innovatív volta, szakmai terv csoportos foglalkozásainak részletező bemutatása, száma • Lakóközösség bevonásának mértéke • Fogyatékossgal élők, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok szükségleteinek figyelembevétele.

Támogató alap	ERFA
Egy szervezetre jutó maximális támogatási összeg/minimum-maximum projektméret	500.000-3.000.000 forint
Forrás	10.000.000 forint
Forrás ütemezése	nem releváns
Megvalósítás tervezett időintervallum (év, hónap)	2019.07-2021.01.

3.	Megnevezés	Kreatív akcióprogramok és hagyományteremtő eseménysorozatok - civil szervezetek ötleteinek beépítésével történő megvalósítása, számuk növelése a településrészekben.
	Indoklás, alátámasztás	<p>Salgótarján városrészeiben kevés a közösségi, minden generációt vonzó, újszerű lakóközösségi program. A fiatal korosztály nem találja életkorának megfelelő és az országosan „jó gyakorlatokként” már bizonyított játék-és szórakoztatóparkokat nemcsak Salgótarjánban, de Nógrád megyében sem.</p> <p>Óriási igény mutatkozik a településrészek részéről az aktív szabadidő eltöltést szolgáló kikapcsolódásra, a változatos, rendszeres programkínálatra.</p> <p>A városi rendezvénykínálatban kevés azoknak a kreatív rendezvény- játéknapoknak a száma, amelyek használatba veszik a városrészi közterületeket.</p> <p>Hiányoznak az ún. mobil utcabútorok, a méretüknél fogva látványos, közönségcsalogató, szórakoztató elektromos és felfújható játékok, amelyek szállításával állandó kínálatként lennének jelen a városrészi eseményeken, programnapokon.</p> <p>Olyan újszerű, látványos akciókra, programokra van szükség, amelyek rövidtávon megakadályozzák a település visszafejlődését, fenntartható és hosszabb távon pedig egy vonzó és élhető Salgótarján vízióját adják.</p>
	Specifikus célhoz való illeszkedés	B., C., E.

<p>Támogatható tevékenységek, helyi felhívások</p>	<p>A beavatkozási terület mentén kialakításra kerül egy komplex játéktárból (szórakoztató elektromos és felfújható játékok) és mobil utcabútorokból álló eszközpark. A városrészi, szabadidős programnapokra és kültéri rendezvényekre való szállításukkal, mozgásukkal arra a lakossági és rendezvényszervezői igényre reagálunk, hogy helyben tesszük elérhetővé a rendezvények megvalósításának alapfeltételét jelentő tárgyi eszközöket (mobil színpad, mobil sátrak, asztalok, padok, mobil ledfal, mobil kiállító paravánok stb.) és szórakoztató közösségi játékokat (bobocar-ok, „élő csocsó pálya”, szumó játék, mobil kosárlabda palánk, óriás dominó, buborék focihoz eszközök, óriás puzzle, vízi foci stb.). A programok minden esetben helyspecifikusak lennének és a rendező szervezet elképzeléseit foglalják magukba, egyfajta kiegészítő funkciót látnának el ezen beavatkozási terület mentén beszerzésre kerülő eszközök. Így lehetőség nyílna többek között szabadtéri színházi előadások, művészeti foglalkozások, akár gasztronómiai és sportesemények lebonyolítására, amelyhez a szükséges technikai eszközpark térítésmentesen kölcsönözhető.</p>
	<p>A szabadtéri közösségi terekhez kapcsolódó eszközfejlesztéssel: a közösség összetartásának erősítése - a terek/ területek közösségi tervezéssel történő megújításával; lakókörnyezetet szépítő akciókkal, parkosítással, a kisgyermekeknek megtartott természetközeli foglalkozásokkal; játszótéri, közparki családi napok rendezésével; színházi előadások szervezésével, fenntarthatósági együttműködésekkel, a különböző lakóterületeken élők segítése a közösségfejlesztés eszköztárával, innovatív közösségi programok és foglalkozások megszervezésével. A közösségek találkoztatása, összekapcsolása, közös programjaik támogatása (pl.: városrészi vetélkedők).</p>
<p>Kiegészítő jelleg és szinergia érvényesülése</p>	<p>A városrészi programok egyedi, önálló volta mellett minden településrész számára biztosított a játéktár és mobil eszközpark. A jövőben az 1. számú beavatkozási terület kapcsán fejlesztett és kialakított szabadtéri közösségi terekhez kapcsolódhatnak a színvonalas, közösségi megmozdulások.</p>
<p>Célcsoport</p>	<p>Fejlesztéssel érintett városrészek teljes lakossága, de különösen: utcaközösségek, lakóházak közösségei; civil szervezetek, fiatalok, idősek, családosok, hátrányos helyzetű emberek.</p>
<p>A beavatkozási területhez rendelt kimeneti indikátor és annak forrása</p>	<p>Az újszerű illetve hagyományteremtő, városrészi, a 3 szféra (köz, civil- és vállalkozói szféra) együttműködő munkájával megvalósuló kulturális és közösségi rendezvényekbe bevont lakosság száma (fő)</p> <p>Forrás: kedvezményezettek beszámolói, félévenkénti adatgyűjtéssel.</p>

Jogosultak köre	önkormányzat és költségvetési szervek, salgótarjáni közművelődési és kulturális intézmények, non-profit szervezetek, informális közösség, egyházak
Kiválasztási kritériumok, alapelvek	A rendezvények innovatív volta, a program kidolgozottságának mértéke, a programokkal elérték száma, szervezeti együttműködések száma, fogyatékossgal élők bevonása, hátrányos helyzetű emberek bevonása.
Támogató alap	ERFA
Egy szervezetre jutó maximális támogatási összeg/minimum-maximum projektméret	500.000-10.000.000 forint
Forrás	76.700.000 forint
Forrás ütemezése	nem releváns
Megvalósítás tervezett időintervallum (év, hónap)	2019.01 - 2021.10

4.	Megnevezés	Fenntartható kezdeményezések megvalósulásának elősegítése a helyi termékek előállításának, piacra jutásának (akár nemzetközi) támogatásával szemléletformáláson (tárgyalkotó szakmák, kis- és konyhakert művelés megismerése) keresztül
	Indoklás, alátámasztás	Salgótarján az urbánus múltjával a fiatal városok közé tartozik. A lenyűgöző természeti értékei mellett nem rendelkezik olyan tradicionális kulturális, történelmi örökséggel, amelyre turisztikai imázsát, identitását alapozhatná. Salgótarjánban sok a szakmával nem rendelkező, a munkaerőpiacról kiszorult személy, akiknek a nagyüzemek bezárását követő foglalkoztatásuk a mai napig nem megoldott. A helyi közösségépítés eszköztára egysíkúnak mondható, leginkább szabadidős, oktatássegítő vagy érdekvédelmi céllal jönnek létre formális és informális közösségek, működésük céljai között nem szerepel az innovatív mikro vállalkozássá alakulás, a gazdasági motiváció, amely hozzájárulna a térség gazdasági fellendüléséhez. Megfogalmazódott az igény a paradigma-váltásra, amely áthatja a város kulturális és közösségi szokásrendszerét is úgy, hogy fókuszba a kreatív ipart népszerűsítő nem-formális képzések, műhelymunkák kerüljenek, amelyek lehetőséget teremtenek azok számára, akik sorsuk irányítását saját kezükbe kívánják venni és hajlandóak - segítséggel – tenni érte. Több hátrányos helyzetű családnak az önellátás esélyt, egyúttal egy lehetséges kitörési pontot is jelenthet, megtakarítást, kiegészítő jövedelmet termelhet. Ideje az öngondoskodás lehetőségének megteremtése, amely a helyi lakosság számára - segíti a társadalmi beilleszkedést, a hátrányok leküzdését, a szakmai ismeretek bővülését és a munka világában történő eredményesebb működést.
	Specifikus célhoz való illeszkedés	B., C., D., E.
	Támogatható tevékenységek, helyi felhívások	A vállalkozói, civil réteg és a Nógrád Megyei Kézműves Kamara együttműködésén alapuló helyi, közösségi alapú gazdaságfejlesztésre nagy igény mutatkozott a konzultációk alkalmával. A már működő termelői közösségek számára a helyi termékek kereskedelmének népszerűsítéséhez termelői piacot alakítunk ki. A salgótarjáni városrészekben díjmentes workshop-okat szervezünk a népi kismesterségek és kreatív iparhoz köthető szakmák megismerésére, gyakorlatorientált vállalkozói ismeretek elsajátítására. Az újragondolt tárgyalkotó vagy képző- és iparművészeti műhelyek a hagyományos mesterségek (pl.: gyógynövény-termesztés stb.) gyakorlását 21. századi lehetőségekkel (pl.: webdesign, ékszerkészítés, gyertyakészítés stb.) fogják ötvözni. A városrészi workshop-ok helyben fellelhető alapanyagokból kezdetben a helyi, később akár az online nemzetközi piacon

	<p>való értékesítésre is fel tudják készíteni az itt élőket. A helyi termékek piacának megvalósulása mindig közösségi programokkal, keresletösztönző és növelő bemutatónapokkal járna, mely a helyiek szemléletformálását, vállalkozó kedvű résztvevők toborzását célozza. A műhelymunkák a felújított, kialakított szabadtéri és beltéri közösségi terekben szerveződnének, ahol megfelelő szaktudással bíró képzők vezetésével, szervezeten zajlana az alkotómunka. A koncepció nemcsak a helyi kisközösségeket erősíti, de – bizonyos feltételek teljesülése esetén – a fenntarthatóságot is biztosítja. Az akcióterületen közösségi és bemutató kertek kerülnek kialakításra, amelyek az egészséges életmód, a környezettudatos nevelés hatékony eszközei lehetnek (pl.: gyógynövények, konyhakerti növények ültetése és gondozása, egészséges ételek ismerete, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás) illetve a játék-és díszárgy (kukoricacsuhé stb.) készítés tudományával is megismertetik a lakóközösséget, de leginkább a helyben tanuló fiatalokat.</p>
Kiegészítő jelleg és szinergia érvényesülése	<p>A művelet szorosan kapcsolódik az 1. és 2. számú beavatkozáshoz, hiszen az új és átalakuló közösségi terek tartalmi megújulásához járul hozzá a kulturális és kreatív ipar módszer- és eszközrendszerével, amelynek közösségi tervezése során a helyieket is be kell vonni. Az 5. számú beavatkozás hozzájárul ahhoz, hogy a közösségi terekben induló workshop-ok szakemberei (közösségfejlesztők és foglalkozásvezetők) egy kidolgozott programcsomag keretén belül felkészüljenek a különböző lakossági csoportok bevonására és megtartására. Jelen kulcsprojekt nem kíván konkurálni más TOP vagy a GINOP gazdaságfejlesztési projektjeivel, a támogatás sokkal inkább a helyi közösségek megerősödéséhez kíván hozzájárulni, alkotói közösségi munka által úgy, hogy innovatív lehetőségeket ismertet meg a városrészi kisközösségekkel.</p>
Célcsoport	<p>Fejlesztéssel érintett városrészek lakossága, de különösen: fiatalok, hátrányos helyzetű emberek (képesítés nélküliek, tartósan inaktívak, GYED-en, GYET-en, vagy GYES-en lévők)</p>
A beavatkozási területhez rendelt kimeneti indikátor és annak forrása	<p>Városi területeken létrehozott vagy helyreállított közösségi terekben elindított innovatív workshop- ok és rendezvények száma (db) Forrás: kedvezményezettek beszámolóí, félévenkénti adatgyűjtéssel.</p>
Jogosultak köre	<p>önkormányzat és költségvetési szervek, salgótarjáni közművelődési és kulturális intézmények, non-profit és forprofit szervezetek, egyházak</p>
Kiválasztási kritériumok, alapelvek	<p>A rendezvények innovatív volta, a program kidolgozottságának mértéke, a programokkal elérték száma, szervezeti együttműködések száma, fogyatékossggal élők bevonása, hátrányos helyzetű emberek bevonása.</p>
Támogató alap	<p>ESZA</p>

Egy szervezetre jutó maximális támogatási összeg/minimum-maximum projektméret	1.000.000-10.000.000 forint
Forrás	30.000.000 forint
Forrás ütemezése	nem releváns
Megvalósítás tervezett időintervallum (év, hó)	2020. 01 - 2021.10.

5.	Megnevezés	Segítők segítése – kreatív ipart képviselő, közösségfejlesztő és kulturális programszervező szakemberek, önkéntesek képzése.
	Indoklás, alátámasztás	A megfogalmazott elvárásoknak, kijelölt fejlődési irányoknak megfelelő közművelődés területén szervezett rendezvények, programok, események és a kreatív ipart érintő műhelymunkák megvalósulásához képzett szakemberekre van szükség, akik birtokolják az új típusú ismereteket és készség szintjén alkalmazni tudják a módszereket, eszközöket. Szükséges a szakemberek továbbképzése, a segítő önkéntesek képzése. Tudásalapú társadalom, élethosszig tartó tanulás, új tanulási kultúra népszerűsítése és elterjesztése a cél, amelynek nyomában egy többoldalúan képzett munkaerő jelenik meg Salgótarjánban, akik képesek a megszerzett tudást továbbörökíteni és a későbbiekben a város felemelkedése érdekében alkalmazni.
	Specifikus célhoz való illeszkedés	B., C., D., E.
	Támogatható tevékenységek, helyi felhívások	A salgótarjáni akcióterület településrészeinek formális és informális szervezeteinek, szerveződéseinek aktív, közösségfejlesztő tevékenységet végző szereplőinek, illetve a terület közösségi életében kulcsszerepet játszó önkénteseknek az azonosítása, akik a szakemberek és önkéntesek képzésben résztvevőket alkotni fogják. A képzésstruktúra tréningekből, kreatív műhelykonferenciákból, tematikus tanulmányi látogatásokból, tapasztalatcserek szervezéséből, közösségi tervezés és a lakóközösség bevonásának ismereteiből áll.
	Kiegészítő jelleg és szinergia érvényesülése	A művelet kapcsolódhat a 2. számú beavatkozási területhez, hiszen a tervezett képzések helyszíne akár a jelen konstrukcióban újonnan kialakított vagy felújított közösségi tere is lehetnek. A művelet kapcsolódik a 4. és a 6. számú beavatkozási területhez is, hiszen a képzésben résztvevők fogják a művészeti, kulturális vagy kreatív iparral összefüggő foglalkozásokon megjelenők tudását indirekt módon fejleszteni.
	Célcsoport	Közvetlenül: művelődésszervező, közművelődési, művészeti szakemberek, önkéntesek, informális közösségek tagjai. Közvetve: a közösségi térhez köthető művészeti, kulturális vagy kreatív iparral összefüggő foglalkozásokon résztvevők, fiatal korosztályok.

<p>A beavatkozási területhez rendelt kimeneti indikátor és annak forrása</p>	<p>A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma (I. és II. főtevékenységcsoport tevékenységelemeinek tekintetében) (db)</p> <p>Közösségi terek (intézmények működésében lévő) száma, amelyeknek látogatottsága nő a program előtti időszakhoz képest (db)</p> <p>Aktív közösségek generálása – a programban résztvevő városlakók száma (fő)</p> <p>Forrás: kedvezményezettek beszámolója, félévenkénti adatgyűjtéssel.</p>
<p>Jogosultak köre</p>	<p>önkormányzat és költségvetési szervek, salgótarjáni közművelődési és kulturális intézmények, non-profit és forprofit szervezetek, egyházak</p>
<p>Kiválasztási kritériumok, alapelvek</p>	<p>A képzés tervezésének, szervezésének kidolgozottsága:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a képzés lebonyolításában közreműködők száma – személyi feltételek teljesülése, • a képzés során alkalmazott tanulási formák innovatív volta – gyakorlatorientált képzésszervezés, • a képzés számonkérési rendszerének, várható eredményeinek konkrét volta, • a képzésen résztvevők száma, • képzés eredményességéről, résztvevők elégedettségéről információ gyűjtése, visszacsatolások feldolgozása. <p>A képzésből kikerültek munkájának hatására várható eredmények konkrét volta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • események, rendezvények, programmegvalósítások száma, • tematikus közösségek indítása.
<p>Támogató alap</p>	<p>ESZA</p>
<p>Egy szervezetre jutó maximális támogatási összeg/minimum-maximum projektméret</p>	<p>1.000.000 forint - 15.000.000 forint</p>
<p>Forrás</p>	<p>15.000.000 forint</p>
<p>Forrás ütemezése</p>	<p>nem releváns</p>
<p>Megvalósítás tervezett időintervallum (év, hónap)</p>	<p>2019.07 - 2021.10.</p>

6.	Megnevezés	Alakuló, fejlődő kisközösségek speciális szükségleteinek biztosítása, a helyben élő civil közösség megerősítése.
	Indoklás, alátámasztás	<p>A településrészekben támogatni szükséges a helyi közösségek önszerveződését, különösképpen a fiatalokból álló csoportok működését, identitást erősítő kezdeményezéseit. Támogatnunk kell az itt élőket abban, hogy lakóhelyükön is hasznos és értékes tagjai lehessenek a társadalomnak és ennek eredményeként aktívan részt kívánjanak venni településük kulturális és közösségi életében. Fel kell ismerni annak szükségességét, hogy egy városrész kulturális-közösségi életének alakulásában kulcsfontosságú szerepe van a helybélieknek. A generációk közötti párbeszéd elősegítésével a korosztályok tudása összeadódik, így az alakuló, fejlődő kisközösségek által generált új ötletekkel, elképzelésekkel aktívabbá válhat a peremterületi, városrészi kulturális és közösségi élet. A cél az lenne, hogy képzett közösségfejlesztő szakemberek, helyben lakó lokálpatrióták segítségével elinduljanak az innovatív, egymással és a környezetükkel együttműködni képes, önmagukért tenni akaró és tenni tudó, kezdeményező kisközösségi szerveződések, illetve a meglévők erősödjenek.</p> <p>Kialakuljon egy olyan közösségi-háló Salgótarjánban, ahol a városrészi csoportok, közösségek tudnak egymásról, segítik egymást, támogatják egymás rendezvényeinek megvalósulását.</p>
	Specifikus célhoz való illeszkedés	A., B., C., D., E.
	Támogatható tevékenységek, helyi felhívások	<p>A közösségi terekhez kapcsolódóan: új tematikus és szabadidős közösségek létrehozása, amelyekben fontos szerep jut problémalapú/tapasztalati/önvezérelt tanulásnak. A népi hagyomány - néptánc, népzene, gasztronómia - tudás átörökítése különböző formákban (pl.: szakkörök, körök, táborok, szemléletformáló programok, témanapok stb.), a közösségépítés, közösségfejlesztés új módszereinek megismertetése. A HKFS nyílt felhívás keretében megpályázható forrásokkal kívánja támogatni a helyi közösségek és a velük együttműködő civil szervezetek, társadalmi vállalkozások azon programjait, melyek a kulturális és közösségi identitás megerősítését segíthetik – és megfelelnek a kiírások szerinti kritériumoknak.</p>
	Kiegészítő jelleg és szinergia érvényesülése	<p>Az új és fejlesztésekbe bevont meglévő és új közösségi terek (1. és 2. számú beavatkozási terület) fenntarthatósága érdekében a helyi közösséget be kell vonni a szabadidő tartalmas eltöltésére alkalmas programok tervezésébe, lehetőség szerint a szervezésbe, valamint megvalósításba.</p> <p>A tervezett megújuló és újonnan létrehozott közösségi terek kihasználtságának növelését a helyi szükségleteknek megfelelő kulturális és szabadidős programok biztosításával kívánjuk elérni.</p>

Célcsoport	Fejlesztéssel érintett városrészek teljes lakossága, de különösen: utcaközösségek, lakóházak közösségei; azonos tevékenységet végzők vagy azonos célú/érdeklődésű csoportok, civil szervezetek, fiatalok, idősek, családosok, hátrányos helyzetű emberek.
A beavatkozási területhez rendelt kimeneti indikátor és annak forrása	A kormányzati, önkormányzati, ill. társadalmi partnerek vagy nem önkormányzati szervezetek által a HFS keretében tervezett és végrehajtott programok száma (I. és II. fő tevékenységcsoport kapcsán) (db) Aktív közösségek generálása - A programba bevont lakosság száma (I. és II. fő tevékenységcsoport kapcsán) (fő) Forrás: kedvezményezettek beszámolója, félévenkénti adatgyűjtéssel
Jogosultak köre	önkormányzat és költségvetési szervek, salgótarjáni közművelődési és kulturális intézmények, non-profit szervezetek, informális közösség, egyházak
Kiválasztási kritériumok, alapelvek	A program és foglalkozássorozatok innovatív volta, a program kidolgozottságának mértéke, a programokkal elérték száma, szervezeti együttműködések száma, fogyatékkal élők bevonása, hátrányos helyzetű emberek bevonása.
Támogató alap	ESZA
Egy szervezetre jutó maximális támogatási összeg/minimum-maximum projektméret	500.000-10.000.000 forint
Forrás	88.300.000 forint
Forrás ütemezése	nem releváns
Megvalósítás tervezett időintervallum (év, hónap)	2019.01 - 2021.12.

A helyzetfeltárás, a szükségletek, a célok és a tervezett műveletek

Sorszám	Megnevezés	Indoklás, alátámasztás	Specifikus cél	Támogatható tevékenységek	Kiegészítő jelleg, lehatárolás	Célcsoport	Forrás (e Ft)	Támogató alap	Tervezett időintervallum
1.	Alternatív szabadtéri közösségi terek (K)	A legtöbb városrészben nincsenek közösségi, többfunkciós jól felszerelt, az aktív időtöltésre alkalmas szabadtéri terek, melyeket minden korosztály birtokba vehet, melyek illeszkednek az adott településrész közösségi életének színhelyéhez.	A., B., C., D., E.	Családi játszóparkok kialakítása a meglévő játszóterek több korosztályosra bővítésével, közterek „közösségi tér funkcióinak” bővítése. Pl.: BMX-park, kültéri sportpark/kondipark részlegek, kerékpár KRESZ-park, kutyafuttató. Rendezvény- és színház kitelepülések körülményeinek biztosítása, faház, sátor vagy más mobil tér felállítása időszakos kurzusokra, koncertekre, csatlakozó parkolóhelyek, fedett kerékpártárolók kiépítése, tér- és utcabútorok felállítása, kültéri fa- játszóeszközök, fogyatékosokkal élő játszótéri eszközeinek beszerzése. Padok, kiülők, asztalok elhelyezése, tűzrakó helyek kiépítése, tanösvények kialakítása, művészeti installációk elhelyezése.	A már meglévő szabadtéri közösségi terek adják a kiindulási alapot a beavatkozási területhez kapcsolódó fejlesztésekhez. Az újonnan kialakításra kerülő nyitott terek (funkcióval való ellátás), korábban használaton kívüli közterek beépítése megnövelik az adott településrész kulturális értékét, a helyben működő művelődési intézmények szolgáltatási tereit, körét. A 4. számú beavatkozási területhez kapcsolódóan itt kerülnek kialakításra a közösségi kertek.	A fejlesztésekkel érintett salgótarjáni városrészek teljes lakossága, de különösen: családok, egészséges és fogyatékosokkal élő gyermekek, fiatal felnőttek, időskorúak.	120.000	ERFA	2018.06-2020.06.

2.	Innovatív közösségi műhelyek	A meglévő közösségi terek, épületek száma kevés és méretük sem megfelelő. A közösségi műhelyekként funkcionáló tereket az igényeknek megfelelően alakítjuk, bővítjük, korszerűsítjük. A közösségi műhelyek bázispontként fognak működni egy-egy településrészen. Továbbá hiányoznak azok a közösségi intézmények is, melyek segítik a lakóközösség tagjait ügyeik intézésében, a civil szervezeteket pl. a pályázatírásban. Nagyobb lakossági aktivitás érhető el több szolgáltatás nyújtásával, pl. az együttműködés, kreatív ipari képességek fejlesztése terén.	A., B., C., D., E.	Közösségi és digitalizációs műhelyek kialakítása a közösségi működést támogató eszközvárással (bútorok, számítógép, nyomtató, szkennelő, fénymásológép stb.) Játzóház kiépítése modern játéktárral (kirakók, X-BOX, csocsóasztal, pingpong asztal, darts stb.), „Internet-box-ok” kialakítása közösségi nyomtatási, számítógép használati lehetőségekkel felszerelve; kreativitást elősegítő speciális tudást közvetítő bemutatóterek: kiállító paravánokkal, kép- és hangtechnikával, a hagyományörzéshez (zománcműhely stb.), közösségi oktató tér kialakítása egyéni segítő programokhoz, tematikus csoportfoglalkozásokhoz (pl.: művészetterápiás foglalkozás), képzésekhez, tréningekhez, táborokhoz.	A városrészek közösségi tereinek fejlesztésére kíván a beavatkozás fókuszálni, ahol kivétel nélkül szükösek a jelenleg rendelkezésre álló terek. Salgótarján városközpontjának funkcióbővítő rehabilitációja című projekt az ÉMOP pályázat keretében kiépítésre került az Erzsébet téren az Apolló Centrum, többfunkciós ifjúsági szórakoztató központ (kulturális tér, zenei próbaterem, drámapedagógiai műhely, élőzenés terem és két moziterem).	A fejlesztéssel érintett városrészek teljes lakossága (minden korosztály; többféle érdeklődési körű generáció).	10.000	ERFA	2019.07-2021.01.
----	-------------------------------------	--	--------------------	---	---	---	--------	------	------------------

3.	Kreatív akcióprogramok és hagyományteremtő eseménysorozatok	Kevés a közösségi, minden generációt vonzó, újszerű lakóközösségi program. A fiatal korosztály nem találja életkorának megfelelő játék-és szórakoztatóparkokat. Óriási igény mutatkozik a településrészek részéről az aktív szabadidő eltöltést szolgáló kikapcsolódásra, a változatos, rendszeres programkínálatra. Hiányoznak az ún. mobil utcabútorok, szórakoztató elektromos és felfújható játékok, amelyek szállításával állandó kínálatként lennének jelen a városrészi eseményeken. Olyan újszerű, látványos akciókra, programokra van szükség, amelyek rövidtávon megakadályozzák a település visszafejlődését.	B., C., E.	Kialakításra kerül egy komplex játéktárból és mobil utcabútorokból álló eszközpark és szórakoztató közösségi játéktár. Lehetőség nyílik szabadtéri színházi előadások, művészeti foglalkozások, akár gasztronómiai és sportesemények lebonyolítására, amelyhez a szükséges technikai eszközpark térítésmentesen kölcsönözhető. A területek közösségi tervezéssel történő megújítása; a lakókörnyezetet szépítő akciók, játszótéri, közparki családi napok rendezésével; fenntarthatósági együttműködések szervezésével; A közösségek találkoztatása, összekapcsolása, közös programjaik támogatása (pl.: „vendégjárások, városrészi vetélkedők, sportnapok szervezése).	A városrészi programok egyedi, önálló volta mellett minden településrész számára biztosított a játéktár és mobil eszközpark. A jövőben az 1. számú beavatkozási terület kapcsán fejlesztett és kialakított szabadtéri közösségi terekhez kapcsolódhatnak a színvonalas, közösségi megmozdulások.	Fejlesztéssel érintett városrészek teljes lakossága, de különösen: utcaközösségek, lakóházak közösségei; civil szervezetek, fiatalok, idősek, családok, hátrányos helyzetű emberek.	76.700	ERFA	2019.01 - 2021.10
----	--	--	------------	---	--	---	--------	------	-------------------

4.	Fenntartható kezdeményezések	A helyi közösségépítés eszköztára egysíkú. Leginkább szabadidős, oktatássegítő vagy érdekvédelmi céllal jönnek létre közösségek, működésük céljai között nem szerepel a gazdasági motiváció, amely hozzájárulna a térség gazdasági fellendüléséhez. A paradigmaváltásra szükség van, a fókuszba a kreatív ipart népszerűsítő műhelymunkák kerülnének. Ideje az öngondoskodás lehetőségének megteremtése, amely a helyi lakosság számára - segíti a társadalmi beilleszkedést, a hátrányok leküzdését, a szakmai ismeretek bővülését és a munka világában történő eredményesebb működést.	B., C., D., E.	A már működő termelői közösségek számára a helyi termékek kereskedelmének népszerűsítéséhez termelői piacot alakítunk ki. A városrészekben díjmentes workshop-okat szervezünk a népi kismesterségek és kreatív iparhoz köthető szakmák megismerésére, gyakorlatorientált vállalkozói ismeretek elsajátítására és ún. start-up kezdeményezések bemutatására. Az újragondolt tárgyalkotó vagy képző- és iparművészeti műhelyek a hagyományos mesterségek gyakorlását 21. századi lehetőségekkel fogják ötvözni. A helyi termékek piacának megvalósulása mindig közösségi programokkal, keresletstönző és növelő bemutónapokkal járna, mely a helyiek szemléletformálását, vállalkozó kedvű résztvevők toborzását célozza. Az akcióterületen közösségi és bemutató kertek kerülnek kialakításra, amelyek az egészséges életmód a környezettudatos nevelés hatékony eszközei lehetnek, illetve a játék-és dísz tárgy készítés tudományával is megismertetik a lakóközösséget, de leginkább a helyben tanuló fiatalokat.	A művelet szorosan kapcsolódik az 1. és 2. számú beavatkozáshoz. Ez is az új és átalakuló terek tartalmi megújulásához járul hozzá a kulturális és kreatív ipar módszer- és eszközzrendszerével. Az 5. számú beavatkozás hozzájárul ahhoz, hogy a közösségi terekben induló workshop-ok szakemberei felkészüljenek a különböző lakossági csoportok bevonására és megtartására. Jelen kulcsprojekt nem kíván konkurálni a más TOP vagy a GINOP projektekkel, ez a helyi közösségek megerősödéséhez kíván hozzájárulni, alkotói közösségi munka által.	Fejlesztéssel érintett városrészek lakossága, de különösen: fiatalok, hátrányos helyzetű emberek (képesítés nélküliek, tartósan inaktívak, GYED-en, GYET-en, vagy GYES-en lévők)	30.000	ESZA	2020. 01 - 2021.10.
----	-------------------------------------	--	----------------	---	--	--	--------	------	---------------------

<p>5. Segítők segítése</p>	<p>A megfogalmazott elvárásoknak, kijelölt fejlődési irányoknak megfelelő közművelődés területén szervezett rendezvények, programok, események és a kreatív ipart érintő műhelymunkák megvalósulásához képzett szakemberekre van szükség, akik birtokolják az új típusú ismereteket és készség szintjén alkalmazni tudják a módszereket, eszközöket. Tudásalapú társadalom, élethosszig tartó tanulás, új tanulási kultúra népszerűsítése és elterjesztése a cél, amelynek nyomában egy többoldalúan képzett munkaerő jelenik meg Salgótarjánban, akik képesek a megszerzett tudást.</p>	<p>B., C., D., E.</p>	<p>A salgótarjáni akcióterület településrészeinek formális és informális szervezeteinek, szerveződéseinek aktív, közösségfejlesztő tevékenységet végző szereplőinek illetve a terület közösségi életében kulcsszerepet játszó önkénteseknek az azonosítása, akik a szakemberek és önkéntesek képzésben résztvevőket alkotni fogják. A képzésstruktúra tréningekből, kreatív műhelykonferenciákból, tematikus tanulmányi látogatásokból, tapasztalatcserék szervezéséből, közösségi tervezés és a lakóközösség bevonásának ismereteiből áll.</p>	<p>A művelet kapcsolódhat a 2. számú beavatkozási területhez, hiszen a tervezett képzések helyszíne akár a jelen konstrukcióban újonnan kialakított vagy felújított közösségi tere is lehetnek. A művelet kapcsolódik a 4. és a 6. számú beavatkozási területhez is, hiszen a képzésben résztvevők fogják a művészeti, kulturális vagy kreatív iparral összefüggő foglalkozásokon megjelenő tudását indirekt módon fejleszteni.</p>	<p>Közvetlenül: művelődésszervező, közművelődési, művészeti szakemberek, önkéntesek, informális közösségek tagjai. Közvetve: a közösségi térhez köthető művészeti, kulturális vagy kreatív iparral összefüggő foglalkozásokon résztvevők, fiatal korosztályok.</p>	<p>15.000</p>	<p>ESZA</p>	<p>2019. 07-2021. 10.</p>
-----------------------------------	--	-----------------------	---	---	--	---------------	-------------	---------------------------

6.	Alakuló, fejlődő kisközösségek	A településrészen támogatni szükséges a helyi közösségek önszerveződését, különösképpen a fiatalokból álló csoportok működését, identitást erősítő kezdeményezéseit. A generációk közötti párbeszéd elősegítésével a korosztályok tudása összeadódik, így az alakuló, fejlődő kisközösségek által generált új ötletekkel, elképzelésekkel aktívabbá válhat a peremkerületi kulturális és közösségi élet. Kialakuljon egy olyan közösségi-háló Salgótarjánban, ahol a városrészi közösségek tudnak egymásról, segítik egymást, támogatják egymás rendezvényeinek megvalósulását.	A., B., C., D., E.	A közösségi terekhez kapcsolódóan: új tematikus és szabadidős közösségek létrehozása, amelyekben fontos szerep jut problémalapú/tapasztalati/önvezérelt tanulásnak. A népi hagyomány - néptánc, népzene, gasztronómia - tudás átörökítése különböző formákban (pl.: szakkörök, körök, táborok, szemléletformáló programok, témanapok stb.), a közösségépítés, közösségfejlesztés új módszereinek megismertetése. A HKFS nyílt felhívás keretében megpályázható forrásokkal kívánja támogatni a helyi közösségek és a velük együttműködő civil szervezetek, társadalmi vállalkozások azon programjait, melyek a kulturális és közösségi identitás megerősítését segíthetik – és megfelelnek a kiírások szerinti kritériumoknak.	Az új és fejlesztésekbe bevont meglévő és új közösségi terek (1. és 2. számú beavatkozási terület) fenntarthatósága érdekében a helyi közösséget be kell vonni a szabadidő tartalmas eltöltésére alkalmas programok tervezésébe, lehetőség szerint a szervezésbe, valamint megvalósításba. A tervezett megújuló és újonnan létrehozott közösségi terek kihasználtságának növelését a helyi szükségleteknek megfelelő kulturális és szabadidős programok biztosításával kívánjuk elérni.	Fejlesztéssel érintett városrészek teljes lakossága, de különösen: utcaközösségek, lakóházak közösségei; azonos tevékenységet végzők vagy azonos célú/érdeklődésű csoportok, civil szervezetek, fiatalok, idősek, családok, hátrányos helyzetű emberek.	88.300	ESZA	2019.01 - 2021.12.
----	---------------------------------------	---	--------------------	--	---	---	--------	------	--------------------

6.2 Együttműködések

Salgótarján Megyei Jogú Város a HACS és a HKFS keretében több területen valamint több szinten kíván együttműködni hazai és nemzetközi településekkel, kulturális intézményekkel, civil és gazdasági szervezetekkel.

Salgótarján településrészeivel való együttműködés: Salgótarján speciálisan tagolt szerkezetéből adódóan a legfontosabb cél a különböző városrészek, peremkerületek kulturális életének felpozícióba hozása, a városrészek közötti együttműködés erősítése, miközben valódi aktív közösségek kerülnek kialakításra egy-egy jól behatárolható területen. Szeretnénk, ha az új kulturális, művészeti, szabadidős tevékenységek és a megnyíló közösségi terek hozzájárulnának a településen élők identitásának növeléséhez, közérzetük javításához. Hosszú távú cél, hogy a projekt keretében kialakuló aktív közösségek a jövőben egymásra találjanak, közös kezdeményezéseken keresztül tegyék színesebbé Salgótarján kulturális életét.

Nógrád megye kisebb települései: Salgótarján szomszédos településeivel a már meglévő partneri kapcsolat erősítése kiemelten fontos, közös kulturális értékeink megőrzése, továbbörökítése, újak megteremtése és a közös tapasztalatcsere érdekében. Nógrád megye kistelepülésein működő aktív civil szervezetek, kulturális intézmények és önkormányzatok megszólításán túl, lehetőség nyílik a térség gazdasági szereplőinek bevonására is, elsősorban közös, összehangolt programok, vendégszereplések, egy-egy salgótarjáni kezdeményezésbe való bevonásuk keretében.

Nemzetközi kapcsolatok: Salgótarján határ menti megyeszékhelyként már hosszú ideje kiváló kulturális- gazdasági-turisztikai partnerségben működik a környékbeli szlovák településekkel. A két nemzet együttműködésének egyik úttörő példája a Novohrad-Nógrád-Geopark, mely a világ első határon átnyúló geoparkjaként került létrehozásra térségünkben. Ezen kívül rendkívül kiterjedt testvér- és partnervárosi kapcsolatrendszerrel rendelkezünk. A szlovákiai Losonc és Besztercebánya, a lengyelországi Gliwice, a finn Vantaa, az olasz Vigarano Mainarda és a romániai Urikány településekkel kötöttünk ez ideig, mára már gyümölcsöző testvérvárosi kapcsolatot. Mindezek mellett partnervárosi kapcsolatot alakítottunk ki Doncaster (Egyesült Királyság); Nacka (Svédország) és Valenciennes (Franciaország) településekkel. A nemzetközi együttműködések számos lehetőséget nyújtottak már és nyújtanak a jövőben is a városi közösségépítés, a kulturális terek urbanisztikai vonatkozásai, a kultúragazdaság építése terén szerzett tapasztalatok kicserélésére, közös programok, kulturális rendezvények, cserelátogatások lebonyolítására.

6.3 A stratégia megvalósításának szervezeti és eljárási keretei

6.3.1 A HACS összetétele, szervezeti felépítése, az egyes szervezeti egységek feladatai

A HACS konzorciumi formában működő szervezet. A stratégia megvalósításának kezdő lépéseként, legkésőbb a támogatási szerződés megkötését követő 3. hónap végéig – a rendelkezésre álló adminisztrációs és menedzsment költségek terhére – a tagok Szervezeti és Működési Szabályzatot (továbbiakban: SZMSZ) dolgoznak ki, mely tartalmazza a működés részletes szabályozását, eljárásrendjét, az egyes szervezeti egységek feladatait és felelősségi körét, munkaügyi szabályozásokat, stb. Így jelen fejezetben kizárólag a legfontosabb, a Szabályzat alapját jelentő szervezeti és működési irányelveket mutatjuk be. A HACS a működése során több ízben módosított az SZMSZ-t, mely jelenleg a következőkről rendelkezik:

a) Konzorcium (tagság)

A konzorcium a szervezet legfőbb szerve, a tagok összessége, amelyet az alapító tagok alkotnak.

Kizárólagos hatáskörébe tartozik:

- A HACS működését szabályozó dokumentumok, valamint a HACS stratégiai fejlesztési dokumentumainak az elfogadása, módosítása (pl. konzorciumi megállapodás, SZMSZ, HKFS, támogatási felhívások);
- HACS Munkaszervezet vezetőjének megválasztása;
- A HACS Vezetőség megválasztásáról, Helyi Bíráló Bizottság tagjainak és póttagjainak megválasztásáról, munkaszervezet vezető megválasztásáról a konzorcium 2/3-os döntéssel dönt;
- A HACS tagsági viszonyára vonatkozó döntések 2/3-os döntéssel történő meghozatala (pl. új tag felvétele, tag kizárása);
- A HACS működési formájának, jogi kereteinek elfogadása, módosítása;
- A HACS éves költségvetésének elfogadása;
- A HBB döntés-előkészítő értékelési javaslata és a HACS Vezetőség döntése alapján a helyi támogatási kérelmek jóváhagyása.

A Konzorcium működését a Konzorciumi megállapodás és az SZMSZ szabályozza. A tagság üléseit az Elnök hívja össze, de valamennyi tagnak lehetősége van az ülés összehívásának kezdeményezésére. A tagság félévente legalább 1 alkalommal ülésezik. A rendes ülés mellett rendkívüli ülés összehívása is lehetséges.

A Konzorcium működésének fő szabályai:

- Határozatképes, ha a szavazásra jogosult tagok legalább 50%-a + 1 fő jelen van. A határozatképességet minden határozathozatalnál vizsgálni kell.
- Valamennyi tag 1 szavazattal rendelkezik a döntéshozatal során, melyet képviselőjük útján gyakorolnak. A tagokat a meghatalmazott – Ptk. rendelkezéseinek megfelelő – érvényes meghatalmazás birtokában képviselheti, a meghatalmazásban rendelkezni kell a szavazati jog átruházásáról is.
- A szavazás minden esetben nyílt.
- A döntéshozatal alapesetben egyszerű többséggel történik.
- Az ülésekről jegyzőkönyv készül.
- A Konzorcium tagjai kötelesek a HACS működését befolyásoló adatváltozásról a HACS vezetőjét annak hatálybalépésétől számított 3 munkanapon belül értesíteni.

b) HACS Vezetősége

A HACS operatív testülete a Vezetőség. A Vezetőség tagjainak száma 3 fő. A Vezetőség tagjait a HACS tagságából a konzorcium választja ki, 2/3-os döntéssel. A Vezetőség tagjai a 3 szektort (magán-, köz- és civil szféra) 1-1 fővel képviselik. A Vezetőség tagjainak változásáról a konzorciumi tagság dönthet. A Vezetőség egyetlen tagja sem lehet a HACS alkalmazottja.

A Vezetőség feladata az SZMSZ által a hatáskörébe utalt feladatok, valamint a teljes konzorciumi tagság összehívását nem igénylő egyéb döntési jogkörök ellátása – egyebek között:

- A HACS működésének, a HKFS megvalósításának irányítása, felügyelete;
- Javaslattétel tagsági jogviszonyra (új tag felvétele, tagsági jogviszony megszüntetése);
- Javaslattétel a HACS Munkaszervezet vezetőjére;
- Döntés a HBB által kialakított helyi támogatási rangsorról, támogatási összegekről, illetve elutasított pályázatokról;

- A HKSF megvalósítása során felmerülő egyéb feladatok ellátása, szükség esetén javaslattevél a HKFS módosítására.

A Vezetőség saját ügyrendje szerint működik az SZMSZ alapján. Akkor határozatképes, ha minden tagja jelen van, a határozatokat egyszerű többséggel hozza. A szervezet képviselőjére az Elnök jogosult, az Elnököt az Elnökség tagjai választják.

c) Helyi Bíráló Bizottság (HBB)

A HBB a helyi fejlesztési stratégiára alapozott, közösségi szinten irányított városi, helyi fejlesztések megvalósítása érdekében a HACS által közzétett felhívásokra benyújtott támogatási kérelmek kiválasztási folyamatában döntés-előkészítő tevékenységet lát el.

A HACS rendes tagjaiból választott önálló testület. A HBB tagjait a HACS konzorciumi tagsága választja, 2/3-os többséggel, az alábbi feltételek figyelembevételével:

- A képviselt szervezet székhellyel vagy telephellyel rendelkezik a településen (adódik a HACS tagságból);
- A HBB megfelelően reprezentálja a helyi társadalom sokféleségét;
- A három érdekszféra képviselője arányosan valósul meg az alábbiak szerint: A HBB 6 testületi tagból (2 fő a közszféra, 2 fő a civil szféra, 2 fő a vállalkozói szféra képviselőjében) áll.
- A HBB minden tagja 1 szavazattal rendelkezik;
- A HBB határozatképes, amennyiben
 - a szavazati joggal rendelkező tagok (szükség esetén póttag) legalább 50%-a együttesen jelen van az ülés teljes időtartama alatt.
 - a jelen lévő, szavazati joggal rendelkező tagjai vonatkozásában sem a közszféra, sem egyetlen más érdekcsoport (civil és vállalkozói szektor) nem rendelkezhet a szavazati jogok 49%-át meghaladó hányadával. Közszférában munkaviszonnyal rendelkező személyek tagsága a HBB-ben csak ebben a képviselői minőségükben vehető számba.
- A 6 tag egyike tölti be a Bizottság elnökének pozícióját, alelnököt is választanak, aki az elnököt távollétében helyettesíti.

Összeférhetetlenség kezelése: a HBB tagja nem vehet részt saját szervezete pályázatának értékelésében, illetve olyan pályázat értékelésében, amelyben közeli hozzátartozója érintett.

d) Munkaszervezet és munkaszervezeti vezető

A Munkaszervezet a HACS ügyviteli, adminisztratív szervezete, feladata az igazgatási és pénzügyi feladatok ellátása. A Munkaszervezet munkáját a munkaszervezeti vezető irányítja. A Munkaszervezetben dolgozók tevékenységüket megbízási jogviszony keretében látják el. Feladata a stratégiai tervezési folyamat menedzselése, a stratégia megvalósítása, az alábbi fő részfeladatok ellátásával, a munkaszervezeti vezető irányítása mellett:

- A HACS tevékenységének koordinálása, adminisztrációs, titkársági feladatok elvégzése;
- Szervezeti szabályzat, munkatervek, kommunikációs tervek elkészítése;
- Térségi animáció, projektgenerálás;
- Ügyfélszolgálati feladatok, információszolgáltatás, tájékoztatás a potenciális és tényleges támogatást kérők számára;
- A Munkaszervezethez beérkező projektötletek pályázattá érlelésének segítése, a potenciális pályázók segítése a pályázatok összeállításában és az elszámolásokban;
- Beérkezett támogatási kérelmek értékelése, pályázatok felterjesztése döntésre (döntési jogkör nélkül): beérkezett projektjavaslatokról és a HBB döntéseiről szóló nyilvántartások,

- jegyzőkönyvek vezetése; a benyújtott projekt adatlapok előkészítése döntéshozatalra;
- Beszámolók, előrehaladási jelentések összeállítása a pályázati követelmények szerinti formában és tartalommal;
- Döntés-előkészítő anyagok összeállítása a Konzorcium, a Vezetőség és a HBB számára;
- Monitoring feladatok ellátása;
- A HACS működési költségeinek kezelése, elszámolások készítése, jelentések és fizetési kérelmek benyújtása az Irányító Hatóságnak;
- A HACS szakmai képviselője;
- Operatív szintű kapcsolattartás, események szervezése és koordinálása;
- Nyilvánosság biztosítását szolgáló tevékenységek ellátása;
- A HACS működéséhez szükséges technikai háttér, infrastruktúra biztosítása.

A Munkaszervezet szervezeti felépítése, feladatai, létszáma a szervezet tevékenységeihez igazodóan változhat, amely az SZMSZ-ben kerül meghatározásra; az alábbi fő szempontok mindenkori figyelembevételével:

- A Munkaszervezet a HACS tagegysége.
- A Munkaszervezet jogképes és cselekvőképes, non-profit szervezet.
- A Munkaszervezetnek biztosítani kell a feladatok hatékony és minőségi ellátásához szükséges ismeretekkel, képzettséggel és tapasztalatokkal rendelkező humán erőforrásokat (a térség közössége és gazdasága fejlesztéséhez használható szakmai háttérrel és helyismerettel), valamint technikai háttérrel.
- A Munkaszervezetnek biztosítani kell 1 fő a térségben széles körben elfogadott, tapasztalt vezetőt, aki megfelelő szakmai képességekkel és tudással rendelkezik a munkaszervezet animációs, projektgenerálási, gazdaság- és társadalomszervezési feladatainak koordinálásához és a HACS operatív működésének irányításához.
- A vezető és a munkatársak munkaköri leírás alapján végzik a munkájukat (SZMSZ).

Összetétel 6 fő: 1 fő munkaszervezet vezető, 1 fő pénzügyi vezető, 1 fő szakmai vezető, 1 fő szakmai munkatárs, 1 fő kommunikációs munkatárs és 1 fő szakmai asszisztens. A szervezeti keretek további részletei az SZMSZ-ben kerülnek majd kidolgozásra.

6.3.2 Döntéshozatali struktúra

A legfőbb döntéshozó szerv a HACS. Döntéseit a HBB készíti elő, azaz a Munkaszervezet által lebonyolított formai és jogosultsági értékelést követően a HBB hat tagja végzi a tényleges tartalmi értékelést. A HBB javaslatát az Munkaszervezet terjeszti a Konzorcium elé. A Konzorcium által kiválasztott és pontszám szerint rangsorolt támogatási kérelmek kerülnek megküldésre az IH-nak ellenőrzésre.

Az értékelési folyamat kétféle eljárásrendet követ:

- A kulcsprojekt esetén kiemelt eljárásrend alapján történik a pályáztatás és a kiválasztás.
- Az egyéb (helyi felhívásokra érkező) projektek esetében a pályáztatás folyamatos, szakaszos értékeléssel, azaz a HACS által megjelentetett Felhívást követően folyamatosan be lehet nyújtani a pályázatokat a HACS Munkaszervezetéhez.
- Az eljárási keretek további részletei az SZMSZ-ben kerülnek majd kidolgozásra.

6.4 Kommunikációs terv

A nyilvánosság tájékoztatása már a tervezési időszakban is jelen volt, biztosítva a projekt

átláthatóságát, előzetes ismertségének kialakítását, elsősorban lakossági fórumok, városrészi programokon való részvétel valamint mindenki számára hozzáférhető digitális tájékoztatók, leírások segítségével. A széleskörű kommunikáció a jövőben is kulcsszerepet kap, azzal a céllal, hogy a HKFS megvalósulása során elért eredmények részletesen bemutatásra kerüljenek, a projekt ismertségének és társadalmi elfogadottságának növelése mellett.

6.4.1 Célcsoportok meghatározása

- Salgótarján teljes lakossága (kiemelt figyelmet fordítva: a hátrányos helyzetű csoportok tagjaira – nők, idősek, fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők stb.; illetve a városért tenni akaró önkéntes közösségekre, lokálpatrióta városlakókra),
- a kulcsprojekt közvetett érintettjei (az érintett városrészek, peremkerületek lakossága, civil szervezetei, önkéntes közösségei, kulturális-oktatási intézményei, behatárolható hátrányos helyzetű csoportjai),
- önkormányzati fenntartásban működő kulturális intézmények (múzeumok, könyvtárak, művelődési házak stb. vezetői, munkaközösségei, művelődésszervezői),
- egyéb művészeti – kulturális - hagyományőrző csoportok (színhátszó körök, művészeti csoportok, néptánc körök, alkotói közösségek, énekkarok stb.),
- a térség aktív, a témában érintett non-profit szereplői (egyesületek, alapítványok stb., kiemelt figyelmet fordítva az esélyegyenlőség megteremtéséért felelős, valamint a környezetvédelmi feladatokat ellátó civil szervezetekre),
- környezetvédelmi szervezetek,
- a térség kis-és középvállalkozói,
- a városi és a megyei nyomtatott és elektronikus médiumok.

6.4.2 Kommunikációs eszközök, tevékenységek

Az előkészítő szakasz kommunikációs feladatai

A projekt megvalósítását megelőző időszakban, a projekthez kapcsolódó kommunikációs terv megalkotását követően, különböző széles körben elérhető csatornákon keresztül kívánjuk a projektet, a jövőbeli tevékenységünket, céljainkat, a kiírt pályázatokat, azok eredményeit stb. bemutatni.

- **Projekt aloldala:** a város egész lakossága és a fejlesztésben érintettek folyamatos, naprakész információkat kapnak a projekt kapcsán a HACS pályázatairól, eredményeiről, a sajtó nyilvános eseményekről, a lakossági fórumokról a weboldal arra külön kialakított részében. A munkaszervezeti feladatokat ellátó nonprofit szervezet honlapja már több éve működik, széles körben ismert és látogatott, így biztosított a projekt ismertségének hatékony növelése.
- **Közösségi média:** elsősorban a fiatalok és középkorúak megszólítása érdekében a közösségi oldalak adta lehetőségek is kiaknázásra kerülnek, hogy egyszerű formában kapjanak az érdeklődők naprakész információt, folyamatosan frissülő híreket a projekt állásáról. Nem csak a HACS tagjaihoz köthető, már létező profilok kerülnek felhasználásra, de egy külön, a HKFS számára kialakított profilt is létrehozunk.
- **Személyes kapcsolattartás:** figyelembe véve a hátrányos helyzetű csoportok elérésének leghatékonyabb formáit, nagy figyelmet fordítunk az érintett településrészen élőkkel, az ott kialakult közösségek vezetőivel, a lokálpatrióta aktív lakosokkal való személyes párbeszéd kialakítására, véleményük kikérésére, informálására, tekintettel arra, hogy nem mindenki számára elérhetőek az infokommunikációs eszközök.

A megvalósítási szakasz kommunikációs feladatai

A már előzetesen használatba vett kommunikációs csatornák – aloldal, közösségi média – mellett újabb kommunikációs tevékenységek kerülnek meghatározásra a projekt megvalósítása idején.

- Hírlevél: a projekt során érintett intézmények, bevont szervezetek, pályázók elérhetőségének összegyűjtését követően kialakításra kerül egy levelezési lista, mely segítségével valamennyi érdekelt – környezetvédelmi szempontokat is figyelembe véve - elektronikus formában kap tájékoztatást egy-egy aktuális téma kapcsán, kiegészítve a honlapon, valamint a közösségi médiában megjelenő információkat.
- Tájékoztató táblák elkészítése, kihelyezése: a lakosság figyelemfelhívásának, tájékoztatásának érdekében a megvalósuló programok kezdetekor, azok helyszínén tájékoztató táblák kerülnek kihelyezésre, az EU-s támogatásból megvalósuló fejlesztésekről.
- Fényképes dokumentáció: valamennyi elkészült fejlesztésről, megvalósuló akcióról a HACS legalább 5-5 fotóból álló, jó minőségű fényképes dokumentációt készít, melyek a közösségi oldalakon, illetve a város honlapján is bemutatásra kerülnek.
- Sajtótájékoztató: a projekt konkrét megvalósulásának kezdetéhez kapcsolódóan, majd a projekt zárásaként nyilvános sajtóeseményt hívunk össze.
- Egyéb sajtó nyilvános események: a HKFS keretében létrejövő programokat megelőzően meghívót küldünk a helyi nyomtatott és elektronikus média képviselőinek egy-egy jelentősebb eseményre, annak érdekében, hogy tájékoztassák a lakosságot a jelentősebb fejlesztések, kezdeményezések megvalósulásáról.
- Sajtóközlemények: egy-egy a HKFS keretében megvalósuló fejlesztés, program kapcsán fényképes és írásos beszámolót küldünk valamennyi helyi sajtóorgánumnak, annak érdekében, hogy ha személyesen nem is vettek részt egy-egy sajtó nyilvános eseményen, utólagosan, a sajtóközlemény felhasználásával tájékoztassák a lakosságot.

A megvalósítást követő szakasz kommunikációs feladatai

A projekt befejezését követően a megvalósult eredmények széleskörű bemutatása érdekében pontos beszámolók, értékelések kerülnek nyilvánosságra elsősorban a projekt ideje alatt használt elektronikus csatornákon keresztül.

A HACS-ról szóló információk bemutatása

A nyilvános dokumentumokhoz és az új információkhoz való hozzáférést a Salgótarjáni Rendezvény- és Médiaközpont Nonprofit Kft. honlapján létrehozott aloldalon, a közösségi médiában, illetve hírleveleken keresztül tesszük bárki számára hozzáférhetővé. A munkacsoportok tagjai mindezek mellett nyitottak a személyes megkeresésekre, bárki számára pontos, aktuális információkkal szolgálnak a stratégia megvalósításáról.

A kommunikációs tevékenység ütemezése és pénzügyi tervezete

Kommunikációs eszköz	Tevékenység időbeni ütemezése	Darabszám	Az eszköz jellemzői	Az eszköz költségei
Kommunikációs terv	2017. 01.	1	az előírt követelményeknek megfelelő kommunikációs terv a HKFS keretében benyújtva	HKFS (saját)

Projekt oldal fejlesztése, folyamatos frissítése	2018.09.-	1	korábban www.skult.info , jelenleg www.salgoremek.hu internetes weboldalon külön részegység kialakítása a projekt számára, tartalmának folyamatos frissítése, bővítése	Megvalósuló projektek függvényében
Közösségi média	2018.06.-	Min. 3	a HKFS számára létrehozott és már működő, a HACS-hoz köthető közösségi profilok folyamatos frissítése új, naprakész információkkal	Nem releváns
Személyes kapcsolatok fejlesztése	2018.07.-	Min. 15	egy-egy érintett településrész informális és formális szervezeteinek megkeresése a tapasztalat- és véleménycsere érdekében, közösségi fórumok formájában.	Megvalósuló projektek függvényében
Hírlevél	2019.06.-	Megvalósuló projektek függvényében	a projektbe valamilyen formában bevont szervezetek folyamatos tájékoztatása elektronikus formában	Nem releváns
Tájékoztató táblák	2018. 05. -	Megvalósuló projektek függvényében	"C" típusú (594*420 mm)	Megvalósuló projektek függvényében
Fényképes dokumentáció	2018.05.-	Megvalósuló projektek függvényében	jó minőségű, nyomdai felhasználásra alkalmas fényképek	Nem releváns
Sajtótájékoztató	2018.10.-	2	a projekt kezdetén és zárulása kapcsán sajtótájékoztató összehívása a helyi média számára	Nem releváns
Sajtó nyilvános eseményekre való meghívás	2018.05.-	Megvalósuló projektek függvényében	a sajtó meghívása valamennyi fontosabb részlem megvalósulása kapcsán szerveződő eseményre	Nem releváns
Sajtóközlemény	2018.05.-	Megvalósuló projektek függvényében	valamennyi fontosabb részlem megvalósulása kapcsán beszámolók, sajtóközlemények készítése a helyi média számára	Nem releváns

6. 4.3 A kommunikációval kapcsolatos felelősségi körök és humánerőforrás

A kommunikációs tevékenység jelentős részét a HACS kijelölt tagjai végzik majd el. Az ő feladatuk lesz a közösségi oldalak naprakész információkkal való frissítése, a hírlevelek, sajtóközlemények megírása és kiküldése, a HACS munkaszervezetének működő honlapján létrehozott aloldalon történő információk összegyűjtése, megküldése, a honlap kezelőjével való kapcsolattartás, valamint a projekt során végzendő fotódokumentáció.

6.5. Monitoring és értékelési terv

A monitoring és területei

A monitoring tevékenység egyrészt jelenti az értékelések megalapozásához szükséges adatgyűjtést, másrészt pedig a végrehajtás és eredményeinek menet közben történő nyomon követését. (A monitoring tehát a meghatározott célok teljesülésének és azok megvalósulásának folyamatos nyomon követése.) A HACS felelős a helyi fejlesztési stratégiára alapozott, közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések megvalósításának nyomon követéséért / monitoringjáért, ami folyamatos

adatgyűjtésen alapszik, lehetővé téve, hogy a HACS/IH vizsgálja a tevékenységek előrehaladását a kitűzött célok és elvárt eredmények viszonylatában.

A monitoring területe:

- A HACS által felhasználható támogatási keretösszeg ütemezett és szabályszerű felhasználása,
- A Támogatási kérelmek támogatói okiratba foglalt vállalásainak teljesülése,
- A HKFS céljainak megvalósítása.

6.5.1. A monitoring folyamata

1. A rendszer kiépítése

Indikátorok/mutatószámok és az adatgyűjtés módjának meghatározása:

A TOP 7. prioritásban alkalmazott indikátorokhoz és a stratégiában meghatározott célok teljesüléséhez kapcsolható mutatószámok, amelyeket a HKFS-ben meghatározott eredmények, illetve kimenetek /mérhető értékeknek /outputoknak megfelelően a pályázati felhíváshoz kapcsolódó pályázati útmutatóban tesz közzé a HACS. A vállalt indikátor értékeket a benyújtott helyi pályázatok, illetve a Támogatási Szerződés mellékletét képező támogatást nyert pályázati dokumentáció tartalmazzák.

Jelentési rendszer kidolgozása:

A HACS a helyi pályázati felhívásokhoz kapcsolódó útmutatóban és annak mellékletében határozza meg a jelentések tartalmát és gyakoriságát. A projektgazdák jelentési kötelezettsége függ a projektek fajtájától és méretétől, de minimum félévente benyújtják az előrehaladási jelentést a HACS Munkaszervezetének.

Adminisztrációs rendszer kialakítása a Munkaszervezet menedzsment költségeink nyomon követésére:

A HACS által készítendő időközi beszámolók és kifizetési kérelmek elkészítéséhez a HACS Munkaszervezete felállít egy adminisztrációs rendszert, amellyel a működéshez szükséges források költségeinek nyomon követését végzi.

2. Indikátorok mérése

A HKFS indikátorait a projektgazdák által megvalósított fejlesztések kimenetei és eredményei adják meg. A HACS Munkaszervezete a projektgazdák előrehaladási kérelmei alapján összegyűjtött outputokat összegzi stratégiai szinten, és veti össze a HKFS-ben meghatározott mérőszámokkal.

Indikátor	Adatgyűjtés módja	Adatgyűjtés gyakorisága
A városi területeken létrehozott szabadtéri közösségi terek, melyek a helyi közösségek kulturális és közösségi rendezvényeinek biztosítanak helyet. (m ²)	Kedvezményezettek beszámolója (output indikátorok összesítése hiteles dokumentumokkal)	félévente
A városi területeken létrehozott fedett közösségi terek, melyek a helyi közösségek kulturális és közösségi rendezvényeinek biztosítanak helyet. (m ²)	Kedvezményezettek beszámolója (output indikátorok összesítése hiteles dokumentumokkal)	félévente

A HKFS végrehajtás keretében megújított közösségi tereket rendszeresen igénybe vevő lakosság aránya. (%)	Kedvezményezettek beszámolója (eredmény indikátorok összesítése)	félévente
Intézmények száma, amelyekben nőtt a látogatottság a program előtti időszakhoz képest. (darab)	Kedvezményezettek beszámolója (eredmény indikátorok összesítése)	félévente
A szabadtéri és a fedett közösségi terek minőségének javítása, funkciókkal történő ellátottsága kapcsán alapuló lakossági elégedettség (pontérték)	Kedvezményezettek beszámolója (eredmény indikátorok összesítése)	félévente

A HACS Munkaszervezete, a HKFS-re alapozott Felhívás és a HACS Vezetőség által alkalmazott projekt-kiválasztási eljárásrend alapján, valamint a kedvezményezettek Előrehaladási jelentéseiből nyert információt összesíti, és rendszeresen, de legalább félévente egyszer beszámolót készít a HACS részére, hogy bizonyosságot adjon a stratégia megvalósításának eredményes előrehaladásáról. A HACS félévente kifizetési kérelemmel egybekötött időközi beszámolót készít és nyújt be az IH felé, amelyben ismerteti a HKFS végrehajtásának előrehaladását és működéshez szükséges források kifizetését igényli meg.

3. Értékelések

A HACS Munkaszervezete az indikátorok teljesülésén felül tevékenységének hatékonyságát, eredményességét kvalitatív értékelési módszerekre épülő vizsgálatokkal is mérni tervezi. A HACS a programmegvalósítás felénél időközi beszámolót készít, annak érdekében, hogy a szükséges korrekciók még megtehetőek legyenek. A program eredményességét átfogó záró vizsgálat (2022) tárja fel.

4. Az eltérések vizsgálata és kezelése

Amennyiben az összegyűjtött részadatok a HKFS-ben tervezett mutatók, illetve várt hatások teljesülésétől eltérő tendenciát mutatnak (pl.: kevés a pályázó, forrásfelhasználás üteme lassú, a programokban résztvevők száma elmarad a várttól stb.) a HACS értékelő jelentést készít. Az értékelő jelentést és az annak alapján készített Cselekvési tervet megtárgyalja és dönt a szükséges beavatkozásokról. A HACS a HKFS esetleges módosításával összefüggésben vagy ügyrendi módosításokról előzetesen egyeztet az Irányító Hatósággal.

5. Felülvizsgálatok és értékelések eredményének kommunikációja

Az eredmények kommunikálásának tervezett módjai: HACS aloldalán hírek, a sajtóban publikációk megjelentetése; tájékoztató napok, fórumok szervezése a felülvizsgálatról, esetleges módosításokról, a HKFS korrigálásáról. A HACS helyi kulturális, közművelődési, esélyegyenlőségi, kommunikációs szakemberekből álló mentorhálózatot épít ki, melynek feltételei megteremtődnek az önfenntartó vállalkozói és a közösségfejlesztő szakemberek képzésével.

6.6 Horizontális célok

6.6.1 Esélyegyenlőség

A HKFS kialakítása és későbbi megvalósítása során is nagy figyelmet fordítunk az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód követelményeire, annak előmozdítására. A tervezési időszakban ezt egyrészt a nyilvánosság teljes körű biztosításával értük el. Másrészt törekedtünk arra, hogy a nemek közötti esélyegyenlőség érdekében a széleskörű előzetes feladatok ellátásában 50-50%-ban képviseljék

magukat a nők és a férfiak. Harmadrészt már a tervezési feladatokba bevontuk egy-egy hátrányos helyzetű csoport és a fogyatékkal élők szervezet képviselőjét, annak érdekében, hogy a kialakításra kerülő terv valamennyi társadalmi csoport érdekének, igényének megfeleljen.

A tervezés során figyelembe vettük SMJV Helyi Esélyegyenlőségi programját, céljainkat ötvöztük az abban megfogalmazott problémákra kialakított intézkedési tervekkel. Stratégiánkban, a jövőbeli megvalósítás során is különös figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok bevonására, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok érdekképviselését ellátó szervezetekkel való együttműködés kialakítására az esélyegyenlőség megvalósítása érdekében. A salgótarjáni akciócsoport tagjai között szerepel a SMJV Roma Nemzetiségi Önkormányzata és a Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete.

Az infrastrukturális fejlesztések kapcsán valamennyi beruházás alkalmával megtörténik az akadálymentesítés, a mozgásukban korlátozottak, valamint az érzékszervi fogyatékkal élők igényeit szem előtt tartva. A létrejövő vagy megújuló közösségi terek és a jövőbeli programok, a kulcsprojekt úgy kerülnek kialakításra, hogy azok más fontos szempontokból is – intézmények nyitva tartása; a megvalósuló szabadtéri akciók helyszíne, témaválasztása, az ott megvalósuló programelemek stb. - valamennyi hátrányos helyzetű csoport számára elérhetővé váljanak.

Tekintettel arra, hogy azokon a peremkerületeken, melyeket a fejlesztések nagy része érint, jelentős részben a társadalom hátrányos helyzetű csoportjai élnek, lehetőség nyílik az egyenlő bánásmódon alapuló, diszkriminációmentes akciók, kezdeményezések megvalósítására. Ennek köszönhetően a leszakadó társadalmi csoportok a város kulturális – közösségi életébe történő integrációja, ezzel pedig közérzetének javítása, informális tanulása, fejlesztése is megvalósul.

A HKFS keretében kiírásra kerülő pályázati felhívások tartalmazni fogják az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának alapelveit. Az elbírálás során előnyben részesülnek azok a pályázatok melyek:

- a hátrányos helyzetű csoportok (fogyatékkal élők, mélyszegénységben élők, nők, roma származásúak, nagycsaládosok, idősek stb.) aktív bevonását tervezik programjaikba;
- nagy hangsúlyt fektetnek más társadalmi csoportok szociális érzékenyítésére;
- programjaikkal innovatív formában hívják fel a figyelmet az esélyegyenlőség fontosságára, közvetett módon elősegítik annak helyi szinten való megvalósulását;
- a közösségi programjaik megfelelnek a komplex akadálymentesítés kritériumainak.

Az esélyegyenlőség megvalósulásáról az féléves monitoring jelentések során számolunk be.

6.6.2 Fenntarthatóság

A fenntarthatóság legfontosabb hazai és nemzetközi alapelveit már a HKFS tervezési időszakában is kiemelten kezelte a HACS.

Törekedtünk arra, hogy az adminisztrációhoz kapcsolódó feladatok során minimális legyen az anyagfelhasználás és a hulladékkeletkezés. Előnyben részesítettük az újrahasznosítható termékeket. A tervezés időszakában megküldött meghívók, szükséges dokumentumok, háttéranyagok minden alkalommal elektronikus formában kerültek továbbításra a meglévő technikai eszközeinknek köszönhetően. A HKFS megvalósítása során is fokozott figyelmet fordítunk a természeti erőforrások fenntartható használatára, a környezetminőség megőrzésére, a helyi természeti-kulturális örökség védelmére, a térség értékeinek támogatására, saját erőforrásainak hatékony felhasználása mellett.

A HKFS keretében kiírásra kerülő pályázati felhívások tartalmazni fogják a fenntarthatóság biztosításának alapelveit és a környezetvédelmi szempontokat. Az elbírálás során előnyben részesülnek azok a pályázatok melyek:

- tervezett fejlesztései összekapcsolódnak a környezettudatos térhasználat alapelveivel;
- esetleges beruházásai a környezeti kockázatok csökkentését szorgalmazzák;
- fejlesztései során megjelenik, elsősorban a fiatalabb generáció környezettudatos magatartásának kialakítása, formálása, az érzékenyítés és a szemléletformálás;
- hozzájárulnak a helyi kulturális-természeti értékek népszerűsítéséhez, így közvetett formában védelméhez, megőrzéséhez;
- a környezeti fenntarthatóság elveit figyelembe véve átgondolt, takarékos költségvetéssel rendelkeznek.

A megfogalmazott környezeti fenntarthatósági elvek figyelembevételét a megvalósítás időszakában a HACS tagjai ellenőrzik, alkalmazva a már kialakított, működő monitoring rendszert.

6.7 A HKFS innovatív elemeinek bemutatása

Salgótarján HKFS-nek kialakítása során központi szerepet játszott az újszerű, a megszokott gondolkodási sémákon túlmutató innovációs elemek meghatározása, melyek a jövőbeli megvalósítás során eredményként felmutathatóak a megfogalmazott célok tekintetében.

Első, és Salgótarján szempontjából a legfontosabb innovációs elem a peremkerületeket érintő kulturális fejlesztések sorozata. Szakítva a korábbi évtizedek hagyományaival a kultúra, a művelődés és az ahhoz kapcsolódó rendezvénysorozatok, fejlesztések sokasága, stratégiánk alapján, a jövőben nem Salgótarján belvárosába, hanem a kisebb városrészekbe koncentrálódnak. Mindezt az indokolja, hogy Salgótarján nagyságából és speciális felépítéséből adódóan a helyi közösségek egyre inkább atomizálódnak, a városrészek közötti kapcsolatok ennek okán gyengülhetnek, mivel a peremkerületeken élő lakosok nem kapnak impulzusokat a helyi identitás megerősödéséhez, a szolidaritás kialakulásához. Az újszerű stratégiai elv mentén sikerül elérni, bevonni, aktivizálni azokat a városlakókat is, akik korábban lakhelyükből és helyzetükből adódóan kiszorultak a település színes kulturális életéből. A stratégiában kialakított cselekvési terv azért is innovatív, mert nem az egyszeri közösségi akciókra, hanem a változatos és színvonalas, rendszerbe szervezett kulturális programsorozatokra épít. Ennek köszönhetően támogatja, erősíti a helyi közösség összetartását, miközben megsokszorozza a városrészek közötti interakciókat, ezáltal segítve a közösséghez tartozás megerősödését, a helyi identitás erősödését, az egymásra való odafigyelés képességét. Az eddigi tapasztalatok megerősítették az innovatív kezdeményezések létjogosultságát. Valamennyi városrészben léteznek olyan aktív, informális közösségek, melyek korábban kevesebb figyelmet kaptak, pedig az igényük megvan a lokális szintű művelődésre, miközben kapcsolatba kerülhetnek más településrészek lakóival.

Stratégiánk másik fontos innovatív eleme a különböző területek – közszféra, gazdaság, civil szféra - közötti együttműködés megvalósítása, így hozva létre valóban új típusú közösségi tereket.

Elképzeléseink, ebből kifolyólag, a város egészét kívánják megszólítani, összekapcsolva a helyi társadalomnak ezt a három területét. A rendhagyó partnerség ötletei mentén új szolgáltatások, fejlesztések kerültek meghatározásra.

Az ilyen formában megújuló közösségi terek minden korosztály, de elsősorban a fiatalok számára jelenthetnek majd igazi találkozási pontokat, a kreativitás kibontakoztatásán, az egyéni teljesítmények felmutatásán keresztül is erős közösséget teremtve. A bevont fiatalok új kompetenciáik révén könnyen kapcsolatot teremtenek az idősebb korosztályokkal is, hiszen olyan tudás birtokosai, melynek segítségével megújíthatnak és továbbfejleszhetnek közösségi tereket, lakóközösségeket.

A peremkerületekre koncentrálna más innovatív kezdeményezés is megvalósul a stratégia szempontjából. Az ez idáig izolált közösségek elszigeteltségének feloldásával, azok olyan találkozási lehetőséget kapnak más szervezetekkel, melynek eredményeként újszerű együttműködés, partnerség alakulhat ki városi szinten is. A különböző, de értékes gondolatok találkozása, ötvözése mindenképp

jövőbemutató, innovatív kezdeményezések létrejöttét szorgalmazhatják.

A HKFS tekintetében szintén az innovatív elemek közé sorolható az a tény, hogy egy-egy kezdeményezés megvalósulása tekintetében, egymástól sokszor nagyon eltérő tartalmak - sport, a művészet, a tánc, a képzőművészet stb. – találkoznak, újszerű eredményt generálva.

A megvalósítás során továbbá újszerű elvárás, hogy a korábbi hagyományokkal szakítva a lakosság sikeres megszólítását és bevonását elsősorban nem a hagyományos toborzóeszközök (plakát, honlap, újságok) alkalmazásától várjuk, hanem a modern technológiák (internet, közösségi oldalak) használatával, így elérve azokat is, akik korábban kimaradtak a hagyományos módszerrel zajló toborzásból.

6.8 Kockázatok

A HKFS kapcsán fontosnak tartjuk már a tervezés időszakában felmérni azokat a kockázatokat, melyek a megvalósítás során felmerülhetnek. Amennyiben sikerül ezeket a lehetséges problémákat azonosítani, kategorizálni, felkészülni azokra, a projekt minden bizonnyal sikerrel valósulhat meg.

A projekt kivitelezését, céljainak teljesülését számos tényező felmerülése korlátozhatja:

- Műszaki kockázat: műszaki előkészítés, szakmai kivitelezés, technikai károkozás.
- Jogi kockázat: jogi és eljárásrend-béli változások, szabványok, előírások változása.
- Szakmai megvalósítás kockázatai: stratégia megvalósulásával kapcsolatos kockázatok, új szereplők megjelenése, személyi változások kulcspozíciókban.
- Társadalmi kockázat: ellenállás a közösség tagjaiban, konfliktusok.
- Pénzügyi fenntarthatóság kockázatai: pályázó szervezetek forráshiánya, alulfinanszírozottság, fenntartási költségek növekedése.
- Speciális: szélsőséges időjárás, humán erőforrás.

A HKFS céljait, a tervezési időszakban rendelkezésünkre álló ismereteket és a kockázatelemzési elveket felhasználva az esetlegesen felmerülő problémákra az alábbi megoldási lehetőséget dolgoztuk ki, a kockázatok valószínűségének és mértékének kimutatásával.

Kockázat megnevezése	Bekövetkezés-ének valószínűsége	Hatása	Lehetséges kockázatkezelés
Műszaki kockázat			
Szakmailag nem megfelelő kivitelezők, vállalkozók kiválasztása.	Kis	Nagy	Valamennyi pályázótól releváns referenciák bekérése, azok pontos és körültekintő vizsgálata egy szakmailag hozzáértő csoport bevonásával.
Az ERFA forrásainak lehívására nem megfelelő műszaki pályázatok érkeznek.	Kis	Nagy	A HACS folyamatos tanácsadással segíti a pályázókat annak érdekében, hogy műszaki tekintetben is megfelelő pályázatot nyújtsanak be.
Kivitelezés során felmerülő problémák, nem megfelelő műszaki tartalom, meghibásodások.	Közepes	Nagy	A pályázók előzetes felkészítése a kiírásban szereplő elvárásokra, berendezések megfelelő használatának felügyelete.

Jogi kockázat			
Az akciók időbeli csúszása a jogszabályi rend okán.	Közepes	Közepes	Jogi kompetenciákkal rendelkező munkatársak folyamatos tanácsadása, a jogszabályok követése, olyan ütemezés létrehozása, melyben az engedélyezési eljárás elhúzódása mellett is reális a megvalósítás.
A folyton változó jogszabályok okán kialakult problémák.	Közepes	Közepes	Jogi kompetenciákkal rendelkező munkatársak folyamatos tanácsadása, a jogszabályok folyamatos követése.
Szakmai megvalósítás kockázatai			
Alacsony számú pályázat érkezik a HKFS kiírásaira.	Kis	Nagy	Előzetes széleskörű együttműködések kialakítása a lehetséges pályázókkal, a stratégia népszerűsítése, bemutatása a pályázók körében.
A kitűzött célok nem valósulnak meg.	Kis	Nagy	A stratégia népszerűsítése során figyelembe kell venni a kritikákat, ötleteket, a pályázók javaslatait be kell építeni a megvalósítási tervbe.
Társadalmi kockázat			
Lakosság ellenállása.	Kis	Nagy	Figyelmet kell fordítani a folyamatos kommunikációra, a lakosság teljes körű informálására, bevonására.
Nem sikerül elérni a meghatározott célcsoportokat.	Kis	Közepes	A kidolgozott kommunikációs terv alapján a meghatározott csatornák széleskörű alkalmazása.
Pénzügyi kockázat			
A megvalósítás költségei jóval magasabbak a tervezettnél.	Közepes	Közepes	Tartalékkeret meghatározása, jól átgondolt költségvetés kialakítása.
Speciális kockázat			
Kedvezőtlen időjárási körülmények.	Közepes	Közepes	A programok megfelelő időbeli ütemezése.
A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya.	Kis	Nagy	Szakmailag elismert, megbízható és elkötelezett szakemberek megkeresése és bevonása.

7. Indikatív pénzügyi terv

A HKFS fejlesztési forrásfelhasználásának ütemezése (millió Ft)

Ssz.	A műveletek megnevezése	2016	2017	2018	2019	2020	Összesen	%
1.	Alternatív szabadtéri közösségi terek kialakítása, javítása, felújítása, funkcióval való ellátottságának meghatározása (ERFA)	0	0	100,00	20,00	0	120,00	35,29
2.	Innovatív közösségi műhelyek - fedett közösségi terek létrehozása, fejlesztése, korszerűsítése (ERFA)	0	0	6,00	4,00	0	10,00	2,94
3.	Kreatív akcióprogramok és hagyományteremtő eseménysorozatok - civil szervezetek ötleteinek beépítésével történő megvalósítása, számuk növelése a településrészekben (ERFA)	0	0	50,70	19,00	7,00	76,70	22,56
4.	Fenntartható start up-ok megvalósulásának elősegítése a helyi termékek előállításának, piacra jutásának támogatásával szemléletformálás on keresztül (ESZA)	0	0	0	16,00	14,00	30,00	8,82
5.	Segítők segítése – kreatív ipart képviselő, közösségfejlesztő és kulturális programszervező szakemberek, önkéntesek képzése (ESZA)	0	0	6,00	5,00	4,00	15,00	4,42
6.	Alakuló, fejlődő kisközösségek speciális szükségleteinek biztosítása, a helyben élő civil közösség megerősítése (ESZA)	0	0	40,00	30,00	18,30	88,30	25,97
	Fejlesztési források összesen	0	0	202,70	94,00	43,30	340,00	100

A HACS működési és animációs forrásfelhasználásának ütemezése (Ft)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Összesen
Működési költségek	0	12.000.000	15.000.000	13.000.000	13.000.000	0	53.000.000
Animációs költségek	0	1.000.000	2.500.000	2.500.000	1.000.000	0	7.000.000
Összesen	0	13.000.000	17.500.000	15.500.000	14.000.000	0	60.000.000

A HKFS teljes költségvetése (millió Ft)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Összesen	%	Finanszírozó alap
Kipályázható ERFA-költségek	0,00	0,00	0,00	156,70	43,00	7,00	206,70	51,67	ERFA
Kipályázható ESZA-költségek	0,00	0,00	0,00	46,00	51,00	36,30	133,30	33,33	ESZA
Adminisztratív költségek	0,00	0,00	13,00	17,50	15,50	14,00	60,00	15,00	ERFA
Összesen	0,00	0,00	13,00	220,20	109,50	57,30	400,00	100,00	